

Бестселър на всички времена

МЛАДИТЕ РОБИ

МАЙН РИД

МАЙН РИД МЛАДИТЕ РОБИ

Превод: Д. Дабков

chitanka.info

ГЛАВА ПЪРВА

ДВЕТЕ ПУСТИНИ

Всички мореплаватели се страхуват най-много от опасностите, които ги заплашват около западните брегове на Африка, между Сюз и Сенегал. И въпреки старателното предпазване тук най-често стават корабокрушения.

Две необятни пустини — Сахара и Атлантическият океан — вървят успоредно една с друга и се простират на цели десет градуса ширина. Тези пустини са разделени само от една въображаема линия. Водната пустиня обгръща пясъчната; тя е не по-малко опасна от първата за онези, които търпят корабокрушение около тоя негостоприемен бряг, справедливо наречен Берберийски.

Честите корабокрушения се обясняват с това, че тук се образува едно течение в Атлантическия океан, което е истински Малстрьом за ония, които по нещастие изпаднат в плаване из тази местност.

Това течение се образува под влияние на силните тропически горещини в Сахара, които изцяло изсушават влагата и убиват растителността, съществуването на която би намалило нетърпимите горещини на земната повърхност. Но зеленина се вижда тук само в оазисите. Нагорещеният въздух се издига към по-хладните слоеве на атмосферата, а в същото време водите на океана се стремят към земята, тласкани от непобедима сила.

Между Боядор и Бланко — тези добре познати на всеки моряк носове — се промъква на няколко километра в морето пясъчна ивица земя; суха и побеляла от тропическото слънце, тя прилича на дълъг змийски език, който се стреми да утоли своята жажда сред морските вълни.

Една юнска вечер четирима нещастници подир своето корабокрушение плуваха към тази пясъчна ивица. Те всички се държаха за твърде голям къс от строшената мачта. Едва ли биха могли да бъдат забелязани от брега дори и с най-силна зрителна тръба; толкова нищожна беше тази черна точка, която се движеше към брега,

и тъй малко се отделяше от околната среда — почти еднакво тъмна, колкото и водната маса.

Колкото и да си напругаха зрението, нещастниците не виждаха друго освен белия пясък и водата.

Нямаше съмнение, че недалече от брега е потънал кораб по време на бурята, която върлува тук преди два дни: един къс от мачтата и само четирима души се бяха спасили след корабокрушението.

Трима от тях бяха облечени съвършено еднакво: с мундири от гълъбово сукно, украсени с медни лъскави копчета, шапки със същия цвят, общити със златни ивици и яки, с извезани върху тях корона и котва. От пръв поглед се познаваше, че носителите на тази униформа принадлежат към английската флота. Ако се съди по външността им, те бяха почти връстници, най-младият от които на около 17 години.

Очевидно и тримата бяха от един и същи кораб, но по лицата им се познаваше, че тук се бяха събрали представители на различни народности: англичанин, ирландец, шотландец. Всеки от тях беше толкова типичен, че в цялото Съединено кралство не биха се намерили по-типични представители за всяка от тези народности.

Наричаха се Хари Блаунт, Терънс О'Конър и Колин Макферсън.

А четвъртият от плувците беше толкова възрастен, че годините на тримата други, събрани заедно, нямаше да са равни на неговите. Говорът му би принудил и най-знаменитият езиковед да се затрудни. Когато той говореше, което, собствено, се случваше твърде рядко, езикът му представляваше смес от английски, ирландски и шотландски. Нито по говора, нито по акцента му можеше да се отгатне точно коя от трите народности има претенции да го счита за свой. Той беше облечен в обикновени моряшки дрехи, а името му беше Бил, но на доскорошния кораб всички го наричаха „Стария Бил.“

Действително тук се повреди фрегатата, която кръстосваше около Гвинейските брегове. Застигната от опасното течение, за което вече споменахме, тя се натъкна на пясъчен нанос и моментално потъна във водата. Веднага бяха спуснати спасителните лодки и хората се хвърлиха в тях кой както смогна; тия, които не сполучиха да се качат на някоя лодка, търсеха спасение, заловени за някой къс от мачтата или просто за някоя дъска. Много ли от тях излязоха на брега, това никой не знаеше от четиримата моряци, които се намираха сега до брега.

Те знаеха само, че фрегатата бе потънала. През целия остатък от дългата нощ се носеха по вълните, които неведнъж почти изтръгваха от ръцете им ненадеждната опора, и неведнъж, потапяни надолу с главата в морската вода, те се задавяха от липса на въздух. И когато най-после се съмна, не се виждаше нищо друго на хоризонта на океана освен тях.

Бурята утихна и ако се съди по ясното утро, денят трябваше да бъде слънчев и тих, макар че вълнението още продължаваше и за да стигнат до брега, моряците работеха енергично с ръце, като се движеха напосоки напред.

Не виждаха нищо освен море и небе. Решиха да плуват все на изток, защото само в тази посока се надяваха да намерят земя. Слънцето започна да слиза към хоризонта и да им показва пътя, който трябваше да следват.

Когато то залезе и настана нощ, звездите замениха компаса за моряците и през цялата втора нощ след корабокрушението те продължаваха да плуват все на изток.

Отново настана ден, но желаната земя все още не се виждаше. Съзнанието им бе изпълнено с разперилата платна фрегата — но навред се простираше само безбрежното море. Измъчени от глад и жажда, уморени от непрекъснатите усилия, те бяха готови вече да се откажат, когато при блясъка на слънчевите лъчи видяха белия пясък под себе си. Това беше морското дъно, което се намираше само на няколко браса (браса — шест английски фута) под повърхността на океана.

Тази плитчина им подсказа, че брегът е наблизо и че ободрени от надеждата, ще стъпят скоро на твърда земя. Удвоиха усилията си.

Но още около пладне те трябваше да ги прекъснат. Намираха се почти под самата линия на Тропика на Рака. Беше тъкмо по средата на лятото и тропическото слънце печеше нетърпимо по пладне над главите им. Телата им не хвърляха ни най-малка сянка.

Няколко часа прекараха в безмълвие и бездействие, като се оставиха на волята на течението, което ги носеше тихичко към брега. Един от тях извика, че вижда фрегатата с искрящо разперени, огромни платна. Не полудяваше ли? Те не можеха да направят нищо за подобрене на своето положение. Не им оставаше друго, освен да чакат.

Да биха могли да се повдигнат поне на метър от нивото на морето, биха съгледали сушата, но раменете им бяха наравно с водата, така че моряците не можеха да видят дори и най-високите точки на сушата.

Когато слънцето започна отново да се спуска към хоризонта, моряците се заловиха да гребат с ръце, като насочваха парчето от мачтата все към изток. Веднага, при последните лъчи на слънцето, съгледаха няколко бели върха, които сякаш стърчаха из самия океан.

Може би това бе облак? Не, тези линии се рисуваха ясно на тъмнеещия фон на небето. По всяка вероятност бяха или върхове на отдалечени снежни планини, или пък пясъчни хълмове — в тази част на континента нямаше планини със снежни върхове.

Земя! — извикаха всички едновременно. Ръцете започнаха да работят по-енергично, парчето от мачтата започна по-бързо да се хлъзга по водата: гладът, жаждата, умората — всичко бе забравено!

Моряците мислеха, че докато стигнат до брега, ще трябва да изминат още няколко мили, но Стария Бил, като вдигна очи, нададе весел вик, повторен веднага от спътниците му. Те видяха дългата пясъчна ивица, която като спасителна ръка им се подаваше в тоя опасен момент.

Почти в същата минута направиха и друго откритие: като се крепяха на парчето от мачтата, усетиха веднага, че краката им опират в пясъка. Това им донесе много радост.

Всички решиха да се възползват от щастливото откритие. Оттласнаха мачтата, гмурнаха се във водата и плувайки под нея, се спряха чак тогава, когато достигнаха крайната точка на полуострова.

Като излязоха на брега, забравиха, че повече от два дни не бяха слагали нищо в уста. И това бе съвсем естествено, защото страшното изтощаване на физическите сили и дългата безсъница изискваха преди всичко отдих. Ето защо четиримата другари, едва пристъпвайки по пясъка, направиха по няколко крачки и като избраха удобно място, легнаха и заспаха като убити.

Краят на провлака се издигаше само на няколко десетки сантиметра над водата, а средата му, макар и да беше по-близко до земята, се извисяваше едва-едва над морското равнище.

Моряците спяха вече втори час, когато неочаквано се пробудиха от хладина: водата беше заляла пясъчното им легло, кипеше и се

пенеше около тях.

Силната умора ги бе карала да не мислят за нищо друго освен за сън и те бяха забравили за прилива, който ги пробуди сега от вцепенението.

Но страхът им премина, когато си спомниха къде се намират: трябваше да се изместят по-нататък по тясната пясъчна ивица, която видяха още преди да стъпят на твърда земя. Именно вървейки по този път, без да си наквасят краката, можеха да стигнат до истинския бряг и там да си изберат подходящо място, за да прекарат нощта.

Такива бяха първите мисли, подир които последва разочарование, много по-силно от първото.

Като се обърнаха към онова, което бяха взели за земя, моряците се стъписаха от чудната гледка, която се изпречи пред тях: не виждаха нито пясъчните брегове, нито дори тясната ивица, на която бяха излезли — нищо освен морето, което ги обграждаше от всички страни. Чуваха неговия рев и въпреки пълната тъмнина виждаха бялата пяна, която се разливаше по неспокойната повърхност. Скоро се вдигна такава гъста мъгла от океана, че моряците не се виждаха един друг.

Да останат там, дето се намираха, означаваше да загинат с пълна сигурност; затова трябваше колкото може по-скоро да дирят друго убежище. Но къде да идат и къде бе твърдата земя? От избора, в каква посока да тръгнат, зависеше и тяхното спасение. Ако за нещастие стореха грешка и тръгнаха към морето, непременно щяха да загинат. Приливът се стремеше към брега. Това означаваше, че трябва да се върви след вълните, с гръб към вятъра. Така и направиха, но скоро разбраха, че са измамани: не успяха да изминат дори и двеста крачки, и забелязаха, че водата се вдига бързо и достига почти до раменете им.

Нещастните моряци отидоха на друга страна и подир дълги усилия намериха по-плитко място, но щом тръгнаха пред вълните — отново потънаха до рамене във водата.

Скоро вълните започнаха да се пръскат над главите им. Не биваше повече да се колебаят. Трябваше да се въоръжат със смелост и да заплуват към желания бряг.

Но някой ще попита защо не са помислили върху това по-ра-но, когато морето още не беше заляло такова голямо пространство.

Първо, не помислиха, защото не бяха уверени, че ще могат да доплуват до брега. Ако се бяха решили да плуват по време на прилива,

щеше да бъде нужно преди всичко да бъдат сигурни, че ще имат достатъчно сили да преплуват широко залятото пространство, защото връщане назад бе немислимо поради това, че силата на прилива нямаше да ги остави да се отклонят в друга посока.

Към това съображение се прибави и друго: може би морето бе престанало вече да се повдига и приливът щеше да почне скоро да спада. Тази надежда, макар и много слаба, ги възпря за известно време от решителната крачка. Най-после, когато вълните закипяха около тях, като ги заплашваха да ги отнесат, още една мисъл ги накара да се поколебаят.

От четиримата моряци само трима умееха да плуват!...

За да се спасят тримата, трябваше да изоставят четвъртия...

ГЛАВА ВТОРА

НЕВОЛНАТА РАЗЛЪКА

Действително от четиримата моряци не умееше да плува един. И той беше старият морски вълк: не владееше изкуството, което трябва да бъде едва ли не вродено у всеки моряк.

Само благородното чувство на великодушие задържаше тъй дълго при него тримата му млади спътници. Като отлични плувците още в самото начало на прилива можеха да се спасят.

Грамадна вълна, каквато още не се бе появявала, се разпиля над корабокрушенците и отнесе тримата далече от мястото, където ги бе заварила.

Всичките им опити да се изправят на крака останаха безуспешни: водата се бе вдигнала доста високо. Няколко секунди се бориха с вълните, без да свалят погледи от мястото, където бяха преди малко и където като черна точка, повдигната леко над водата, се мяркаше главата на Бил.

— Хей, момчета! — извика старият моряк. — Не мислете да се връщате тук... Това нищо няма да помогне... вие не можете да ме спасите! По-добре се погрижете за себе си!... Дръжте се здраво и приливът ще ви отнесе към брега. Прощавайте, приятели!

Още минута борба и колебание, после сетен прощален поглед към клетия Бил и моряците заплуваха към брега.

Не изминаха и половин миля, когато Терънс, който плуваше по-лошо от другарите си, усети, че краката му опират о нещо твърдо.

— Струва ми се — каза той с прекъсващ глас, — че стигам дъното. Слава Тебе, Пресвета Богородице, не се излъгах! — извика той, като се изправи на крака, при което раменете и главата му щръкнаха над водата.

— Вярно! — потвърди Хари, като се изправи до него. — Слава Богу! Това е брегът!

— Слава Богу! — повтори Колин, като се приближи в това време до тях.

После и тримата инстинктивно се обърнаха към морето и едновременно извикаха:

— Бедният Бил!

— Наистина трябваше да го вземем с нас — каза Терънс, като едва си поемаше дъх. — Не можехме ли да спасим и него?

— Разбира се, че можехме — отговори Хари, — ако знаехме, че трябва толкова малко да плуваме...

— Тогава да се върнем... може би, може би ще успеем да...

— Немислимо е! — прекъсна го Колин.

— И това го казваш ти, Колин?! А се считаш при това за най-добър плувец между нас... Не те ли е срам?... — чуха се гласовете на другите двама, които искаха по какъвто и да е начин да спасят стария моряк.

— Ако съм сигурен, че бихме го спасили, сам ей сега бих се впуснал към него — отговори Колин, — но това нищо няма да помогне! Да си вървим!...

С печално наведени глави тримата се запътиха към брега, не преставайки да оплакват стария си другар, когото изоставиха, тъй като не можеха да предположат, че брегът ще се окаже толкова близо. Сега вече Бил навярно бе отвлечен и погребан от вълните — иначе не можеше да бъде.

Най-после те спряха: морето все още кипеше около тях, макар водата да не надвишаваше коленете им. Така стояха те повече от двадесет минути, гледайки пенливото море, и забелязваха със скръб, че приливът продължава да расте. Водата трябва да се бе повдигнала най-малко още на един метър, откакто те напуснаха пясъчния полуостров. Въз основа на това направиха печалното заключение, че старият моряк трябва вече да се е удавил. След това се упътиха мълчаливо към брега, дълбоко загрижени за участта на своя другар, за когото мислеха много повече, отколкото за самите себе си. Не бяха направили и десет крачки, когато се чу откъм гърба им:

— Хей, почакайте!

Гласът очевидно идеше от дълбочината на океана.

— Това е Бил! — обърнаха се в миг тримата моряци.

— Аз съм, момчета, аз! Но съм много уморен и едва дишам. Почакайте малко и след пет минути ще дойда при вас!...

Офицерите от фрегатата бяха зарадвани много и силно учудени от внезапното появяване на оня, когото считаха вече за мъртъв. Те просто не вярваха на ушите си. Но ето че всички съмнения трябваше да отпаднат, когато видяха Бил, вече излязъл от водата.

— Наистина е той! — извикаха моряците.

— Както виждате! А кого мислехте да видите? Може би стария Нептун? Или морска сирена?... Дайте си ръцете, приятели! Не е било писано на Бил да се удави.

— Но как можа да се спасиш? Приливът още продължава...

— Преплувах до вас на един малък сал, който и вие отлично познавате. Това е същото онова парче от мачтата, която ни донесе до пясъчната ивица.

— Мачтата ли?

— Тя. В минутата, когато се готвех да изпусна вече последната въздишка, нещо ме удари така силно по главата, че веднага потънах до дъното. Това „нещо“ излезе парчето от нашата мачта. Аз, разбира се, без много да му мисля, се качих на него и не го пуснах, докато краката ми не стигнаха дъното.

Моряците стиснаха силно ръката на Стария Бил, поздравиха го с чудесното спасение, а след това и четиримата се запътиха към брега. След около двадесет минути стигнаха най-после пясъчното крайбрежие, но продължаваха да вървят все напред, за да не се подложат отново на опасност, ако приливът се увеличише още. Преди да намерят безопасно място, трябваше да изминат голямо разстояние по мокрия пясък. Едва когато се покачиха на един висок хълм и без да се боят вече от изненадите на приливите, решиха да се спрат и да помислят какво да правят по-нататък.

Нощта стана много хладна и повече от необходимо бе да се запали огън, за да се сгреят и да изсушат дрехите си. У Бил имаше запазени сухи прахан и огниво, които той държеше в херметично затворена оловна кутия, но нямаха най-главното — дърва. Мачтата би им послужила най-добре за тази цел, но сега тя се люлееше доста далече от тях по Пенливите вълни на океана.

Като видяха, че трябва да се откажат от надеждата да накла-дат огън, те съблякоха дрехите си и с всички сили започнаха да изцеждат водата, преди пак да ги облекат. Нямаше какво да правят — да стоят

голи бе още по-лошо, а така дрехите им все пак щяха скоро да изсъхнат.

Луната изплува зад голям облак и при бледата ѝ светлина те можаха да разгледат ясно брега, на който се бяха спасили.

Наоколо, докъдето стигаше поглед, се виждаше само белият пясъчен бряг. Той не беше гладък: повърхността му представляваше лабиринт от хълмове, сякаш се простираше безкрайно. Решиха да се изкачат на най-високия хълм и оттам да разгледат цялото крайбрежие, а освен това да си изберат и място, където биха могли спокойно да прекарат поне първата нощ.

Ако не бяха тъй силно отпаднали, щяха да продължат пътя си през хълмовете или край брега, защото светлината на луната бе достатъчна за ориентиране, но и четиримата, дори и неуморимият Бил, бяха останали свършено без сила. Кратката почивка на пясъчния провлак съвсем малко подкрепи изтощените им тела и сега, като се качиха на върха на хълма, не искаха нищо друго освен почивка. Мястото не беше лошо и те биха останали тук, но едно обстоятелство ги принуди да отидат по-нататък.

Вятърът духаше от океана и по мнението на опитния метеоролог Бил скоро щеше да има ураган. Но и без това той беше доста силен и толкова студен, че трябваше да си потърсят друго, по-удобно закритие. Тъкмо в подножието на хълма, откъм страната на брега, се виждаше укрито място. Качвайки се по хълма, те се убедиха, че не са стигнали още до края на своите мъки; на всяка стъпка потъваха едва ли не до пояс в пясъка.

Затова изкачването беше неимоверно тежко, макар и хълмът да не надминаваше тридесет метра височина. Най-после стигнаха до върха и не виждаха наоколо си друго освен хълмове. Под бледите лъчи на луната пясъкът лъщеше като сребро; всичко сякаш беше покрито със сняг — човек би помислил, че се намира в Швеция или Лапландия. Първото впечатление беше приятно, макар и всичко да изглеждаше малко диво. Но скоро еднообразието им дотегна и моряците отправиха уморените си очи към океана, изгледът на който ги успокояваше.

После се спуснаха по склона на пясъчния хълм. Като слязоха, се намериха в тесен дол. Върхът, който бяха напуснали, беше най-високата точка в тази дълга верига от могили, които се стесняваха към брега. Друга една верига се простираше успоредно на първата, далеч

край брега. Полите на двата хълма се срещаха тъй близо, че образуваха остър ъгъл.

Като видяха този тесен проход, останаха неприятно учудени, но умората изискваше своето и решиха да прекарат тук остатъка от нощта. Налягаха в полувертикално положение, опрени с гръб и крака о могилата. Това положение не ги безпокоеше, докато не спяха, но щом затвориха очи, мишците им, отхлабени от съня, не можеха да ги крепят и те започнаха всяка минута да се хлъзгат към дълбоката яма, от което се разбуждаха, и отново се мъчеха да заемат предишното положение.

Но скоро се убедиха, че при тези условия няма да могат да спят. Терънс, който беше по-нетърпелив от другите, каза, че веднага ще стане да дири друго място. С тези думи той се изправи и се нареди да иде да търси друго убежище.

— Много по благоразумно е да не се пръскаме на разни страни — внушително каза Хари Блаунт, — иначе лесно ще се изгубим.

— В тези думи има известна истина — каза младият шотландец. — И аз също съм на мнение, че е опасно да се пръскаме, но какво мисли за това нашият мъдър Бил?

— Аз мисля, че трябва да стоим там, където сме си — отговори без колебание старият моряк.

— Но кой дявол би могъл да заспи тук! — каза синът на Ерин (Така наричат ирландците, а страната им — „остров на зеления Ерин.“). — Нима ние сме коне или слонове? Предпочитам да легна на гол камък, макар и два метра дълъг, отколкото в тази мека пясъчна яма.

— Почакай, Тери — извика Колин, — дойде ми нова идея!

— Добре, да чуем какво е измислил твоят шотландски мозък. Хайде, казвай по-скоро...

— Да, да, Колин, говори — намеси се и Хари Блаунт.

— Обявявам, че можете съвършено спокойно да прекарате нощта до сутринта, гледайте и се учете — лека нощ!

И Колин се спусна на дъното на дола, където се просна в цял ръст по гръб.

Другите последваха примера му и скоро всички заспаха тъй дълбоко, че не би могъл да ги разбуди и топовен гърмеж.

ГЛАВА ТРЕТА

САМУМ

Тъй като долът беше много тесен, те не можаха да легнат един до друг, наредиха се така, че в единия край лежеше Колин, а в другия — старият моряк. Бил щеше са заспи последен; другарите му отдавна спяха, а той продължаваше да се ослушва в морския рев и в тъжното свистене на вятъра между склоновете на могилиците.

„Бурята започва и скоро ще се усили — каза си той, — но тук, слава Богу, няма защо да се боим...“

Старият моряк едва си закри очите, и предсказанието му се сбъдна. Другарите му спяха вече от около час. Задуха вятърът на африканските пустини — ужасният самум. Мъглата, която висеше от известно време в атмосферата, бе отнесена от първия порив на вятъра, но пък бе заменена с облак бял пясък, който, като се въртеше, се вдигна към небето и се понесе дори над океана.

Ако сега не беше нощ, а ден, щеше сигурно да се види как огромни облаци пясък се извиват над могилиците, като ту се превръщат в неподвижни стълбове, ту гордо се носят по върховете на хълмовете и застилат околността с бяла пясъчна маса. По-тежките пясъчни зърна, като не можеха да се крепят под напора на вихъра, се разпръсваха по земята във вид на пясъчен дъжд. Четиримата другари обаче продължаваха да спят въпреки виенето на бурята и пясъка, който ги засипваше.

Вече бяха почти наполовина засипани и ако не се събудеше някой от тях, след малко щяха да бъдат изпяло заринати в пясък, а човек, заринат в пясък, загубва всякаква енергия, чувствата му се притъпяват, онемяването става неизбежно, той изпада в особена слабост, подобна на опасността при снежното измръзване. След вцепенението настъпва и смърт.

Над моряците, които продължаваха да спят, се носеше дъхът на смъртта; те лежаха неподвижно като хора, поразени от пара-лич, въпреки шума на вълните, които сърдито се разбиваха о брега, въпреки

виенето на вятъра и праха, който се сипеше в устата, ноздрите и ушите им и който ги заплашваше с пълно задушаване. Те продължаваха да сънуват фрегатата сред океана с разперените платна. Не чуваха ли урагана, който виеше над главите им, не усещаха ли тежестта на пясъка, който се сипеше върху тях? Какво трябва да се направи, за да се извадят от това опасно състояние на вцепененост? Кой би могъл да ги пробуди от този странен сън?

Не мина и час, откакто бе започнала бурята, а над телата им лежеше вече няколко дециметра дебел слой пясък.

Започнаха да усещат задушаване, придружено с изтръпване на ръцете и краката. Тежкия товар върху им правеше невъзможно и най-малкото движение. Това усещане наподобяваше много изпитание по време на кошмар, което можеше да се дължи на крайната умора, но и на тежестта на пясъка, натрупан върху тях. Главите им не бяха още напълно заринати, защото лежаха малко по-нагоре от телата: пясъкът само ги посипваше, но още не бе прекъснал достъпа на въздух до тях.

Пробудиха се едновременно, но не съвсем по обикновен начин: стори им се, че нещо стъпва с крака по тях, че ги натиска някаква огромна маса. Тъй като тоя натиск се повтори два пъти, с не повече от една секунда промеждутък, това се оказа достатъчно, за да ги разбуди. Те по-скоро инстинктивно, отколкото съзнателно, разбраха, че ще бъдат смазани, ако не направят отчаяно усилие и се освободят от това положение.

Мина доста време, докато си проговорят, а след това излезе, че всеки разказва една и съща история. Всеки бе почувствал, че нещо го е натискало отгоре, и всеки бе видял, макар и не ясно, че над тях минава някаква огромна маса, нещо като четирикрако животно... Целият въпрос се заключаваше в това: какво точно представляваше то. Никой не можеше да отговори, знаеха само едно: животното бе гигантско, чудно, с тънка шия и тънък труп, дълги крака и огромни ходила, с които дори им бе причинило силни болки.

Освободиха се от кошмара, но недоумяваха все така за случката, безсилни да отгатнат какво е било това животно. Захванаха да правят най-странни предположения, но без да се досетят от каква опасност ги бе избавило то. Дори да се окажеше страшно, те трябваше от сърце да му благодарят за спасението на живота си. Когато изминаха първите минути на учудване и разговорите престанаха, всички започнаха да се

ослушват с трепет. Ревът на морето, бученето на вятъра и плясъкът на падащия пясък бяха единствените шумове отначало. Но скоро доловиха продължителен тропот, към който от време на време се примесваха пръхтене и звук, съвършено непознат за техните уши. Стария Бил, който уверяваше, че познава гласовете на всички животни по света, не можа да познае тоя, който чуваше сега. Никога не бе чувал подобно нещо нито по море, нито по суша.

— Да ме обесят — пошепна той, — ако разбирам какво става!

— Сст! — обади се Хари Блаунт.

— Ай! — извика Терънс.

— Сст! — прошепна Колин. — Нещо се приближава насам, внимавайте!

Младият шотландец казваше истината: шум от крачки, пръхтене и викове се приближаваха, но животното, което ги причиняваше, не се виждаше още от гъстите пясъчни облаци. Това обаче, което чуваха, беше достатъчно, за да познаят, че огромното тяло се спуска бързо по склона на тесния дол, и при това се носи с такава голяма бързина, че трябваше колкото се може по-скоро да се отстранят от пътя му. Моряците инстинктивно се впуснаха да дирят защита на отсрещния склон на могилата.

Едва успяха да си сменят мястото, и покрай тях мина огромната маса. Тъй близо, че почти ги закачи за краката.

Ако моряците не знаеха, че се намират на африканския бряг, пълен с чудни животни, щяха да помислят, че това е нещо свръхестествено. Но с постепенното възвръщане на съзнанието и хладнокръвието им вече бяха в състояние да схванат, че пред тях не е някакво митично животно, нито пък див звяр, а най-обикновено, макар и доста голямо четирикрако животно.

Първото нещо, което привличаше вниманието на наблюдател, бе с нищо необяснимото поведение на животното. Защо то отначало бе отишло към самия връх на прохода, а после се бе спуснало и се бе засилило по теснината. Може би за да се спаси от някакво преследване? За да си отговорят на тези въпроси, трябваше да почакаат, докато се проясни времето.

Самумът стихна и едва на разсъмване моряците разбраха с кого са си имали работа. Беше действително четирикрако животно и ако то им се бе видяло чудно в тъмнината, не по-малко чудно изглеждаше и

сега. Имаше дълга шия, глава почти без уши, а на коленете си — нещо като мазоли; краката му завършваха с широки, раздвоени ходила, тънката му и суха опашка и голямата гърбица служеха за необоримо доказателство, че животното не бе нищо друго освен едногърба камила.

— А! Че това е просто камила! — каза Бил, щом светлината му даде възможност добре да я разгледа. — Какъв дявол дири тя тука?

— Навярно е минала през нас, докато спяхме! — каза Терънс. — Аз без малко щях да се задуша, когато ми стъпи на корема.

— И аз също! — обади се и Колин. — Тя ме зарови на цели три дециметра по-дълбоко в пясъка. Пак хубаво, че върху нас имаше такъв дебел слой пясък, на него дължим спасението си, защото ако не беше той, това голямо животно щеше да ни направи на пита.

Моряците приближиха камилата. Тя лежеше не съвсем така, както лягат животните за почивка: виждаше се, че това положение не е избрано доброволно. Дългата ѝ шия се беше втикнала между предните ѝ крака, а главата ѝ беше почти наполовина заровена в пясъка. Тъй като лежеше неподвижно, моряците помислиха отначало, че е мъртва и предположиха, че се е ударила смъртоносно при падането. Това се внушаваше от движенията ѝ, които без съмнение се дължаха на конвулсивна агония. Но като разгледаха по-добре камилата, видяха, че тя не само е жива, а дори е в прекрасно здраве. Разбраха и причината за нейните чудни движения. Якият юлар, привързан около главата ѝ, се бе замотал в предните крака, от което камилата и бе паднала. Дългият край на въжетото бе здраво омотан около нейните крака.

Меланхоличната ѝ поза развесели моряците. Бяха много гладни и месото ѝ, което в обикновено време не би представлявало особено вкусна храна, сега можеше да се окаже истински разкош. Освен това знаеха, че във вътрешността на стомаха ѝ ще намерят вода, с която ще утолят силната си жажда, и може би ще престанат да виждат фрегатата. Но като разгледаха камилата, откриха, че няма нужда да я убиват, за да угасят мъчителната жажда: на гърба ѝ имаше плоска възглавничка, която бе яко закрепена с дебел ремък. Тази камила беше мехари, камила за езда — едно от онези бързоходни животни, които арабите използват при своите дълги пътешествия из пустинята Сахара.

Но не седлото привлече вниманието на моряците, а друго нещо, прилично на мехур, увиснал зад гърба на мехари. Тоя мехур беше от козя кожа и като го разгледаха, се оказа, че до половината е пълен с вода. Това действително беше нещо, което за стопанина на животното сигурно бе имало много по-голяма стойност от самото седло.

Моряците, измъчени от силната жажда, без да му мислят много, си присвоиха съдържанието на мехура. Развързаха го, отпушиха го и като си предаваха поред драгоценната влага, я пресушиха жадно до последната капка. След това започнаха да се съветват как да се нахранят, защото мъчителният глад ставаше все по-нетърпим. Да заколят ли камилата ли не? Терънс измъкна ножа си, за да го забие в шията ѝ. По-спокойният Колин го посъветва да почака, докато решат окончателно тоя въпрос.

Започнаха да обсъждат въпроса за заколването на камилата. Мненията се разделиха. Терънс и Хари Блаунт бяха на мнение незабавно да я заколят и да се нахранят. Стария Бил се присъедини към мнението на Колин и остана категорично против това предложение.

— По-напред да използваме камилата, за да ни пренесе някъде — каза младият шотландец. — Можем още един ден да прекараме без храна и след това, ако не намерим нищо, ще я заколим.

— Та на какво можем да се надяваме в такава страна? — попита Хари Блаунт. — Погледнете наоколо, накъдето и да се обърнеш, не се вижда нещо, от което би могло да се приготви обяд даже за една мишка.

— Може би — възрази Колин, — като изминем няколко километра, ще срещнем друга природа. Можем да вървим все покрай брега. Все ще можем да намерим миди или други черупкови животни, с които много по-добре ще подкрепим силите си, отколкото с камилското месо. Погледнете нататък, виждам тъмно място край брега. Уверен съм, че там непременно ще намерим миди.

В същата минута очите на всички се обърнаха натам с изключение на Бил. От съвсем друго се интересувахе старият моряк. Радостният му вик привлече вниманието на другарите му.

— Камилата е женска! — каза Бил. — Тя наскоро е имала малко. Вижте, има мляко! То ще стигне за всички ни, уверявам ви!

За да докаже истинността на твърдението си, старият моряк коленичи до още лежащото животно, приближи устните си до вимето му и започна да суче.

Махари не показва ни най-малка съпротива, тя се учуди от странния изглед на това сукалче, защото цветът на кожата му и особеният му външен вид никак не ѝ напомняха стопанина, който без съмнение също бе сукал от нейното виме.

— Превъзходно! Първо качество! — извика Бил и се надигна, за да си поеме въздух. — Идвайте!... Всеки поред, ще стигне за всички!

Младите моряци коленичиха един след друг до камилата и сладко се напиха от „извора на пустинята“.

Когато се заситиха с хранителната течност, увисналото виме на камилата показва, че млякото е свършило.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

КОРАБЪТ НА ПУСТИНЯТА

Никой повече не продума за заколване на камилата — това би значило да убият „кокошка, която носи златни яйца“. Целият въпрос засега са заключаваше само в това, накъде да тръгнат. Камилата беше оседлана и обуздана, което показваше, че бе избягала от стопанина си неотдавна — навярно по време на бурята, и просто се бе заблудила. Така си мислеха моряците — нещо, което ги безпокоеше най-много.

Бегло опознаваха крайбрежието, на което бяха изпаднали, но безпогрешно можеха да кажат, че стопанин на изгубената камила е някой арабин, когото скоро ще намерят, ако го потърсят, и то не в някоя къща или град, а в колиба, по всяка вероятност сред кервана на няколко араби. Терънс предложи да потърсят господаря на камилата. Младият ирландец не знаеше нищо за странната репутация на жителите от Берберийския бряг. Бил, който знаеше много добре с какви хора ще имат работа, напротив, се боеше да срещне стопанина на камилата.

— Уви, приятелю Тери! — с въздишка проговори старият моряк и стана така сериозен, както никога не бяха го виждали младите му другари. — Ще ви разкажа нещо, което ще ви убеди в истинността на думите ми и сами ще видите тогава каква печална участ ни чака, ако не дай Боже попаднем в ръцете на тези разбойници.

— Разказвай, Бил, разказвай!

— Ето каква е работата, млади господа! Моят брат пострада от едно коработрушение на тоя бряг преди десет години и вече не видя старата Англия.

— Може да се е удавил?

— Това щеше да бъде голямо щастие за бедния момък! Но, уви, не му било писано... Екипажът излязъл на брега и паднал в робство, в ръцете на арабска шайка. Само един сполучил да се върне в родината, но щастieto му се усмихнало, защото един европейски търговец от Мохадор узнал, че има богати роднини, които ще го откупят. Аз се видях с него известно време след завръщането му в Англия и той ми

разказа за всички мъки, които е бил претърпял с моя брат. Джим, така се казваше брат ми, и той били заробени от едно и също арабско племе. Не можете дори да си представите на какви мъки са били подлагани: смъртта е много по-сладка в сравнение с тях! Бедният Джим!... Вярвам, че отдавна е умрял! Ако съдя по себе си, не бих изтърпял една седмица такива мъки, а оттогава вече изминаха цели десет години! Не, Тери, ние трябва да направим всичко възможно да не се срещнем никак случайно.

— Какво ни съветваш да правим, Бил?

— И аз сам не знам — отговори старият моряк, — но мисля, че е най-добре да стоим все по-близо до брега и да не губим от очи водата. Ако влезем навътре в страната, трябва да бъдем сигурни, че непременно ще пропаднем; а ако вървим все на юг, може да стигнем до някое търговско пристанище, което има връзки с Португалия. Не ви ли е мъчно вече за една нова фрегата?

— Тогава защо стоим тук?... Да вървим по-скоро! — каза нетърпеливо Терънс.

— Не, приятелю — възрази старият моряк, — ние не трябва да мърдаме от мястото си, докато не стане съвсем тъмно. Чувал съм, че грабителите са винаги на пост, когато се случи корабокрушение, и освен това съм почти сигурен, че това животно принадлежи именно на тях.

— Добре, нека да е тъй, Бил. Но ще има ли какво да ядем? — каза един от младите моряци. — Докато се мръкне, ще измрем от глад. Камилата, докато не се нахрани и напие, няма да даде мляко.

Това наистина беше точно така и никой не възрази. Погледът на Колин започна отново да шари по брега.

— Струва ми се — каза той, — че виждам нещо черно, хей там, отпред.

— Мълчете сега, млади момци! — каза старият моряк. — Стойте тук, а аз ще отида да набера миди, за да похапнем малко.

Като каза това, Бил направи няколко крачки из теснината, после легна по корем и така запълзя напред. Отливът беше започнал вече, но мокрото крайбрежие не се простираше много надалеч от полите на могилата. След десетина минути пълзене Бил сполучи да стигне до мокрото крайбрежие, до онова черно място, което по-рано бе забелязал

Колин. Старият моряк веднага започна да работи сръчно с ръце и по движенията му личеше, че пътешествието му няма да бъде безплодно.

След половин час морякът се връщаше пак пълзешком към могилата и ако се съди по бавното му придвижване, можеше да се предположи, че носи нещо със себе си.

Като стигна до долчинката, веднага се освободи от товара си, който се състоеше от около триста малки миди. Те не само че се ядяха, но бяха отгоре на всичко много вкусни, поне за оня, комуто заменяха в тази минута и закуската, и обяда.

От мястото, където все още лежеше камилата, не се виждаше морето. Ако човек се изправеше и се покачеше на хълма — тогава само той можеше да види брега и самия океан.

Навътре пространството приличаше на лабиринт от могили без всякакъв изход, който би могъл да покаже, че са преминали хора или животни. По съвета на стария моряк, който познаваше пустинята добре, както и морето, другарите му налягаха ниско, за да не се виждат откъм брега.

Едва успяха да сторят това, и Стария Бил, който през всичкото време беше на стража, каза, че вижда някакви предмети.

Две тъмни сенки се движеха край брега, идвайки от юг, но бяха още толкова далече, че не можеше да се познае хора ли са или животни.

— Чакайте, ще видя! — предложи Колин. — За щастие моят далекоглед е у мен. Той беше в джоба ми, когато напуснахме фрегатата.

В това време шотландецът измъкна малък далекоглед от джоба си и го насочи към показаната точка, като се стараеше да държи главата си колкото е възможно по-ниско.

— Та това са хора! — каза Колин. — Облечени са във всичките цветове на дъгата. Виждам ярките цветове на шаловете им, червените накити по главата и широките им наметки. Единият язди на кон, а другият — на камила като нашата. Вървят бавно и се оглеждат.

— Аха! От това именно се страхувах! — каза Бил. — Те са стопаните на нашето животно! Те го търсят! Добре че пясъкът заличи неговите следи, иначе биха дошли право при нас. Наведете се! Наведи се, Колин! Не трябва да показваме главите си над могилите: очите на

тези разбойници са остри, виждат от един километър дори шестпенсова монета.

Колин разбра колко вярна е забележката и веднага си наведе главата по-ниско. Този случай постави моряците в тревожно и в същото време уморително положение. Любопитството ги караше да наблюдават движенията на непознатите. Това беше необходимо, защото можеха да знаят кога да си повдигнат главите над могилата. Иначе рискуваха да ги покажат тъкмо тогава, когато ездачите ще могат да ги забележат. Положението беше много опасно, но за щастие моряците се отърваха от бедата много по-рано, отколкото можеха да се надяват. Колин намери добър начин да се освободят от затруднението.

— А — каза той, — хрумна ми една мисъл. Аз ще наблюдавам тези разбойници и в същото време ще ги лиша от възможността да ни забележат, заклевам ви се!

— Как така? — попитаха другите.

Колин не отговори. Прокара далекогледа през най-горния гребен на пясъка, тъй че краят му излезе от другата страна. Щом приключи с всички приготовления, шотландецът си сложи окоето на стъклото и шепнешком започна да съобщава на другарите си всичко, каквото забелязваше у ездачите.

— Мога да ви кажа дори какви им са лицата — пошепна Колин. — Да си призная, физиономиите им не са твърде красиви. Лицето на единия е жълтеникаво, а на другия — съвсем черно. Последният сигурно е негър, косите му са къдрави и язди камила. Жълтоликият е на кон. Държи пушка в дясната си ръка, зенгията е особена, издължена, конят е наметнат с нещо като бродирана покривка. Има украса по главата. Човекът е брадат, а на главата си носи нещо като голяма кожена шапка, може да е от кавказки произход, знам ли... Предполагам, че е арабин с дрехи, които е задигнал нейде, може би е господар на негъра, като че ли му заповядва нещо, ето, прави движения, като че иска да посочи не кого да е, ами нас.

— Боже, опази! — прошепна Бил. — Видели са тръбата.

— В това няма нищо невъзможно! — потвърди и Терънс. — Стъклото лъщи на слънцето!

— Не е ли по-добре да махнем веднага далекогледа? — попита Бил.

— Съвършено вярно — отговори Колин, — но мисля, че вече е много късно; ако са се спрели затова, че им е направила впечатление моята далекогледна тръба, ние сме загубени!

— Все пак измъкни го полекичка. Ако не са го видели, няма да тръгнат към нас.

Колин се наклони да последва тоя съвет, но като хвърли последен поглед, забеляза, че ездачите се отправиха покрай брега, без да дават вид, че са забелязали нещо, което би ги принудило да се отбият от пътя си.

За щастие не блясъкът на стъклото ги бе накарал да се спрат. Един дол, който се простираше между цяла верига от могили и който беше много по-широк от тоя, в който лежаха нашите моряци, излизаше на брега малко по-надолу. Това именно бе привлякло вниманието на двамата ездачи и съдейки по движенията им, Колин можа да каже, че се съвещават именно върху това — да тръгнат ли по дола, или да продължат пътя си покрай брега. Разговорът им свърши. Жълтокожият ездач препусна в галоп, а черният го последва.

По погледите, които хвърляха във всички посоки, стана ясно, че търсят камилата.

— Дълго ще се скитат така! — каза Колин, като видя, че ездачите се скриха зад могилата. — Иначе зле щяхме да си изпатим.

Бил извика:

— Какви глупаци сме и четиримата! Дори не помислихме за следите!

Като каза това, Бил посочи с ръка към брега, където той преди малко бе ходил за миди. И наистина дирите му личаха много ясно по мокрия пясък.

Думите на Бил поразиха като гръм другарите му. Само случайността попречи на ездачите да ги открият.

Достатъчно беше арабите да направят още сто крачки по брега, за да видят двойната следа на моряка, и това щеше да означава, че са разкрити.

Но двамата ездачи се отдалечиха и брегът опустя отново пред очите на нещастниците.

Макар че не забелязаха вече и най-малки следи от живи същества, те не излизаха от своето укритие и дори главите не си показваха. Чакаха доста дълго, докато не се увериха, че брегът е

свободен, а дори и когато се успокоиха съвсем, останаха пак скрити. Докато не започна да залязва слънцето, никой от тях не се помръдна от скривалището.

Камилата също не се помръдна, но и те взеха мерки, за да не побегне от тях — спънаха ѝ краката. Вечерта я издоиха също тъй, както сутринта, и ободрени от хранителното мляко, се приготвиха да напуснат убежището си, което вече им се струваше страшно неприветливо.

Приготовленията им привършиха много бързо. Оставаше им само да развържат камилата и да я изведат на пътя или, както каза Хари на смях — да вдигнат котва и корабът на пустинята да започне пътешествието.

Последните лъчи на слънцето се скриваха зад белите гребени на могилите, когато напуснаха скривалището си и тръгнаха на път, продължителността на който не им беше известна.

Старият моряк беше уверен, че покрай брега са разположени португалски крепости, главно на юг, и че следвайки посоката все покрай брега, ще стигнат до тях. Крепостите действително съществуваха, но те бяха тъй далече, че бе абсолютно невъзможно да стигнат бързо до тях, особено както бяха гладни и невъоръжени.

Понеже приливът бе образувал малки блата в по-ниските места, за да не газят във водата, трябваше да вървят доста далече от брега, а това не им позволяваше да се движат бързо.

Затъваха в мекия пясък. След известно време умората взе връх и всички си помислиха за мехари, която се движеше с лекота на котка по подвижната пясъчна повърхност. Нищо не им пречеше да я яздят поред.

Като се посъветваха, решиха да яздят, но скоро трябваше да се откажат от това удоволствие, защото друсането ги уморяваше повече от ходенето. Камилата остана отново свободна, водена от Стария Бил, който не изпускаше юлара от ръцете си.

ГЛАВА ПЕТА

ПРЕКЪСНАТИЯТ ТАНЦ

Безплодните опити на младите моряци трябваше да накарат и стария моряк да се откаже от язденето на камилата, още повече, че през целия си живот той не се бе качвал на седло.

Но след пет дни скитане по рохкавия пясък, като моряк, който не обича много да върви пешком, Бил си помисли, че всеки друг начин за пътуване ще бъде по-приятен от сегашния.

Без много усилия се качи на седлото, защото дресираната камила винаги коленичеше, когато някой искаше да я възседне. Тъкмо морякът се закрепил на седлото, и луната светна с такъв блясък, който почти съперничеше, с дневната светлина. Сред тоя пейзаж сенките на кималата и на ездача някак необичайно се очертаваха върху белия пясък. И макар животното да представляваше в преносен смисъл кораб, а ездачът — стар морски вълк, то видът им като цяло бе доста комичен. Тази гледка накара моряците да забравят за миг мисълта за грозещата ги опасност и те прихнаха в неудържим смях.

Бил обаче ни най-малко не се обиди от това: тъкмо обратното — радваше се, като виждаше младите си спътници в такова весело разположение на духа. Като им каза да вървят с него, отпусна юлара на животното и то се понесе бързо напред.

Известно време младежите можеха да вървят успоредно с него, като полагаха явни усилия да не изостават, но скоро разстоянието помежду им се увеличи. Старият моряк разбра, че или трябва да задържи хода на камилата, или съвсем скоро ще се отдалечи прекалено много от младите си спътници.

Но да се намали бързината на животното беше много мъчно и сам Бил се усещаше в невъзможност да стори това. Действително той държеше юлара, но това не му даваше достатъчно власт над камилата.

— Спрете я! — извика Бил, когато тя започна да усилва крачка.
— Дявол да я вземе! Трябва да свивам платната. Вие можете да се

смеете колкото си искате, млади приятели, но това е един съвсем необикновен кораб! Не мога да се оправя с него.

Докато морякът казваше това, животното удвои бързината си.

В същото време то издаде особен звук, причина за който не беше ездачът й.

Беше вече на стотина крачки пред младите моряци, но след изцвилването усили своя бяг, и то така, че само след няколко минути те можеха да видят само сянката на Бил и на животното, която най-сетне съвсем изчезна зад могилите.

Като разбра каква е работата, Бил вече не мислеше за друго, освен как по-здраво да се закрепил на седлото. Той се помъчи да я спре с думи, но като видя, че това не му помага, реши да мълчи през цялото време на ездата.

Но как щеше да свърши всичко това? Къде го водеше камилата? — ето въпросите, които измъчваха Бил.

Но той нямаше много време да търси решението им, защото мехари стигна до върха на един хълм, откъдето се откри гледка, която оправдаваше опасението на моряка.

След няколко секунди той беше толкова близо, че можеше да наблюдава с всички подробности картината, която се откриваше пред него. В долината, към която го носеше камилата, се виждаше осветен кръг от около 20 метра в диаметър, сред който развълнувано се движеха мъже, жени и деца. Около тях Бил забеляза различни животни: коне, камили, овце и кучета. Чуваха се гласове, викове, песни и най-вече звуци от някакъв груб инструмент. Камилата го носеше с всички сили към тоя кръг. Лагерът беше разположен в полите на висок хълм. Бил се приготви да скочи, но беше късно: разбра, че вече е забелязан. Виковете, които се разнесоха от палатките, не му позволиха да се съмнява в това. За бягане беше късно и той остана като прикован върху седлото. Камилата отговори на дивите викове на своите предишни другари и се натика право в кръга на играчите. Тук, сред възклицанията на мъжете, крясъка на жените, виковете на децата, блеенето на козите и лая на около двадесет кучета, камилата спря тъй внезапно, че ездачът не успя да се задържи на гърба й и падна на земята с вирнати крака. Така Бил попадна в арабския лагер.

По волята на Провидението се изправи без сериозни рани. Беше леко зашеметен от падането, но като направи няколко крачки, дойде

съвсем на себе си и си представи ясно своето положение. Беше изобщо немислимо да избяга, той бе станал роб на шайка бедуини. Много се учуди, когато видя няколко добре познати му предмета. При входа на най-голямата палатка забеляза цяла грамада вещи, взети от повредения кораб, от неговата фрегата, от фрегатата с големите разперени платна на мачтите.

Не се съмняваше по отношение на тези вещи. Позна много от онези, които доскоро бяха негова лична собственост. От другата страна на лагера, край друга голяма палатка, имаше също голям куп моряшки принадлежности, пазени, както и първите, от стража. Бил се огледа, като се надяваше да види и някого от екипажа на фрегатата: твърде възможно бе и други да бяха сполучили да стигнат до брега с помощта на някоя бърчонка, къс от мачта или нещо друго. Може би негови приятели бяха сполучили да се спасят и от крайбрежните скитници, тъй като в лагера не се виждаше никой, ако, разбира се, не бяха затворени в палатките. Това обаче не беше много вероятно. По-вероятно бе, че моряците или са се издавили в океана, или ги е постигнала много по-зла участ — попадане в ръцете на крайбрежните разбойници.

Обстоятелствата, при които Бил правеше тези си предположения, трябваше да го накарат да ги счита за почти верни. Него го блъскаха и влачеха двама бедуини, въоръжени с дълги криви саби, препираха се очевидно кой да му отсече главата.

Бяха по всяка вероятност главатарите на племето. Старият моряк чу, като ги наричаха така в тълпата; и двамата като че ли бързаха да го обезглавят. Бил намираще главата си в такава опасност, че след като го пуснаха, няколко секунди продължаваше да се двоуми дали тя стои още на мястото си. Не разбра нито дума от разговора на двете противни страни, макар те да говореха толкова много, че спорът им можеше да се счита равен по време и по оживеност на онзи в английския парламент, който се описваше в цели протоколи.

След известно време морякът узна, че противниците носят дългите си саби не за да отсекаат неговата глава, а за да се заплашват взаимно един друг.

Узна още, че двамата „шейхове“ се карат помежду си, че лагерът се състои от двама началници и две племена, съединени навярно с цел да ограбват по-резултатно.

По двете части на плячката, грижливо разделена и пазена пред палатките на всекиго от началниците, се виждаше много ясно, че са разделили помежду си изхвърлените на брега останки от кораба. Положението на Бил беше действително твърде сериозно. Той видя как го дърпаха един след друг и двамата, което го караше да предполага, че всеки от тях иска да го завладее.

Тези главатари никак не си приличаха. Единият беше малък, с жълто и изгоряло лице, с твърди и ъгловати черти, които разкриваха арабския му произход. Кожата на другия беше черна като смола, имаше херкулесовско тяло, широко лице, чип нос и дебели бърни, а главата му беше огромна и покрита с гъсто руно от дълги лъскави коси.

Арабският шейх искаше да завладее моряка, защото знаеше, че като го отведе на север, ще може да го продаде скъпо на европейските търговци в Мединуан или на европейските консули в Мохадор. Много хора, пострадали от корабокрушение по бреговете на Сахара, виждаха отново своите другари и своето отечество, но не поради човеколюбивите чувства на арабите, а след откупване срещу определена сума.

В черната глава на съперника бе заседнала почти същата мисъл. Само че той имаше намерение да отведе Бил в Тимбукту. Колкото и да не се ценяха белите хора сред арабските търговци, които гледаха на тях като на обикновени роби! Черният обаче знаеше, че на юг от Сахара ще получи за него добра цена.

След няколко минути, прекарани в караница и заплахи, двамата съперници престанаха да се заплашват един-друг със сабите, като че ли отиваха към някакво разбирателство.

Но спорът им още не беше приключил. Те говореха един след друг и Бил, макар да не разбра нито дума, се досети, че младият арабин привежда като довод да притежава пленника обстоятелството, че е пристигнал в лагера с неговата камила.

Черният сочеше към двата купа плячка и по всяка вероятност доказваше, че при подялбата е взел по-малко.

В тази минута се появи нова личност: млад човек и доколкото Бил можа да предположи, той сигурно се ползваше с известно влияние. Бил си помисли, че новият сигурно е нещо като посредник. Предположението, което направи той, като че ли удовлетвори двете

враждуващи страни и те очевидно се приготвиха да разрешат спора си по друг начин.

Бил беше залогът в играта.

Играта се състоеше в преместването на топки от една браздичка в друга, подобно на играта на шах. Противниците не си продумваха, клечаха един срещу друг с такива сериозни лица, каквито имат играчите на шах. Когато играта свърши, се вдигна отново голям шум: откъм страната на победителя и другарите му се чува ликуващи викове, а привържениците на победения нададоха страшни протести. Така Бил разбра, че принадлежи на черния шейх. Последният веднага отиде при него.

Оставиха моряка почти гол, съблякоха го по риза и дадоха всичките му дрехи на другия вожд.

Отведоха го в палатката на своя господар и го прибавиха там като нова плячка към купа от заграбените предмети до входа.

ГЛАВА ШЕСТА

СЛЕДИТЕ НА БИЛ

По време на игрите Бил беше предмет на любопитство за жените и особено за децата. Полумъртъв от глад, напразно изказваше страданията си със знаци. Но равнодушието на тълпата не го учудваше особено, тъй като добре познаваше тези зли деца на Сахара и отношението им към заробените от тях.

Над главата му се сипеха всевъзможни ругатни, едни хвърляха в очите му пепел и плюеха в лицето му. По-жестоките го удряха с тояги, дращеха го, щипеха го по бузите така силно, че без малко щяха да изкълчат челюстите му. Отскубнаха снопче-та косми от главата му.

Напразно старият моряк им отговаряше с най-енергични ругатни, напразно им викаше: „Оставете ме!“ Сърдитите му викове, неговите протести само възбуждаха палачите. Една от жените в тълпата особено се отличаваше със зловните си проклетия. Наричаха я Фатима. Въпреки поетичното си име тя беше едно от най-страшните чудовища, които морякът бе срещал в живота си. Двата ѝ кучешки зъба стърчаха толкова силно напред, че тя почти не можеше да си затвори устата, като при това се виждаха оголените зъби на горната ѝ челюст. Съдейки по облеклото и поведението ѝ, Бил можеше да се досети, че е жена на някого от вождовете: султанка или кралица.

И действително, когато черният шейх дойде да вземе Бил, да спаси от повреждане новата си собственост, Фатима го последва в палатката с вид, който говореше, че ако тя не е първата жена, то поне е най-възрастната в харема на шейха.

* * *

Веселостта на младите моряци беше кратка: тя изчезна едновременно с изчезването на Бил. Те спряха и се огледаха с

безпокойство.

Беше очевидно, че мехари е отнесла Бил: виковете на моряка доказаха, че „корабът на пустинята“ не бе слушал своя водач.

След първия момент на учудване младите моряци се посъветваха — да чакат ли завръщането на Бил, или да тръгнат по следите му и да се помъчат да го настигнат? Може би той нямаше вече никога да се върне. Ако мехари го бе завела в лагера на диваците, то навярно те щяха да го задържат като роб. Но нима той бе толкова прост, че да позволи на камилата да го отнесе при неговите врагове?

Тримата стояха неподвижно и докато се съвещаваха, очите им бяха устремени в посоката, където бе изчезнал Бил. Светлите лъчи на луната се отразяваха върху белия пясък. Веднага им се стори, че чуват гласове и животински рев: Колин твърдеше, че не се лъжат. Ако не им пречеше непрекъснатият шум на вълните, те не биха се усъмнили ни най-малко в това. Другарите му, които добре познаваха неговия остър слух, повярваха на думите му. Не трябваше да стоят повече на мястото, където бяха. Ако Бил не се върнеше, тяхно задължение бе да идат и да го търсят. А ако пък се върнеше, непременно щяха да го срещнат в прохода, където бе изчезнал. Като взеха това решение, тримата се запътиха към вътрешността на страната.

Вървяха предпазливо. Сега вече Колин бе заменил с подозренията си Бил. Младият англичанин не беше толкова недоверчив към „туземците“, а О’Конър продължаваше упорито да мисли, че не може вече да има по-голяма опасност, и не спираше да гледа на подобен случай като на желано събитие.

— Колин предполага — каза Терънс, — че чува гласове на жени и деца; навярно жестокостите, които им се приписват, са само моряшки приказки. Ако не е далеч лагерът, да идем там и да помолим за подслон. Нима нищо не сте чували за арабското гостоприемство?

— Той има право — добави Хари.

— Вие не знаете нищо, аз съм чел и слушал от очевидци за тяхната жестокост и злодействата им — продължи Колин. — Сст. Слушайте!...

Младият ирландец спря. Другарите му направиха същото. Чуваха се викове на жени, деца, животни. Беше тъкмо тогава, когато двамата шейхове се бяха спречкали за Бил. След този шум настана дълбока

тишина, то беше времето, когато вождовете играеха своята игра, наречена хелга.

Докато бе тихо, младите моряци отидоха доста напред из дола и пропълзяха между хълмовете, които ограждаха лагера. Скрити зад клоните на мимозите, можаха да видят всичко, което ставаше в лагера между палатките.

Тогава дадоха пълно право на страховете на Колин.

Видяха Бил, заобиколен от жени, или по-скоро от шайка вещици, които не знаеха граници за злобата си против него.

Тримата си предаваха шепнешком впечатленията. Да оставят стария си другар в такива ръце, съвсем не беше благородно. Това би значело да го оставят на пясъчния провлак пред ужаса на приливните вълни; дори много по-лошо, защото вълните изглеждаха по-малко страшни, отколкото тези арабски вещици.

Но какво биха могли да сторят те на тази грамадна тълпа врагове, когато всичкото им оръжие се състоеше от по един нож? Арабите имаха пушки, саби, а това означаваше, че всеки опит за освобождаването на Бил би бил чисто безумие.

Искаха или не, моряците трябваше да оставят стария си другар на волята на съдбата му. Можеха само да се молят за него и за съжаление нищо повече!

От тях се искаше незабавно да се погрижат за собствената си безопасност — да избягат колкото може по-далече от лагера.

Долът, по който мехари бе отнесла моряка, вървеше перпендикулярно към брега и почти по права линия от брега към долината, където беше лагерът на арабите. Но не можеше да се каже, че той се спускаше в долината. Там самумът бе образувал преграда, която съединяваше двата паралелни хълма — бреговете на дола. Тази преграда не беше толкова висока, колкото бреговете, макар и да достигаше височината до тридесет метра. Гребенът ѝ, погледнат в профил, наподобяваше извивката на седло, обърнато с вдлъбнатината нагоре.

Моряците познаха арабската палатка от върха на тази теснина и ако беше светло, нямаше да могат да отидат толкова близко и да видят какво става там. При светлината на луната можеха да разпознаят конете, хората и децата, но не виждаха така ясно, за да разберат какво

се върши. Като пълзяха предпазливо, младежите се спуснаха по пясъчния склон.

Като вървяха из прохода, за да стигнат до брега, се предпазваха, но не тъй внимателно, както при приближаването си към лагера. Желанието им да побягнат колкото може по-скоро от диваците ги лиши от необходимата в случая предпазливост. Те стигнаха до основата на могилата, напълно уверени, че не са забелязани от никого.

Но им предстоеше да преминат още едно опасно място. Досега не бяха изложени на опасността да бъдат забелязани, защото луната не осветяваше тази страна, където се намираха. Затова и не се страхуваха, че ще ги видят, когато преминават по билото на пясъчната стена. В това време луната щеше да бъде точно срещу тях. Едва сега се учудиха защо арабите не ги бяха видели при преминаването им оттук. Това се дължеше преди всичко на обстоятелството, че те бяха толкова заети с Бил, та не помислиха за друго.

Сега тяхното положение беше съвсем друго: спокойствието бе въдворено отново в лагера и ако на някой арабин му хрумнеше да погледне на запад по времето, когато моряците преминаваха през „седлото“, те биха били загубени.

Но какво да се прави, друг път нямаше, за да излязат от долината. Наистина тя беше заобиколена от всички страни със стръмни възвишения, но не чак толкова отвесни, че да бъдат недостъпни, освен това бяха добре осветени от луната. Дори и котка нямаше да може да премине по това било, без да бъде забелязана от лагера.

Младите моряци започнаха да се съветват. Съгласиха се с това, че няма да спечелят нищо, ако се върнат назад или пък се отклонят наляво или надясно. Друг път нямаше и друго решение не можеше да се вземе, което ще рече, че оставаше само едно: да се качат на отсрещния връх и да се промъкнат колкото се може по-бързо през вдлъбнатината на „седлото“.

Последното средство за евентуално избавление беше да чакат, докато залезе луната. Тази мисъл хрумна на предпазливия шотландец и другарите му нямаше да направят лошо, ако я приемеха, но те не се вслушаха в нея. Начинът, по който бе приет Бил в лагера на арабите, ги караше да се отдалечат колкото може по-бързо от опасното съседство.

Колин не искаше да спори. Той си оттегли предложението и тримата започнаха да се катерят по хълма.

ГЛАВА СЕДМА

ЧУДНОТО ЖИВОТНО

На половината път моряците се спряха. Те видяха животно, каквото никой от тях не бе виждал досега.

То не беше по-голямо от санбернарско куче, но изглеждаше малко по-дълго. Имаше кучешко тяло, но главата му беше доста по-различна — широка и четвъртита; предните му крака бяха много по-високо от задните, поради което гърбът му се спускаше полегато към опашката.

Младите моряци виждаха много добре животното, което се намираше на билото на хълма, към което отиваха. Луната светеше ярко, тъй че нито едно движение не остана незабелязано от тях. Движеше се насам-нататък като бдителен пазач, без да се отдели нито крачка от върха на могилата.

Вместо да продължат изкачването си, тримата приятели се спряха, за да се съветват.

Не можеше да се отрече, че има над какво да се замислят тук. Животното, което поради лунната светлина, а може би и поради страха им изглеждаше голямо колкото вол, съвсем не беше пречка за пренебрегване. Особено при обстоятелство, че то, както се виждаше, няма доброволно желание да им отстъпи път. Дори Хари Блаунт се почувства смутен от това.

Ако нямаше опасност от връщането назад, може би нашите храбри моряци щяха да се върнат в долината, но при сегашното положение трябваше да решат друго. Извадиха ножовете си и в боен ред продължиха своя път към върха.

Чудното животно веднага изчезна, като ги поздрави с такъв страшен „смях“, че не остана никакво съмнение какъв именно звяр представляваше всъщност. Когато пътят бе отново свободен, моряците престанаха да мислят повече за него, бяха овладени единствено от грижата да се промъкнат през билото, без да бъдат забелязани. Сложиха ножовете в ножниците и продължиха предпазливо напред.

Може би щяха да изпълнят плана си, ако не се бяха случили някои неща, които те не можеха да предвидят: „смехът“ на чудното животно беше чул от арабите и бе създал силно вълнение в техния лагер. Много от мъжете, които познаха гласа на смеещата се хиена, грабнаха пушките си и тръгнаха да я търсят. Възнамеряваха да я убият и да украсят с кожата ѝ палатката на своя вожд.

Но тъй като се затичаха натам, откъдето бяха чули смеха, те видяха не хиена, а три човешки същества, огрени от светлината на луната. По синьото им облекло, жълтите копчета и шапките им арабите познаха от пръв поглед, че са моряци. Без да се бавят нито секунда, се спуснаха в лагера, издавайки викове на радост и учудване. Някои тръгнаха пеша, също като на лов за хиени, други възседнаха камили, а трети оседлаха конете си и се впуснаха в галоп.

Безполезно е да се казва, че моряците знаеха много добре какво ги очаква. Те чуваха виковете на арабите и ги виждаха как бягат и ръкомахат като луди. Те не гледаха вече, а се обърнаха гърбом към лагера и забързаха из дола, откъдето толкова непредпазливо се бяха отдалечили.

Тъй като теснината не беше много дълга и на тях им оставаше само да се спуснат от хълма, не загубиха много време, за да изминат разстоянието, така че скоро се озоваха отново на брега.

В бързината се приближиха към морето, без сами да знаят защо, тъй като нямаха никаква надежда да се спасят от враговете нито с бяг, нито с укриване.

Виждаха се върху белия пясък на откритата повърхност тъй ясно, сякаш бяха три врани сред покрито със сняг поле. Но въпреки това не искаха да се предадат. Вълните се разбиваха в главите им, солената вода им заливаше очите, но те се насърчаваха един-друг да не се предават. Не бяха много далеч от брега, но можеха да говорят, без да бъдат чути, защото шумът на вълните заглушаваше гласовете им. Водата стана по-дълбока и като се снишиха на колене, всички потънаха презглава. Отиваха все по-нагоре в морето и се излагаха на друга опасност — да бъдат забелязани от арабите, тъй като бушуващите вълни свършиха на това място, а там, където пяната не покриваше повърхността, можеше да се види и най-малкият предмет върху нея.

И тъй, младите англичани трябваше да изберат едно от двете: или да останат там, където бяха, рискувайки да се издавят, или да

излязат на брега, където пък щяха да ги видят техните преследвачи.

Бяха клекнали и се задоволяваха с това, че могат да стоят така, отпочивайки си, но съвсем скоро забелязаха, че все повече и повече потъват и краката им вече не опират в дъното.

Като продължиха да се придвижват доста дълго време, стигнаха до по-плитко място, където се усещаше твърдо дъно. Затова пък ги хвърляха в паника близостта на брега и пълната видимост. Това ги принуди да държат лицата си потопени във водата.

Макар и да си мислеха, че враговете им вече са си отишли, те все още не смееха да излязат на брега. Арабите може и да си бяха отишли, но тъй като луната светеше все тъй ярко, видимостта бе отчайващо полезна за тях. Моряците знаеха, че могат да бъдат в пълна безопасност само когато цялата шайка премине отгатък веригата на могилите и се върне в оазиса, където беше лагерът.

Когато се убедиха, че брегът е „свободен“, се изправиха и тръгнаха към сушата. Макар и да не вярваха, че са наблюдавани, те се движеха с голяма предпазливост, без да смеят да приказват. В момента, когато стигнаха до брега, чудното животно се показва отново. Дали беше предишното или някое друго? Във всеки случай като че ли се реши да им прегради пътя.

Движеше се назад и напред около водата, като постоянно извиваше ужасната си глава към моряците.

Но както и по-преди, то веднага избяга, щом ги видя близо до себе си: затича се по извивките на дола, издавайки същите странни звуци, както и по-преди.

Като предположиха, че вече няма от какво да се страхуват, тримата корабокрушеници започнаха да обсъждат плана за бъдещите си действия. Общото мнение беше да вървят все край брега и по-далече от арабските палатки. Запътиха се на юг колкото може по-бързо или поне толкова, колкото им позволяваха умората, напрежението и мокрите им дрехи. Но още след първите няколко крачки бяха принудени да спрат, тъй като откъм дола се чу шум: наподобяваше нещо като пръхтене на животно. Предположиха, че може би е отново хиената, която се бе скрила в теснината. Но като се вгледаха внимателно в теснината, разбраха, че предположението им е погрешно. Зад могилата изникна грамадно животно, което не беше нищо друго освен камила. Този факт им донесе много страхове, защото видяха, че

върху гърба и седи брадат чалмоносец, въоръжен с дълга пушка и с пищов в пояса. Той насочваше камилата право към тях.

Англичаните тутакси разбраха, че всяка надежда да избягат от този противник е напълно загубена. Уморени и спъвани от мокрите си дрехи, те нямаше да могат да бягат дори със скоростта на куца пуйка. Като решиха да се покорят на съдбата си, зачакаха неподвижно приближаването на ездача.

ГЛАВА ОСМА

ХИТРИЯТ ШЕЙХ

Ездачът имаше груби, ъгловати, едри черти на лицето и жълта, набръчкана като пергамент кожа.

Беше около шейсетгодишен; облеклото и особено гордата му външност показваха, че е единият от шейховете на арабите. И наистина той беше арабски главатар, владееше камилата, която по-рано бяха намерили моряците. Предишното си отчаяние от загубата в играта „хелга“, което бе станало причина да му отнемат стария моряк, сега той искаше да компенсира с бърза печалба, като зароби едновременно трима английски моряци.

Разхождайки се край брега, той видя как тримата, които причакваше, излязоха от водата и предпазливо се запътиха към могилите, оглеждайки се на всички страни.

Като откри това, главатарят насочи камилата си към бегълците. Само за няколко секунди беше до тях. Вместо поздрав започна да ги заплашва, да насочва цевта на дългата си пушка срещу тях и със знаци да им заповядва да вървят след него към лагера. Измъчените от умора младежи не можеха да се съпротивляват. Терънс и Колин дадоха знак, че са съгласни, но Блаунт се възмути.

— По-напред да го обесим! — извика той. — Откъде-накъде ще се подчинявам на заповедите на тази стара маймуна? Позорно е да се върви след него! Това никога няма да бъде! Да ме вземат в плен, но без съпротива няма да се предам!

Терънс се засрами, че така лесно се бе подчинил, и премина в другата крайност:

— Кълна се в свети Патрик! С тебе съм, Хари!... По-добре да умрем, отколкото да се предадем!...

Преди да се изкаже, Колин се огледа, за да се увери дали арабинът е сам.

— Дявол да го вземе! — извика той. — Трябва най-напред да се преборим с него, докато ни зароби. Слизай, дъртако! Имаш работа с истински английски морски вълци, готови да се сражават с двадесет разбойници като теб!

Младите моряци се наредиха в триъгълник, за да го обградят.

Шейхът, който не очакваше подобно нещо, не знаеше какво да прави. Загубил самоконтрол от яд, вдигна пушката и се прицели в Хари Блаунт, който пръв го бе заплашил.

Облак от дим покри младия моряк.

— Напразно! — извика той спокойно. — Не улучи!

— Слава Богу! — възкликнаха Терънс и Колин. — Сега е наш! Няма да успее да си напълни пушката. Да го хванем!

И тримата се спуснаха към камилата.

Арабинът въпреки старостта си не им отстъпваше по ловкост. Лек като котка, той хвърли пушката си на земята, тъй като вече нямаше време да я напълни, и започна да върти сабята.

Имаше предимство над противниците си, докато беше на камилата, защото всеки негов удар можеше да направи негоден онзи, който му се изпречеше за удар.

— Да убием камилата! — извика Хари Блаунт. — Тогава старият разбойник ще е по-близо до нас и ние...

Но Терънс бе измислил друго и се приготви да го изпълни.

Той още в училище се славеше като добър скачач и никой не можеше да го надмине в това отношение. Спомни си своята ловкост и сега чакаше случай да се възползва от нея. Най-после избра удобната минута, когато мехари се обърна гърбом към него. Той направи светкавичен скок, вдигна се високо във въздуха, поразкрачи се и скочи върху камилата.

За щастие на шейха младият моряк си изтърва ножа, иначе мехари нямаше да може да носи дълго двойния товар.

Двамата противници се намираха върху гърба ѝ. Сухият арабин изчезна съвсем в обятията на Терънс, който така силно го стисна, че сабята му се търкулна в краката на моряците.

Борбата продължи върху гърба на камилата.

Арабинът се държеше здраво, защото знаеше, че ако падне на земята, ще бъде във властта на моряците, с които лесно нямаше да се справи. Разбра, че единственият шанс за спасение е бягството, а това

означаваше, че трябва да откъсне противника си от двамата му другари.

Той извика силно. Като чу гласа на господаря си, дресираната камила се изви бързо и се впусна да бяга към дола.

Младият ирландец беше така вдълбочен в идеята си да свали противника, че не обърна внимание на сигнала. Като разбра опасността, той промени желанието си: искаше вече не да сваля арабина, а сам да търси спасение. Усилията му щяха да останат безполезни, ако не се бе случило нещо съвсем неочаквано.

Юларът на животното се влачеше по земята, защото арабинът, зает в борбата с врага си, го бе изпуснал: краят му се заплете между раздвоените копита на камилата и тя падна на пясъка. Товарът и отхвъркна настрани: двамата противници, зашеметени от падането, останаха известно време безчувствени на местата си. Докато се свестят, Хари и Колин ги настигнаха. В същото време се появи тълпа от чудни създания, която ги заобиколи, издавайки адски викове.

Гърмежът на шейха беше чул в лагера. Това бе накарало арабите да се хвърлят стремглаво към дола. Нападнати неочаквано, лишени от възможност да се съпротивляват, моряците бяха вързани и отведени в шатрите.

Те приближиха към лагера с отвращението, което бе изпитал и Бил. Най-напред ги съблякоха голи, от което не бяха твърде огорчени, тъй като дрехите им бяха мокри. Но когато бяха раздадени на тълпата съгласно обичая на племето, шейхът настоя да им върнат ризите като принадлежност на тяхната кожа и след известни протести тълпата удовлетвори това искане.

В такъв именно смешен вид те се явиха пред Бил, който също не беше облечен по-изискано от тях. Но не позволиха на младите приятели да се приближат до него. Макар че и те принадлежаха на арабския вожд, трябваше като стария моряк да изпитат злобата на жените и децата. От страх да не пострадат робите му, шейхът ги прибра в шатрата си и останалата част на нощта премина сравнително спокойно.

Както вече казахме, в минутата, когато се бе появил Бил в лагера, двамата главатари по общо съгласие се бяха приготвили да съберат шатрите си. Синът на Яфет искаше да иде на север към мароканските пазари, той упорито настояваше и разказваше за техните предимства,

за пъстротата им и за удобствата им под витите, скрепени с желязо сводове на големите здания. Потомъкът на Хама искаше да тръгне на юг, да стигне Тимбукту. Бил предпочиташе севера, представяше си мароканския пазар и обмисляше възможностите за бягство.

Неочакваното заробване на моряка и на тримата млади англичани промени плана на главатарите. Те отложиха заминаването за следващия ден и се отдалечиха в шатрите за почивка.

Тълпата мълчеше. Викове на жените и децата стихнаха. Чуваха се само лаят на кучетата, цвиленето на конете и пръхтенето на камилите. Тримата англичани разговаряха, като от време на време повишаваха глас, за да ги чува и Бил. Него го пазеха в другия край на лагера, а тримата толкова много се нуждаеха именно сега от съветите му!

Арабите не разбираха нито дума от техния разговор и затова не им пречеха да продължат обсъждането на положението, в което бяха изпаднали.

— Какво правиха с теб, Бил? — питаха те своя стар другар.

— Всичко, каквото можеха да измислят, за да ме направят колкото се може по-нещастен. Така например по бедното ми тяло не остана нито едно здраво място. Моята и без това изсушена фигура трябва да прилича сега на продупчена отвсякъде стара цедка. Лагерът е разделен между двама вождове и единият от тях е този стар пергишин с черната кожа. Те дълго се караха за мен и най-после ме взе този, който спечели облога.

— Накъде мислиш, че ще ни отведат?

— Един Бог знае! В едно обаче съм уверен: ще бъде далече оттук!

— Значи ще ни разделят?

— Да, Колин, това много ме плаши.

— А откъде знаеш, че именно така ще постъпят?

— Ами защото искат да отидат в различни посоки. Не разбрах много от разговора им, но чух да споменават Тимбукту и Сок-Атоо, два големи негърски града, и аз мисля, че моят господар ще иде в единия от тях.

— Но защо предполагаш, че нас ще ни отведат в друга посока?

— Както виждаш, Колин, ние сме заробени от две земни акули и бъдете сигурни, че ще ни продадат...

— Вярвам — прекъсна го Терънс, — че ти се лъжеш. Много е по-тежко едно нещастие, когато се понася само от едного. Като сме заедно, ще можем по-леко да преживеем всяко нещастие, каквото и да е то. Аз все пак се надявам, че няма да ни разделят.

Разговорът свърши с това явно нежелание за раздяла и без да обсъждат повече трагичното си положение, четиримата скоро заспаха.

ГЛАВА ДЕВЕТА В ЛАГЕРА НА РАЗСЪМВАНЕ

Още при първите лъчи на утринното слънце цялата орда беше на крак.

Жените станаха първи и приготвиха закуската, която се състоеше от нещо като просена каша, сварена на слаб огън от сухи камилски фъшкии.

Тук-там се виждаха мъже да доят женски камили, а някои по-нетърпеливи клякаха и сучеха мляко от вимето. Останалите бяха заети с развалянето на шатрите, тъй като им предстоеше да вдигат лагера.

Тримата англичани наблюдаваха това зрелище облечени само по ризи. Старият моряк се тресеше от студ. Разбойниците-араби го държаха облечен само в скъсан памучен панталон.

Причината, че и четиримата моряци трепереваха от студ, бе тази, че в Сахара винаги след горещия ден през нощта и сутринта температурата спадаше толкова много, като че беше зима.

Моряците наблюдаваха с интерес всичко, което ги заобикаляше, и споделяха шепнешком един с друг впечатленията си.

Разговорите им обаче не продължиха дълго: арабите не закъсняха да им заповядат със свойствената си грубост, че и те трябва да вземат участие в приготовленията за отпътуването.

Бил бе събуден на разсъмване от господаря си със силен ритник. Морякът скочи и като си спомни къде е, се залови покорно с изпълнението на дадените му заповеди.

Както скоро бе приготвена закуската, така скоро и бе унищожена. Оскъдната храна озадачи силно моряците. Най-важните лица от шайката получаваха твърде малки порции от мляко и каша. Само шейховете получиха нещо прилично на добра закуска. Всички други, в това число и черните роби, трябваше да се задоволят с малко кисело мляко, размесено наполовина с вода. Тази напитка на арабски се наричаше „шени“.

А какво щяха да дадат на робите? Този въпрос занимаваше както младите моряци, така и Стария Бил. Те бяха гладни като вълци, а на тях не им даваха ядене. Най-после се принудиха да изразят със знаци молбата си, то обаче бе посрещнато със смях от арабите, които не искаха да дадат работа за стомасите им, но не оставиха ръцете и краката им в бездействие. Когато стегнаха целия багаж, арабите натовариха робите с тежки предмети, които трябваше да носят, придружавани от постоянни заплахи. Всяка тяхна съпротива бе безполезна. Моряците вече бяха истински безправни роби.

Още при разглобяването на шатрите станаха свидетели на много смешни обичаи. Например целият този колорит, който представляваха украсените с кошове камилски гърбове за пренасяне на жените и децата, овързаните с ремъци и прикрепени за гърба на майките деца, коленичещите камили — всичко това при други обстоятелства би било интересна гледка.

Един случай им показва как техните нови господари умееха с истинско изкуство да управляват своите домашни животни.

Стара упорита камила, която клекна на колене, за да я натоварят, не искаше да се изправи, след като натрупаха товара отгоре ѝ. Как можеше да се обясни това? Може би тя намираще, че такъв Товар не е по силите ѝ? А това би било напълно възможно, защото камилите, както и ламите в Перу, се отличават с тази особена черта на характера, че не се мръдват от мястото си, ако товарът им се стори много тежък. И сега камилата упорито се противеше на стопанина си, не помисляше дори да се помръдне от мястото си.

Господарят ѝ употреби отначало ласки, после заплахи, най-сетне я обсипа с удари и ритници. Нищо не помагаше: вироглавото животно стоеше като заковано.

Ядосан от това упорство, арабинът метна върху главата ѝ някакъв плат и го обви около ноздрите ѝ.

Камилата, която вече не можеше да диша, силно се стресна и веднага скочи на крака, което направи голямо удоволствие на жените и децата.

В твърде късо време шатрите бяха вече натоварени и ордата потегли на път.

Преди тръгването бе приготвено голямо количество вода, разпределено не само във всички възможни съдове, но и в стомасите

на камилите. Изглежда, племето имаше обичай, в случай че изпадне в криза, да разпаря стомаха на камилите и да пие съхраняваната вътре вода.

Езерото, от което се наливаше водата, беше единствен водоизточник на разстояние 50 мили. Ето защо, когато всички запаси от вода бяха осигурени, езерото беше почти пресушено. В него останаха не повече от двайсетина галона вода, колкото камилите да си напълнят стомаха.

Всеки арабин довеждаше камилата си до езерото, но вместо да я остави да пие, извиваше главата ѝ назад, пъхаше в ноздрите ѝ дървена фуния и чрез нея наливаше водата направо в стомаха ѝ.

Тоя начин за наливане се практикуваше, за да не се разлее нито капка от скъпоценната течност, тъй като при пиенето камилата си мята главата и така силно разпилява доста голямо количество вода.

Когато напълниха камилите, доколкото беше възможно, което ще рече, докато не започна да прелива вода от ноздрите им, взеха да се готвят за тръгване.

Тук робите още веднъж забелязаха разликата между двете шайки, в ръцете на които ги беше оставило нещастieto. Както вече казахме, черният шейх представляваше истински африкански тип, а и по-голямата част от подчинените му принадлежаха към същата раса; някои само приличаха на кавказци, по всяка вероятност бяха поробени.

Шайката на другия шейх се състоеше от подобни на него араби, с малки изключения.

След всичките приготовления на двете шайки оставаше само да си разменят прощалния поздрав: „Мир с вас!“, но това още не беше сторено. Можеше да се помисли, че шейховете не искат да се разделят и че взаимните им чувства не са твърде сърдечни.

Ако действително можеше да се надникне в техните мисли и в сърцата им, ето какво щеше да се прочете:

„Тоя черен разбойник (така говори арабинът) завижда на моята плячка, да го вземат дяволите! Той иска да притежава тези момчета и аз зная, че султанът от Тимбукту иска от него бели роби. Моите пленници са тъкмо подходящи за тази цел. Аз съм уверен, че той не е особено доволен от стария моряк, който взе от мен, като ме надви на «хелга». Собствено, и самият крал, който живее в град със стени от кал, няма да му обърне голямо внимание. Нему са нужни млади хора,

за да му служат и вземат участие в церемониите. Бих му продал тези момчета, и то на добра цена. Да, много скъпо! Защото по дрехите им се познава, че имат богати родители. Техните мундири имат златни обшивки. Значи са мичмани от английска фрегата. Те са без съмнение синове на някой бял богаташ. Ал Ведмор, старият евреин, или сузките търговци биха ги купили сигурно, но по-добре е да ги отведе в Мохадор, където английският консул ще ги откупи за много пари... Да, така трябва да направя!“

— Султанът би дал шейсет от най-добрите си черни роби за тези трима бели младежи — говореше съпругът на Фатима, обръщайки се към тази вещица.

— Е, защо тогава да не вземем и тях и да ги закараме при него? — отговори му тя.

— Ах! То е лесно да се каже, но мъчно — да се направи! Те принадлежат на стария арабин; и той ще ги вземе, без обаче да има пълно право на това, защото, ако не бях му се притекъл тъкмо навреме на помощ, той сам щеше да падне роб в техните ръце. Но според законите на Сахара те принадлежат именно на него!

— По дяволите законите на Сахара! — извика Фатима, като тръсна глава. — Това са глупости. В Сахара няма закони, освен това ние никога вече няма да се върнем в нея. Парите, които ще получиш за тези млади хора, биха ни осигурили за целия остатък от живота ни. Вземи ги насила от тази стара черна мутра, ако няма друго средство, но би могъл да ги спечелиш и на „хелга“. Знаеш, че ще го надвиеш. А ако той се откаже, предложи му да играе на двама черни за един бял...

Като получи тоя съвет от своята другарка по сърце, шейхът, вместо да каже на арабина „селям алейкум“, извика със силен глас и го помоли да си поприказват за една „неотложна“ работа.

ГЛАВА ДЕСЕТА

ГОЛАХ

От само себе си се разбира, че младите моряци не разбираха нищо от разговора на главатарите, но от погледите, които те хвърляха към тях, и от жестовете им не можеше да не се долови, че се заражда нов спор — кой какво да притежава от плячката.

След около половин час узнаха, че шейховете са постигнали съгласие. Арабинът отиде към мястото, където бяха събрани робите на черния вожд и като ги разгледа внимателно, избра трима от най-силните, най-дебелите и най-младите негри от цялата тълпа и им заповяда да се отделят.

— Ще ни разменят — прошепна Терънс. — Ние ще станем собственост на негъра и може би ще пътуваме заедно с Бил.

— Почакайте малко — каза Колин, — струва ми се, че още не всичко е свършено.

В тази минута черният шейх тръгна към тримата и прекъсна разговора им.

Какво искаше той? Навярно да ги вземе със себе си — срещу тримата негри, които си бе отбрал арабинът.

Но моряците бяха силно огорчени, като видяха, че само О'Конър бе отведен от африканеца, а на двамата със заплашителни жестове бе заповядано да останат на местата си. И така, условието за размяна беше трима черни за един бял.

Но с това работата не свърши. Стария Бил, който разгада значението на тази церемония, извика на другарите си:

— Вие ще бъдете залог за играта. Ще дойдете с мен, защото чернокожият ще надвие жълтокожия, това е истината!

Браздичките, в които бяха играли на „хелга“ през нощта, се оказаха готови за минута и играта започна.

Предсказанието на Бил се потвърди: черният шейх спечели Терънс.

Арабинът изглеждаше силно недоволен, което се виждаше по неспокойните му движения. Той явно искаше да продължи играта.

Притежаваше още двама бели и се надяваше да си върне другите двама чрез тях. Играта започна отново, но завърши с вече познатия ни резултат.

Тримата моряци бяха прибавени към Бил и стояха около черния вожд. Не минаха и двадесетина минути, откакто играта бе завършила, и четиримата приятели вече се движеха през пустинята към Тимбукту.

Влизаха в състава на един керван от шестнадесет възрастни и шест-седем деца.

Всички те бяха собственост на черния шейх.

Пленниците скоро узнаха, че негърът се нарича Голах — име, което без съмнение произлизаше от Голиат.

Голах беше създаден да заповядва. Той притежаваше три жени, надарени с удивителна приказливост, но само една дума, един поглед или дори само едно негово движение беше достатъчно, за да ги накара да млъкнат.

Голах имаше седем камили, четири от които служеха за пренасяне на жените и децата му заедно с целия им багаж, а другите три бяха натоварени с плячката от корабокрушението.

Дванадесетте души от пялата група трябваше да вървят пеша и да следват както могат големите крачки на камилите.

Единият от черните мъже беше син на Голах, осемнадесетгодишен, въоръжен с дълга мавърска пушка, с тежка испанска сабя и с ножа, който бе взет от Колин.

Главното му задължение беше да пази робите с помощта на друго младо момче, което, както се узна по-късно, беше брат на една от жените на Голах.

Това момче също беше въоръжено с пушка и сабя: то и синът на Голах бяха убедени, че животът им зависи в голяма степен от старателното пазене на робите, защото освен моряците имаше още шест пленници, предназначени за някои от южните пазари.

Според предположението на Бил двама от тези роби трябваше по произход да са крумени или африканци. Той често бе срещал такива като моряци по корабите, завръщащи се от африканските брегове.

Белите роби силно негодуваха срещу своите господари. Допълнителни причини в това отношение бяха и допълнителните мъки

от глада, жаждата и умората, причинена от ходенето по парещия пясък на пустинята под страшното слънце.

— Не мога повече да търпя! — каза Хари Блаунт на спътниците си. — Ще можем да издържим най-много още няколко дни, но аз не намирам за необходимо да правя опит колко дни именно бих могъл да изтърпя този ад.

— Продължавай. Дръж се, Хари! — подкрепи го Терънс.

— Ние и четиримата — продължи Хари — принадлежим към народ, който се хвали, че никога не е изпитвал върху себе си гнусно робство. Освен това имаме още шест другари роби, които няма да бъдат без значение в борбата срещу похитителите ни. Нима ще се оставим безропотно, като животни, в ръцете на три черни говеда?

— Тъкмо за това си мислех — каза Терънс. — Ако не убием стария Голах и не избягаме с неговите камили, напълно заслужаваме да свършим дните си в неволя.

— Добре казано. Кога да започнем? — извика Хари. — Аз чакам!

— Тук има седем камили. Всеки ще вземе по една. Но преди да продължим по-нататък, трябва да изядем и да „изпием“ трите от тях. Аз съм гладен и умирам от жажда.

— Почакай, Терънс — прекъсна го Стария Бил, — сам не знаеш какво говориш, единствен Колин е по-благоразумен. Да предположим дори, че успеем да убием не само началника, но и двамата му помощници, които ни охраняват, какво ще правим след това? Нямаме нито карта, нито компас, а това означава, че никога няма да намерим изход. Нима не виждате, че пътуването из тази пустиня е равнозначно на плаване по море без компас? Черният великан е нашият капитан, той може да се движи в пълна безопасност по тези места, което не е по нашите сили. Нека ни заведе до някое пристанище, тогава ще се опитаме да избягаме.

— Бил има право — съгласи се Терънс.

По време на разговора моряците забелязаха, че един от крумените прави всичко възможно да бъде по-близо до тях. Очевидно се прислушваше в разговорите им. Блясъкът в очите му показваше, че е много любопитен.

— Нима ни разбирате? — попита строго Бил, като се обърна към него.

— Да, господине, малко — отговори африканецът, сякаш без да забелязва гнева на моряка.

— А защо ни подслушваш?

— За да узная какво говорите. Искам да избягам с вас!

Бил и другарите му с голямо усилие разбираха езика на крумена. Той бе служил на английски кораб, където бе научил доста английски думи. Беше вече четири години роб, също след голямо коработушение.

Круменът успокои моряците, като им каза, че Голах няма средства да изхрани робите си и скоро ще ги продаде на някой английски консул.

Круменът добави още, че лично за себе си няма надежда, тъй като в неговата родина не откупват своите поданици, когато паднат в плен. Като видял, че у Голах има английски роби, той се бил зарадвал от възможността — колкото и малка да е била тя — едновременно с тях да бъде откупен. Той наистина бе служил на английски фрегати.

По пътя черните роби събираха сухи камилски изпражнения, които трябваше да им служат за топливо, когато спрат на бивак.

Веднага след залез слънце Голах даде заповед за спиране. Камилите бяха разтоварени, а шатрите разпънати. Около четвъртината от „соглеха“, което ще рече каша от просо и което едва би стигнало да се нахрани един човек, бе раздадена на робите, но тъй като те не бяха яли нищо още от сутринта, храната, колкото и безвкусна и нищожна по количество да беше, им се видя прекрасна.

Като разгледа робите и остана доволен от условията, при които се намираха, Голах се отдели в шатрата си. Няколко минути след това оттам се чуха звуци, прилични на гръмотевичен рев. Човекът хъркаше с такава сила, че би могъл да заглуши дори пушечен гърмеж.

Синът, и зетят на Голах се редуваха през нощта да пазят робите.

Дежурството им обаче беше напразно. Измъчени и уморени, умиращи от глад и безсилие, белите роби мислеха само за почивка, от която най-после им бе разрешено да вкусят.

Сутринта на другия ден дадоха на робите да пийнат по малко „шени“, питие, което напомня айряна, след което групата потегли на път. Слънцето, издигайки се на безоблачното небе, печеше още по-силно от миналия ден. Не се забелязваше нито едно облаче, не се чувстваше дори и полъх от ветреца, което правеше пустинята да

изглежда още по-страшна. Пленниците роби вече не изпитваха желание за ядене, тъй като силната жажда прогонваше всяко друго желание.

— Кажете им да ми дадат да пия, или умирам! — простена Хари на крумена с пресипнал глас. — Аз струвам пари и ако Голах ме остави да умра за една капка вода, той е луд!

Круменът отказа да предаде тези думи на вожда.

— Това само ще го разгневи — каза той — и ще дойде да ви пребие.

Колин се обърна към сина на Голах и със знаци му даде да разбере какво иска. Черният момък вместо отговор се ококори с присмех.

Едната от жените на господаря имаше три деца и тъй като всяка майка трябваше сама да се грижи за своето потомство, тя се уморяваше много повече по време на пътуването, отколкото другите жени. Трябваше да внимава добре, за да не падне някое от непослушните ѝ деца от камилата. Това пътешествие ѝ се видя много уморително и тя искаше да си намери помощник.

Доця ѝ се да накара някой от робите да носи най-голямото от децата, момченце на четири години.

Съдено беше на Колин да се прояви като помощник на негърката. Всички усилия на шотландеца да се измъкне от отговорността, която го заплашваше, отидоха напразно. Жената действаше решително, а Колин трябваше да се покори, макар и да се противеше до момента, когато тя го заплаши, че ще повика Голах. Тоя аргумент се стори на моряка много убедителен и малката маймуна бе качена на раменете му. Негърчето си обви крачетата около шията му, а с ръце се хвана здраво за косата му.

В същото време, когато Колин постъпи на новата си длъжност, започна да се стъмва и двамата черни, които служеха като пазачи, отидоха напред, за да изберат място за нощуването.

Нямаше защо да се страхуват, че някой от робите ще се опита да избяга: те всички желаеха да получат мъничко храна, която им обещаваше вечерната почивка.

Изнемощял от умора, при това и натоварен с детето, Колин изостана. Майката на момчето, която внимателно следеше своя първороден, намали бързината на камилата и отиде при шотландеца.

След като разтовариха камилите и разпънаха палатките, Голах се залови с разпределението на вечерята. Порциите бяха още по-малки, но бяха унищожени от робите с много по-голямо удоволствие, отколкото ставаше преди.

Бил каза, че краткото време, през което изяжда своята порция, напълно го е възнаградило за всички понесени през този ден мъки.

— Ах, Хари — каза той, — сега именно се учим да живеем, макар и често да си мислех, че в същото време се учим и да мрем. Как всичко е вкусно, когато човек е гладен!

— Тая каша, тоя „соглекс“ е най-вкусното ядене — каза Терънс. — Единственият недостатък е, че дават много малко.

— Тогава можете да вземете и моята порция — каза Колин, — защото аз съм на свършено друго мнение.

Хари, Терънс и Стария Бил погледнаха с безпокойство младия шотландец: Колин не беше изял даже и половината от порцията си.

— Какво ти е, Колин? — попита Бил с безпокойство и със загриженост. — Ако не ядете, приятелю мой, ще умрете. Да не сте болен?

— Чувствам се прекрасно! — отговори той. — Изядох колкото ми трябваше, останалото можете да го вземете.

Моряците обаче се отказаха да изядат порцията му, като се надяваха, че апетитът му скоро ще се върне и той сам ще си дояде кашата.

На другия ден, когато керванът тръгна на път, черното детенце бе дадено пак на Колин, но той не го носи през цялото време, защото момчето вървеше често заедно с тях.

През първата част на деня шотландецът и товарът му можеха да вървят заедно с целия керван, понякога дори го задминаваха. Вниманието, с което морякът се отнасяше към детето, бе забелязано от Голах и лицето му изразяваше една що-годе човешка гримаса, която трябваше да изобразява усмивка.

Около пладне Колин се умори и започна да изостава, както и предишния ден. Обезпокоената майка спря камилата си и зачака.

Стария Бил се учуди много от снощното поведение йа Колин. Особено го учудваше търпението, с което той се подчиняваше на заповедта да се грижи за детето. Тук имаше тайна, която той не можеше да разбере и която предизвика интереса и у Хари и Терънс.

Малко след пладне негърката подгони Колин при кервана, като го караше да върви пред нея. Тя го ругаеше и го биеше с края на сплетеното въже, което ѝ служеше да кара камилата.

След известно време Голах, който се умори от силните крясъци на жената, ѝ заповяда да мълчи и да го остави да си върви по пътя.

Макар и да не разбираше думите на жената, Колин знаеше добре, че тя не говори нежности. Всъщност ударите на камшика трябваше да му докажат това, ако той се съмняваше в значението на думите ѝ. Между другото той търпеше ругатните и ударите с философско спокойствие, като изпълваше с учудване другарите си.

Хари, който вървеше напред с крумена, го помоли да му обясни значението на думите, които сипеше негърката по адрес на шотландеца.

Круменът обясни, че тя го нарича свиня, мързеливко, християнско куче, безверник и го заплашва, че ще го убие, ако изостава от кервана.

Хари и Терънс продължаваха пътя си изпълнени с огорчение за своя другар, който можеше и днес да изпадне в предишното настроение на безразличие след новото насилие на негърката над него. Бил дори намали крачка, за да вижда и да чува по-добре. Всичко премина, както и вчера на свечеряване.

— Никак не се учудвам — каза Бил, като настигна двамата моряци — защо Колин се интересува толкова от малката маймуна.

— Какво има? Какво можа да научиш? — попитаха Хари и Терънс.

— Узнах защо Колин не поиска да яде снощи.

— Е, казвай тогава!

— Сръдните на негърката и всичките тия крясъци и удари са чиста преструвка.

— Лъжеш се, Бил, това са твои измислици — каза Колин, който сега вървеше с момчето на гърба си успоредно с другарите си.

— Не, не, не се лъжа, жената е благосклонна към теб, Коли... Е, кажи де, какво ти дава тя да ядеш?

Като видя, че е безполезно да крие, Колин призна, че негърката винаги когато е сигурна, че няма да я забележат, му давала сухи смокини и мляко, което носела в кожен съд под наметката си.

Макар другарите на Колин да бяха хвалили преди малко „соглеха“, сега искрено завидяха на приятеля си и казаха, че са готови цял ден да носят някое негърче, само и само да получат срещу това мляко и смокини.

Но те и не подозираха в тая минута, че съвсем скоро ще бъдат принудени да изменят мнението си и че предполагаемото щастие на Колин ще бъде скоро източник на нещастие за всички.

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

СУХИЯТ КЛАДЕНЕЦ

Този ден след пладне времето беше много горещо, а Голах като че ли нарочно пусна камилата си тъй бързо, че клетниците с голям труд можеха да го следват.

Бил отпадна пръв и реши, че не ще бъде по силите му да върви по-нататък. Ако и да не падна досега от умора, то във всеки случай настана край на неговото търпение.

Той седна на пясъка и заяви, че няма да върви по-нататък. Град от удари се изсипа отгоре му, но той не мръдна. Двамата млади негри, роднините на Голах, като не знаеха какви средства да употребят, се обърнаха за помощ към шейха.

Последният незабавно насочи камилата си към вироглавия роб.

Преди той да стигне до мястото, където лежеше Бил, тримата моряци употребиха цялото си другарско влияние, за да го убедят да стане, докато не бе дошъл тиранинът до него.

— За Бога — викаше му Хари, — стани и повърви малко, ако можеш!

— Опитай се поне — съветваше го Терънс, — ние ще ти помогнем. Хайде, Бил, направи това усилие, ако си наш другар! Ето, Голах е вече близо.

При тези думи Терънс и Хари с помощта на Колин уловиха нещастния Бил и се помъчиха да го изправят на крака. Старият моряк обаче упорито стоеше на мястото си.

— Може би ще мога да повървя още малко — каза той, — но не искам. Стига ми толкова! Искам да яздя на камила, а нека Голах повърви малко пеша. Той е по-способен от мен да прави това. А вие, момчета, бъдете благоразумни и не се тревожете за мен. Всичко, което следва да вършите, е да ме гледате: все ще научите нещо. Ако аз нямам младост и красота като Колин, за да ми носят щастие, то съм преживял повече от него и имам по-голям опит. Така че моята ловкост ще ми замени останалото.

Като стигна до мястото, където седеше морякът, Голах разбра каква бе работата, научи, че обичайното средство да бъде накаран Бил да върви не е постигнало целта.

Той изглеждаше доволен от това съобщение, лицето му дори изрази известно удоволствие. Спокойно заповяда на роба да стане и да върви.

Морякът, отпаднал наистина от умора, гладен и жаден до смърт, стигна до крайно отчаяние. Каза на крумена да съобщи на шейха, че е готов да продължи, но само яздейки камила.

— Значи искаш да те убия? — извика Голах, като му предадох тия думи. — Искаш да откраднеш от мен това, което дадох за теб? Няма да го бъде! Не ме познаваш!

Бил се закле, че няма да мръдне от мястото си и че не могат по никакъв начин да го принудят да върви освен върху гърба на камила.

Тоя отговор, предаден от крумена, накара шейха да се позамисли.

Той стоя съсредоточен около минута. Питаше се какво да прави. Скоро отвратителна усмивка изкриви чертите на лицето му.

Като взе юлара на камилата, той привърза единия му край към седлото, а другия към ръцете на моряка. Бил се опита да се съпротивлява, но беше слаб и безпомощен като дете в силните ръце на черния шейх.

Синът и зетят на Голах стояха до него с пълни пушки, готови да стрелят при първото движение на моряците. Когато Бил бе вързан, вождът заповяда на сина си да поведе камилата напред и Бил се повлече подир животното по пясъка.

— Сега вече ще вървиш! — викаше Голах победоносно. — Ето ти един нов начин за пътуване с камила. Бисмиллях! Аз победих!

Такова пътуване бе голяма мъка, която не би могла да се изтърпи дълго. Бил се реши да стане на крака и да върви. Той беше победен, но като наказание за неговото упорство шейхът го държа вързан за камилата до вечерта.

Никой от белите роби не бе вярвал, че ще дойде време да понасят подобни обноски и да позволят другаря им да търпи такова унижение.

Наистина никой от тях не страдаше от недостатък на истинска храброст, но гордостта им отстъпи пред всесилието на глада и жаждата. Голах смяташе именно по такъв начин да подчини своите

роби и да тържествува над тези, които при други обстоятелства биха се борили за своята свобода до последна възможност.

На другия ден сутринта Голах каза на робите си, че след пладне ще стигнат някакъв кладенец или друг водоизточник, където ще престоят два или три дни.

Круменът предаде това съобщение на Хари и всички се зарадваха, че най-после ще си починат и освен това ще имат достатъчно вода.

Хари се разговори доста дълго с крумена, който се чудеше, че белите роби се подчиняват така лесно на волята на шейха. Той му събщи, че пътят, по който вървят, ако продължават все в същата посока, ще ги отведе навътре в страната, навярно в Тимбукту. Ето защо круменът настояваше моряците да помолят Голах да ги заведе по-добре в някое пристанище, където би могъл да ги откупи английският консул.

Круменът обещаваше да им бъде преводач при Голах и да направи всичко възможно, за да помогне за сполучливото завършване на преговорите. Той можеше да убеди шейха да измени посоката на пътуването, като му каже, че ще намери много по-добър пазар, ако заведе робите си на такова място, където идват кораби и капитаните с готовност откупват заробените.

В заключение круменът прибави тайно, че ще има още един въпрос, относно който той иска да ги предупреди. Когато му предложиха да бъде по-ясен, той не скри смущението си, изчервявайки се. Най-сетне каза, че другарят им Колин никога няма да се освободи от пустинята.

— Защо? — попита Хари.

— Защото шейхът ще го убие.

Хари го помоли да бъде по-конкретен и да обясни на какво се основава това негово мнение.

— Ако Голах забележи, че майката на детето дава на другаря ви макар и само по една смокиня на ден или по капка вода, той ще убие и двамата — това е истината. Голах не е глупав, той вижда всичко.

Хари обеща да предупреди другаря си за опасността, която го застрашава, за да го спаси, преди да са се пробудили подозренията на Голах.

— Нищо не помага, нищо! — прибави круменът.

За да обясни тези си думи, преводачът каза на Хари, че ако младият шотландец откаже на жената нещо, оскърбеното самолюбие на негърката ще превърне нейната симпатия в омраза и тогава тя ще се постарее да възбуди против него гнева на Голах, което пък ще има съдбоносно значение за неговия живот.

— Какво да направим тогава? Как да го спасим? — попита Хари.

— Нищо — отговори круменът, — вие не можете да направите нищо. Любимата жена на Голах обича Колин и той ще умре! Това е истината!

Хари съобщи всичко това на Бил и на Терънс и тримата започнаха да се съветват.

— Струва ми се, че круменът е прав — каза след дълго обмисляне Стария Бил. — Ако Голах забележи, че жена му предпочита Колин, бедният момък ще пропадне!

— Това не е невъзможно — прибави Терънс. — Виждам, че както и да се погледне на тая работа, Колин е в лошо положение. Непременно трябва да го предупредим, щом дойде при нас.

— Колин — подхвана Хари, когато той дойде с детето при другарите си, — дръж се по-далече от тази негърка. Ти си вече забелязан. Ей сега круменът ни каза това и ако Голах види, че тя ти дава нещо за ядене, ти си обречен да умреш.

— И какво мога да направя против това? — отговори младият моряк. — Ако тази жена ви даде мляко и смокини, когато умираш от глад, ще се откажете ли от тях?

— Не зная и бих искал колкото може по-скоро да се случи такава промяна, но гледай да се държиш по-далече от нея. Ти не трябва да се отделяш от нас, трябва да вървиш заедно с другите.

Голах се надяваше да стигнат рано до мястото, където предполагаше, че има вода, а и целият керван беше ободрен от тази надежда. Стария Бил и другарите му се мъкнеха с труд въпреки слабостта, която се увеличаваше с всяка минута. Най-сетне, след залеза на слънцето пристигнаха до водоизточника.

Той беше пресъхнал!

Нито капка от толкова желаната течност не се виждаше в кладенеца, където очакваха да намерят много вода.

Голах беше силно разгневен. Но той като че ли веднага взе някакво решение и гневът му утихна. Като развърза последния мех с

вода, който носеше една от камилите, той наля по една чаша на всеки от кервана и им даде по една порция „соглех“ и по две сухи смокини.

След това заповяда да тръгнат на запад и сам излезе начело на кервана.

Новият път беше под прав ъгъл към този, по който бяха вървели през първата половина на деня.

Като изминаха около две мили от пресъхналия кладенец, Голах спря и заповяда нещо тихо на слугите си.

Наредиха камилите в кръг и ги накараха да коленичат, за да ги разтоварят.

В това време белите роби чуха гласове и цвилене на коне.

Тънкият слух на черния шейх бе доловил приближаването на непознатите и именно това беше причината за внезапното спиране.

Когато неизвестните хора се приближиха, Голах ги попита на арабски:

— Врагове или приятели?

— Приятели — отговориха му.

Когато чужденците дойдоха по-близо, те поздравиха миролюбиво.

Този керван се състоеше от петнадесет или двадесет души, няколко коня и камили. Шейхът, който ги командваше, попита Голах откъде идва.

— От запад — арабинът го излъга, че върви по един и същи път с тях.

— А защо не идете до кладенеца?

— Той е много далече — отговори му Голах, — а ние сме много уморени.

— Че той едва ли е на повече от половин миля оттук — възрази вождът, — най-добре е да продължите пътя си.

— Не, мисля тъкмо обратното, че до кладенеца има повече от две мили, и ние ще си починем тук до утре.

— Е, ние няма да спираме. Вярвам, че ще стигнем До кладенеца, преди да настъпи нощта.

— Прекрасно — отговори Голах. — Вървете и Аллах да е с вас... Но... за минутка: нямате ли камила за продаване?

— Да, имаме и е много добра, малко е уморена, но до утре ще си почине.

Голах разбра, че камилата е изкълчена в кръста, но искаше те да останат с впечатление, че са го излъгали.

Като поговориха няколко минути, той купи камилата за две покривки и една риза.

Непознатите заминаха веднага след продажбата за кладенеца. Щом изчезнаха, Голах заповяда да тръгнат отново на път. За да ободри робите, той им обеща, че на другия ден ще заколи купената камила, да я изядат, и ще им даде дълга почивка под сянката на шатрите през целия следващ ден.

Това обещание произведе очаквания от шейха ефект. То повдигна бодростта на нещастниците, които вървяха почти до разсъмване. Най-после купената камила легна безцеремонно на земята, като се противеше философски на всички средства да бъде подкарана, и с това даде сигнал за спиране. Шатрите бяха нагласени и всички приготовления показваха, че ще има дълга почивка.

Робите събраха сухо топливо, за да накладат огън, и Голах се приготви да изпълни даденото обещание — да даде на робите обилна храна.

Завързаха камилата за муцуната с въже, с което извиха главата ѝ назад, толкова, колкото беше възможно.

Фатима, любимата жена на шейха, стоеше до камилата с медно котле в ръцете, а в това време Голах преряза шията на животното. Кръвта бликна от нея и преди да умре камилата, съдината беше повече от половината пълна с кръв.

Тя бе сложена на огъня и кръвта бе разбърквана, докато се сгъсти. Тогава свалиха съдината от огъня и когато кървавата каша изстина, приличаше по цвят и гъстота на волски дроб.

Тази храна разделиха между робите и те лакомо я унищожиха.

Голах заповяда да сварят сърцето и да опекаат малко месо за семейството му, а не многото месо, което отделиха от кокалите, нарязаха на плоски късове и го простряха на слънце да съхне.

В стомаха на камилата имаше и малко гъста, кална вода, но те я преляха грижливо в меха и я запазиха за бъдещи нужди.

Вътрешностите също бяха запазени за робите. По пладне Хари и Терънс помолиха да бъдат приети от Голах и да им бъде позволено да седнат пред входа на шатрата му през време на разговора.

Хари помоли крумена да каже на господаря си, че ако ги заведе в някое морско пристанище, за тях ще дадат голям откуп.

Голах отговори, че се съмнява в това: неговите лични планове съвсем не изискваха да пътува нататък, а колкото може по-скоро да иде в Тимбукту. В заключение той прибави, че би отишъл към някое пристанище, ако всичките му роби бяха кучета християни, но тъй като повечето от тях не откупват заробените си бели братя, той не иска да губи напразно времето си за такова пътешествие, при което може би ще даде случай на неверните кучета да избягат.

Тогава те казаха на крумена да го попита няма ли да се съгласи да ги продаде заедно с крумена на някой търговец, който би ги завел в някое пристанище.

Голах не обеща нищо. Каза, че е по-добре в такъв случай да ги продаде още в пустинята.

Единственото конкретно сведение, което получиха от шейха, беше, че ще видят толкова прославения град Тимбукту, и то само в случай, че се окажат в състояние да понесат уморителното пътешествие.

Като благодари да Голах за снизхождението му, круменът се оттегли при моряците, които едва сега разбраха целия ужас на положението си.

Обилната храна и почивката намалиха физическите им мъки и им дадоха възможност да обърнат мислите си към бъдещето, макар че в него нямаше нищо утешително.

Хари Блаунт и Терънс след разговора си с Голах отидоха при Колин и Бил, които ги очакваха с безпокойство.

— Е, какви са новините? — попита Стария Бил.

— Много лоши! — отговори Терънс. — Няма никаква надежда за нас: ще ни водят в Тимбукту.

— Не! — отговори Бил. — Никога, никога!

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

ЖИВИ ПОГРЕБАНИ

Рано сутринта на другия ден керванът продължи пътя си отново на запад. Голах избра този път не защото по него можеше да се приближи по-скоро до целта на своето пътуване, а за да стигне колкото бе възможно по-скоро до най-близкия извор.

След двудневно уморително пътуване керванът стигна до извор. Четиримата моряци се намираха в крайно печално положение. Тропическото слънце немилостиво ги печеше с палещите си лъчи; гърлото им пресъхна, кожата им се напука, а краката им, изранени от дългия път и горещия пясък, отказваха да им служат вече.

Гладни, мъчени от силна жажда и обезсилени, нещастните роби се мъкнеха едва-едва след своя господар, който продължаваше да седи върху гърба на камилата си.

Като видя отдалече един не особено висок хълм, покрит с доста гъст храсталак, Голах се обърна и посочи зеленината на робите. У всички се яви надежда за спасение. Силите им се удвоиха като по чудо и без някой да ги принуждаваше, ускориха крачка. Не след дълго керванът беше вече в полите на хълма.

Огромните усилия, които положиха изнемощелите от жажда роби, за да стигнат по-скоро до водоизточника, трябваше да предизвикат състрадание у черния шейх, но той беше човек, който гледа на чуждите страдания само като на забавление.

Отначало заповяда да разтоварят камилите и да разпънат шатрите. Докато част от робите се занимаваха с устройване на лагера, другите отидоха да събират топливо.

Когато с устройването на лагера бе приключено, шейхът събра всички съдове за вода, от които най-много бяха кожените мехове, и ги нареди край кладенеца.

Привърза кожено ведро с въже и започна да вади с него вода от кладенеца. Залови се да напълни най-напред всички съдове, като се

стараеше да не разлива нито капка, за да не се предположи, че нарочно иска да проверява търпението на другите.

Когато всичките съдове бяха напълнени с вода, шейхът заповяда да дойдат при него жените и децата му, на които даде да се напият добре. После им заповяда да се отдалечат, за да направят път на робите.

Жените и децата се покориха мълчаливо на суровия глас на шейха.

Едва след това нещастниците дойдоха при кладенеца, където започна истинска бъркотия: те грабеха съдовете един от друг, пълнеха ги бързо с вода и отведнъж ги пресушаваха, без да крият радостта си от възможността да угасят мъчителната жажда.

След около два часа край кладенеца дойде и друг керван. Голах посрещна гостите с думите: „Приятели или врагове?“ — обичайната формула за поздравяване в пустинята между непознати хора.

Отговорът беше: „Приятели“, и новодошлите започнаха да строят своя лагер.

На другия ден Голах има дълъг разговор с новия шейх, след което се завърна недоволен в шатрата си.

Новодошлите бяха единадесет, имаха осем камили и три коня. Пристигнаха от северозапад. Що за хора бяха и къде отиваха — това Голах не знаеше, а обясненията, които получи от тях, съвсем не бяха удовлетворителни.

Въпреки че имаше голяма нужда от храна и че му беше необходимо колкото може по-скоро да възобнови изтощените си запаси, Голах се реши да прекара целия този ден при кладенеца. Круменът можа да разбере, че шейхът прави това от страх да не го нападнат новодошлите.

— Ако той се плаши — забеляза Хари, — то според мене трябва по-скоро да се махне оттук.

Круменът отговори, че ако предположението на Голах е вярно и арабите действително се занимават с грабеж в пустинята, то те няма да го закачат, докато е на лагер при кладенеца.

Круменът казваше истината. Разбойниците нападаха своите жертви не из пивниците, а винаги по големите друмища; пиратите не ограбваха корабите в пристанищата, а непременно в открито море. Същото се вършеше и в големия пясъчен океан — Сахара.

— Много искам да са разбойници тези араби и да ни отнемат от Голах — каза Колин. — Може би те ще се съгласят да ни отведат на север, където рано или късно ще бъдем откупени, докато, ако отидем в Тимбукту, никога няма да излезем от Африка. Върху това трябва незабавно да се помисли. Всеки ден пътят към юг ни отдалечава от нашата родина и намалява надеждата ни да се върнем някога в нея. Може би тези араби ще ни купят и ще ни отведат на север. Нека помолим крумена да поговори с тях за това.

Всички се съгласиха с това мнение. Повикаха крумена и му съобщиха намерението си, той отговори, че никой не трябва да види, когато заприказва арабите. Той им напомни и нещо, което самите моряци забелязаха по-рано: Голах и синът му не сваляха очи от тях, поради което едва ли щеше да им падне случай да поговорят с арабския шейх.

Докато круменът даваше тези обяснения, шейхът отиде при кладенеца. Круменът стана и предпазливо тръгна към него, но Голах го видя и със заплаха му заповяда да се върне назад. Африканецът обаче не се покори на заповедта и се престори, че пие вода.

Като се върна при моряците, круменът каза на Хари, че бил сполучил да поговори с новодошлия шейх, че му бил казал: „Купете ни, вие ще вземете за нас голям откуп.“ А шейхът му отговорил: „Белите роби са кучета и не заслужават да бъдат купени.“

— Значи от тази страна няма никаква надежда! — печално продума Терънс.

Круменът поклати глава, с което искаше да каже, че е съгласен с Терънс.

— Как мислиш, няма ли вече никаква надежда? Круменът направи знак, че се надява.

— На какво?

Круменът, без да даде някакво обяснение, се отдалечи от моряците.

Когато наближи залез-слънце, арабите си развалиха шатрите и отидоха към сухия кладенец, от който бе избягал неотдавна Голах. Щом те изчезнаха зад хълма, синът на Голах се качи на билото и оттам започна да следи арабите. В това време жените и децата товареха камилите и разваляха палатките.

Когато се стъмни добре, Голах заповяда да продължат пътя си към югоизток. Така той се отдалечаваше от брега и отнемаше всяка надежда на робите, че някога ще могат да получат свободата си.

Круменът, тъкмо обратно, бе радостен, че вървят по тоя път.

Въпреки нощното пътуване Голах се боеше, че арабите ще го настигнат, и толкова много искаше да се отдалечи от тях, че спря чак сутринта, когато слънцето вече от два часа стоеше над хоризонта. Фатима, неговата любимка, вървя дълго с него. Говореше му оживено. По жестовете и намръщените вежди на Голах личеше, че слуша твърде важни новини.

Щом построиха шатрите, той заповяда на негърката, майката на детето, което Колин носеше, да му даде торбата със смокините, които ѝ бе поръчано да пази.

Жената стана и се покори разтреперана. Круменът хвърли към белите роби уплашен поглед и макар те да не разбраха заповедта на Голах, усетиха, че ще се случи нещо ужасно.

Жената му подаде торбата, която беше до половината празна.

Смокините, които бяха раздадени на робите преди три дни до сухия кладенец, бяха взети от друга торба, която се пазеше от Фатима.

Значи торбата, която подаваше в тази минута втората жена на Голах, трябваше да бъде непокътната и Голах попита защо тя е празна до половината.

Треперейки, негърката отговори, че тя и децата ѝ изяли смокините.

Като чу тоя отговор, Фатима се засмя лукаво и каза няколко думи, които накараха негърката да се разтрепери този път още по-силно.

— Ще ви превода — предложи круменът, който седеше до моряците, — Фатима каза на шейха: „Кучето християнин изяде смокините.“ Голах ще убие и двамата.

Според законите на пустинята няма по-голямо престъпление от това — да откраднеш храната или водата на някой пътник или, като пътуваш с другари, да ядеш или да пиеш скришом от тях. Неумолимият закон на пустинята наказва много строго виновните.

Храната, която е поверена някому за съхранение, трябва да бъде запазена дори и в случай, че за нея стане нужда да се пожертва и животът.

В никакъв случай такава доверено лице няма право да разполага дори и с най-малка част от храната без общото съгласие на всички. И всичко трябва да бъде разделено по равно.

Ако Фатима бе казала истината, то престъплението на негърката бе наистина толкова голямо, че тя нямаше да може да се спаси от смъртта, но както се оказа, вината ѝ беше още по-голяма...

Тя бе покровителствала роб, „куче-християнин“, и бе възбудила ревността у своя мъж.

Фатима изглеждаше много щастлива, защото би трябвало да се случи непременно чудо, за да се спаси животът на втората жена — нейната омразна съперница.

Като си измъкна сабята и приготви пушката, Голах заповяда на робите да седнат на земята в една редица. Тази заповед беше изпълнена веднага.

Синът на Голах и другият пазач застанаха срещу тях, също с готови пушки. Заповядано им бе да стрелят по всеки, който стане. Тогава шейхът отиде при Колин и като го сграбчи за тъмно-русите коси, го отмъкна настрана и го остави сам.

След това раздаде по порция „шени“ на целия керван, като направи изключение за негърката и за Колин.

Шейхът считаше за излишно да даде храна на тези, които трябваше да умрат, но личеше, че той все още не е решил по какъв начин да ги умъртви.

Двамата пазачи следяха зорко белите роби, докато Голах водеше разговор с Фатима.

— Какво да правим сега? — попита Терънс. — Старият проклетник се чуди каква гнусна смърт да ни измисли, но как да му попречим да изпълни намерението си? Нима ще му позволим да убие Колин?

— Не трябва да мълчим повече — каза Хари, — и без това твърде дълго чакахме. Лошото е само, че сме отделени от другите роби!... Бил, какво ще ни посъветваш?...

— И аз сам не знам — отговори морякът. — Ако го нападнем дружно, ще успеем да убием двама или трима от тях още с първото сблъскване и всичко би свършило прекрасно, но само ако и черните роби се присъединят към нас.

Круменът, като чу тези думи, предложи да се присъедини към тях. Той добави още, че и неговите съотечественици са готови да им помогнат. Колкото се отнася до другите черни, то той не отговаряше за тях и се боеше да не би стражата да е чула разговора им.

— Тогава добре — каза Хари, — ние сме шестима срещу трима, да дадем ли сигнал?

— Да, не се бойте! — каза Терънс.

Тоя план беше много отчаян, но всички бяха съгласни да опитат.

Още когато напускаха кладенеца, се бяха убедили, че не могат да се освободят по друг начин от робството, че битката с поробителите е неизбежна.

— И така, съгласни ли сте?... Аз започвам! — пошепна Хари, като се стараеше да не привлече вниманието на стражата. — Напред!

— Стой! — извика Колин, който слушаше внимателно техния разговор. — Двама или трима ще бъдат веднага убити, а останалите ще бъдат съсечени от сабята на шейха. По-добре е той да убие само мен, ако се е решил на това, отколкото да жертвате и четиримата с надежда да ме спасите.

— Ние не се грижим само за тебе — отговори Хари, — нямаме вече търпение да се подчиняваме на тоя черен дивак!

— Е, в такъв случай се бунтувайте, когато имате що-годе шанс за успех — възрази Колин. — Не можете да ме спасите, а при това ще заплатите и с живота си!

— Голах се готви да убие някого — каза круменът, като устреми поглед към шейха.

Той още говореше с Фатима и на лицето му се четеше ясно израз на страшна жестокост.

Жената, съдбата на която решаваха в тая минута, милваше своите деца. Тя предчувстваше без съмнение, че ѝ остават още няколко минути, за да им каже последно „сбогом“. Чертите на нейното лице носеха странен отпечатък на спокойствие и покорност. Третата жена се отдалечи. Като държеше своите деца, тя гледаше на това, което става, с любопитство, смесено с учудване и съжаление.

— Колин — извика Терънс, — ние нямаме такива нерви, че да останем спокойни зрители на твоята смърт! Не е ли по-добре да се опитаме да освободим и теб, и нас, докато имаме още шансове за успех. Нека Хари даде сигнал!

— Това е безумие! — възрази пак Колин. — Почакайте поне да узнаем какво мисли да прави. Може пък да ме остави, за да си отмъсти в бъдеще, и тогава ще имате възможност да предприемете нещо в удобно време, а не както сега, когато пред нас стоят двама души с пълни пушки, готови да ни изпратят по един куршум в челото.

Моряците се убедиха, че другарят им говори истината, и решиха да почакаат. Насочиха погледите си към палатката на шейха и млъкнаха.

Скоро Голах тръгна към тях: дивото му лице бе изкривено от злобна усмивка.

Преди да ги доближи, той взе кожените ремъци, които бяха привързани към седлото на неговата камила. След това се отби при двамата стражи и заговори нещо оживено с тях, по всяка вероятност им заповядваше да пазят добре, защото те веднага насочиха пушките си към робите и чакаха само заповед за стрелба.

После шейхът даде знак на Терънс да отиде при него. Последният се двоумеше.

— Върви, приятелю — каза Хари, — той не ти желае злото.

В тази минута Фатима излезе от шатрата на мъжа си, въръжена със сабя. Нямаше съмнение, че много ѝ се иска да я употреби някак.

Терънс, като се покори на вождата, се изправи. След него и круменът получи същата заповед. Голах отведе и двамата в шатрата си, последван веднага от Фатима. Каза няколко думи на африканеца, който ги преведе на младия моряк: „Пълно покорство! Само това може да го спаси. Ще му завържат ръцете и той го съветва, ако му е мил животът, да не вика другарите си на помощ. Ако стои мирен и спокоен, няма от какво да се страхува, но и най-малката съпротива от негова страна ще бъде сигнал да избият всички бели.“

Терънс беше надарен с рядка за възрастта си сила, но в борбата с африканския великан положително щеше да бъде победен и би било глупаво да се реши на такава борба.

Да съобщи на другарите си условния сигнал? А ако с това ги изложи на смърт? Стражарите можеха да ги застрелят още при първото им движение.

Той се покори.

Голах излезе от шатрата и веднага се върна с Хари Блаунт. Като видя Терънс и крумена завързани, Хари се втурна към изхода и започна да се бори, за да се освободи от ръцете на черния. Но усилията му бяха

безплодни. Беше победен от своя страшен враг, който в същото време го запази и от злобата на Фатима. Хари беше старателно завързан.

Когато и тримата бяха вече със завързани ръце, отново ги отведоха на предишното място.

Така бе постъпено и с Бил, и с Колин.

— Какво иска тоя черен дявол от нас? — попита морякът, когато Голах му завързваше ръцете. — Да не иска да убие и нас?

— Не — отговори круменът, — той ще убие само едного.

И очите му се извърнаха към Колин.

— Колин, Колин!... — извика Хари. — Виждаш ли какво направи?... Не искаше нашата помощ навремето, а сега ние съвсем не можем да ти помогнем!

— Толкова по-добре за вас! — отговори Колин. — Във всеки случай няма да ви се случи нищо лошо.

— Но ако той няма лоши намерения, защо тогава ни завързва? — попита морякът. — Така не се изразява приятелство между хората.

— Да, но този начин е най-сигурен. В това положение вие не можете да се изложите на опасността, която би ви заплашила, ако се решите на безумна съпротива против неговата воля.

Терънс и Хари разбраха какво иска да каже Колин и защо вождът бе постъпил така с тях; той искаше да ги лиши от възможност да се намесят, когато се разправя с осъдените на смърт.

Щом Голах смогна да уреди тъй добре работата си с белите, от другите роби не се страхуваше, двамата пазачи отидоха в шатрите, за да си отдъхнат.

По време на разговора между моряците Голах беше зает с разседлаването на една от камилите. Той донесе две лопати и ги даде на двама роби, които веднага се заловиха да копаят яма в пясъка.

— Копаят гроб за мене или за тази бедна жена, а може би и за двама ни — каза Колин, като ги наблюдаваше спокойно.

Другите трима европейци споделяха мнението на другаря си, но не казаха нищо.

В това време Голах започна да се приготвя за път. Когато робите изкопаха в мекия пясък яма, дълбока повече от метър, шейхът им заповяда да изкопаят и друга.

— Две жертви ще има! — каза Колин.

— Би трябвало да убие всички ни! — извика Терънс. — Ние сме подли страхливци, че не се борихме за свободата си!

— Да — повтори Хари, — глупаци и страхливци! Не заслужаваме съжаление нито на този, нито на онзи свят. Колин, приятелю мой, ако с теб се случи нещастие, кълна се, ще отмъстя за теб, щом ръцете ми бъдат свободни.

— И аз се кълна с теб! — добави Терънс.

— Не се грижете за мене, приятели! — каза Колин, който беше по-спокоен от другите. — Но се помъчете да се освободите от това чудовище, щом ви падне удобен случай.

В тази минута вниманието на Хари беше привлечено от Стария Бил. Морякът направи знак на един от робите да му развърже ръцете, но той навярно от страх, че ще го види Голах, се отказа.

След него и круменът помоли един свой съотечественик, но и той отказа.

Нещастната жена, която очакваше отмъщението на Голах, беше все така спокойна. Децата ѝ се притискаха с плач към нея, а моряците извън себе си от гняв и от срам, пазеха гробно мълчание.

Само Фатима тържествуваше.

Втората яма бе изкопана близо до първата и когато достигна същата дълбочина, Голах заповяда на негрите да спрат работата.

През това време всички шатри бяха вдигнати и камилите натоварени. Всичко беше готово за път.

Двамата пазачи отново заеха местата си пред белите роби. Тогава Голах отиде към негърката, която се освободи от децата си и стана при неговото приближаване.

В лагера цареше дълбока тишина.

Нима той се готвеше да я убие? Неизвестността не продължи дълго.

Голах улови жената за ръцете, завлече я до една от ямите и я бутна в нея, после заповяда на робите да засипят ямата, като оставят отвън само главата на нещастницата.

— Бог да се смили над нея! — извика Терънс с ужас. — Чудовището я заравя жива! Не можем ли да я спасим?

— Ние няма да сме достойни да ни наричат мъже, ако не направим опит да я спасим — каза Хари, изправяйки се на крака.

Другарите му веднага последваха неговия пример.

Стражите вдигнаха пушките си, но Голах им даде знак да не стрелят.

Синът на шейха по заповед на баща си се хвърли към ямата, а Голах тръгна към бунтовниците. В един миг те се укротиха. Той улови Хари и Терънс за косите и ги завлече, където бяха по-рано.

После отиде при ямата, в която беше хвърлена негърката, вече наполовина засипана с пясък.

Тя не се опита да се противи и дори не изохка. Изцяло се бе покорила на съдбата си. Само главата ѝ се виждаше над гроба, където бе осъдена да умре от глад и жажда. В минутата, когато шейхът си замина, тя му каза няколко думи, които никак не трогнаха тоя безчувствен варварин, затова пък сълзи напълниха очите на крумена и потекоха по бузите му.

— Какво каза тя? — попита Колин.

— Тя го помоли да бъде добър към децата ѝ — отговори той с треперещ глас.

Като остави жената, Голах тръгна към Колин. Не можеше да има съмнение в неговите намерения: двете лица, които си навлякоха неговия гняв, трябваше да умрат еднакво.

— Колин! Колин! Какво можем да направим, за да те спасим? — отчаяно извика Хари.

— Нищо! — отговори Колин. — И не се опитвайте дори, нищо няма да помогне. Оставете ме на съдбата ми!

В тая минута нещастният Колин бе спуснат в другата яма и самият Голах го държа във вертикално положение, докато робите напълниха ямата с пясък.

Колин, по примера на жената, не оказа никаква съпротива, не произнесе нито една жалба и скоро бе заровен до раменете. Другарите му бяха поразени от неговото мъжество.

Накрая шейхът заяви, че е готов да отпътува. Заповяда на един от робите да се качи на камилата, на която бе яздила заровената жена, и трите деца на нещастницата бяха качени при него.

Голах даде още една заповед, напълно отговаряща на нравствения образ на онази, която му я бе внушила — Фатима.

Като напълни съд с вода, той го сложи между двете ями, на такова разстояние, че нито една от жертвите да не може да го достигне. До водата той сложи и няколко смокини. Тази сатанинска мисъл имаше

за цел да усили мъките на нещастниците да гледат нещата, които биха могли да ги облекчат. Заповедта за тръгване бе дадена.

— Не мърдайте от местата си! — каза Терънс. — Ние ще му създадем още работа!

Голах се качи на камилата си и излезе начело на кервана, но в това време му съобщиха, че белите роби отказват да вървят.

Шейхът се върна ужасно разгневен. Спусна се най-напред срещу Терънс, който беше най-близо до него, и започна да го бие с приклада на пушката си.

— Станете, покорете се! — викаше Колин. — За Бога, идете с него и ме оставете! Не можете нищо да направите за моето спасение!

Нито молбите на Колин, нито ударите на Голах накараха моряците да напуснат другаря си. Шейхът се нахвърли и върху Хари и Бил, сграби ги и двамата и ги хвърли на земята при Терънс. Като ги натрупа така един върху друг, прати за камила. Заповедта бе незабавно изпълнена. Шейхът взе юздата в ръка.

— Няма какво да се прави, трябва да вървим — каза Бил. — Той ще повтори играта, която си направи с мене, но аз няма да му дам повод повторно.

Докато Голах привързваше въжето за ръцете на Хари, силен вик на Фатима привлече вниманието му. Двете жени, които караха натоварените с плячката камили, бяха заминали напред, почти на половин километър от мястото, където се намираше шейхът, и бяха заобиколени от тъпа хора, яздещи било камили, било коне.

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

ПАК В НЕВОЛЯ

Голах се страхуваше не без основание от арабите, които бе срещнал при кладенеца, и затова бе заповядал на ордата си да върви усилено през цялата нощ.

Като забрави в момента робите, черният шейх грабна мускета си и заедно със сина си и зетя си се завтече да защити своите жени.

Но пристигна много късно. Преди да бе успял да стигне до тях, жените и робите с цялата плячка бяха вече в ръцете на враговете. Грабителите араби насочиха срещу него дузина пушки и му казаха да не помисля дори за съпротива.

Голах се покори благоразумно пред силата.

След това, като изрече със спокоен глас: „Такава е волята Божия“, той седна и предложи на победителите да му кажат условията, които му предлагат, за да се предаде.

Като видя, че керванът е завладян от арабите, круменът извика на другарите си да му развържат ръцете, след което веднага се притече да помогне на белите роби.

— Голах няма вече наш'то господар! — каза той на развален английски, развързвайки ръцете на Хари.

За минута бяха развързани ръцете и на другите моряци и те се заловиха да разравят Колин и нещастната негърка.

В тази минута Хари видя съда с водата, оставен от шейха да мъчи погребаните живи.

— На, пий! — каза той, поднасяйки съда с водата до устата на Колин. — Това ще те подкрепи, а съда ще взема за себе си.

— Не, не, първо ме извадете отук! — отговори шотландецът. — И не бутайте водата, моля ви, защото тя ми е много необходима. Искам, като изляза от гроба, да ида при черния шейх и пред него да я изпия... Това ще го ядоса, а за мен ще бъде велико удоволствие!

Бил и Хари, подпомогнати от крумена, се заловиха за работа и само след няколко минути Колин и негърката бяха свободни.

Радостта на майката, която целуваше децата си, беше толкова трогателна, че в очите на крумена отново се появиха сълзи.

В това време преговорите между Голах и арабите приключиха, но далече не така, както очакваше шейхът.

Арабите му предлагаха да даде двете камили и една от жените си, но при условие веднага да се маха в родината си, като даде клетва, че никога повече няма да се върне в пустинята.

Черният шейх с гняв отхвърли тези условия и заяви, че по-скоро ще умре от глад, отколкото да отстъпи нещо от това, което му принадлежи.

Отказът му беше изразен тъй категорично и с такъв заплашителен тон, че арабите сметнаха за необходимо да го обезоръжат и да го завържат.

Щом белите роби видяха Голах вързан на земята, веднага се предадоха на арабите.

Колин, носейки съдината с водата и сухите смокини, предназначени да го мъчат до последната минута на живота му, се приближи до Голах и му показа първо смокините, после, кимайки с глава, с което уж искаше да му благодари за вниманието, надигна съда с водата и се приготви да пие.

Очите на шейха пламнаха от адски гняв, но скоро се засмя страшно — един от арабите грабна съда от ръцете на Колин и го пресуши отведнъж.

Колин прие този урок смирено и не каза нито дума.

Арабите започнаха да се приготвят за път. Преди всичко те намериха за нужно да завържат Голах с въже за седлото на една от камилите. По този начин черният гигант беше принуден да пътува така, както и Бил, когото той бе теглил с камилата си като наказание за непокорството му.

Жените на шейха и робите се примириха със свършения факт и твърде равнодушно започнаха да изпълняват заповедите на новите господари.

Гладни, примирайки от жажда, измъчени от уморителното пътуване, с окървавени крака, неуверени в бъдещето си, белите роби все пак се чувстваха весели, като сравняваха сегашната си съдба с онази отпреди един час.

С изключение на Голах арабите нямаха никакви трудности с другите роби. Белите и черните знаеха, че оттук ще отидат направо при водоизточника, а перспективата да се напият до насита им се видя тъй привлекателна, че само тя бе достатъчна, за да ги накара да следват безмълвно камилите.

Надвечер керванът спря за почивка и всеки роб получи по малко вода. Близостта на кладенеца правеше арабите великодушни. Само един се отказа да изпие предложената му вода, това беше черният шейх.

Да приеме храна или питие от своите врагове, когато те го държат в такова унижително положение — вързан, влачен като същински роб — него, който през целия си живот не бе знаел какво е неволя, сега не можеше и не искаше да се подчини в никакъв случай.

До водоизточника стигнаха в един часа през нощта. Уморените роби, като угасиха жаждата си, легнаха да спят, тъй като имаха голяма нужда от почивка.

Като се събудиха сутринта, нашите моряци научиха от крумена, че керванът възнамерява да престои тук целия ден и че за обяд ще заколят една от камилите, с които арабите искат да нагостят своите роби.

Освен това круменът каза, че те искат да разделят отнетите от Голах роби.

Но преди да пристъпят към подялбата, те трябваше да решат какво да правят със самия шейх.

Едни мислеха, че въпреки цвета на кожата си черният шейх е също може би правоверен, както и те, и въпреки гнусния си занаят, който по нищо не се отличаваше от този, с който и самите араби се занимаваха, той има право на свобода и на известна част от своето имущество.

Други, напротив, твърдяха, че това не значи нищо, че те с чиста съвест могат да превърнат и шейха, и многобройната му челяд в роби. Какво от това, че е мохамеданин; той не е арабин, той е етиопец, както са повечето от неговите роби, а освен това за него като роб ще получат на пазара хубави пари. За щастие на Голах последните бяха малцина и преговорите свършиха така, че му бяха върнати жените и децата. Освен това му бе обещано да получи две камили и две саби.

Тези, които бяха на негова страна, останаха учудени, когато черният шейх с негодувание отказа и този път.

Избухна нов спор, който приключи с това, че арабите обявиха Голах за техен роб.

Всичко събрано след корабокрушението бе завладяно. Започнаха да оглеждат и оценяват робите, камилите, всичко, което принадлежеше до тоя момент на Голах. После се заловиха с делбата: това беше най-трудното и предизвика дълги и шумни спорове. Денят така си мина в препирни.

Круменът, който разбираше езика на пустинята, внимателно следеше всичко, което ставаше, и от време на време съобщаваше на белите роби какво е положението. Така те узнаха, че всички ще принадлежат на различни господари.

— Само вие и аз — каза той на Хари — имаме един и същ господар.

Думите на крумена не закъсняха да се потвърдят. Робите бяха разделени на групи, за да бъдат раздадени на владетелите им.

Когато те, камилите и шатрите бяха най-сетне разпределени между единадесетте араби, всеки взе своя дял. Само Голах остана с жените и децата си, участта на които все още не беше окончателно решена.

Като че ли никой не искаше да стане господар на шейха.

Решиха най-сетне да го продадат на някое друго племе заедно със семейството му, а получените пари да разделят по равно помежду си.

Това решение удовлетвори всички, но не и Голах. Въпреки всичко той, изглежда, бе вече готов да се примири със съдбата си и когато му съобщиха решението на събранието, повика Фатима и и поръча да му донесе вода.

Но любимката на шейха отказа да изпълни неговата заповед, като каза, че арабите ѝ били заповядали да не му дава нищо.

Това беше истина.

След страшни усилия и безполезни опити да скъса въжето Голах се видя принуден да седне неподвижно на пясъка и повече не продума.

Круменът го наблюдаваше през всичкото време.

— Той не е като нас — каза на белите. — Няма да стои роб и скоро ще умре.

В това време, когато Голах седеше тъжен, поразен от измяната на Фатима, двете му други жени дойдоха при него; тази, която той бе заровил жива в пясъка, му донесе кратунка с вода, а другата — „соглех“.

Един от арабите, като подразбра тяхното намерение, се завтече при тях и с гневен глас им каза да си вървят в шатрата. Но жените не го послушаха. Тогава арабинът, който не искаше да употреби насилие срещу тях и като смяташе да им попречи да изпълнят намерението си, и им каза, че сам ще даде водата и храната на роба.

Жените се съгласиха, но когато арабинът поднесе на шейха кратунката с водата и „соглеха“, Голах отказа отново да ги приеме. Черният шейх не искаше да приеме нищо от ръцете на господарите.

Арабинът изяде „соглеха“, изля водата в меха и върна на жените празните съдове. Нито гладът, нито жаждата можеха да отвлекат Голах от неговите мрачни мисли.

Двете жени, които му останаха верни, пак тръгнаха към него с вода и храна, но арабинът не им позволи да се приближат до него. Подир няколко несполучливи опита жените повикаха на помощ роднините на Голах. Единствен синът му се отзова на тяхната покана.

Но и той бе възпрян от арабина, който го нарече роб и му заповяда да стои мирен. Когато тази заповед не бе изпълнена, арабинът употреби сила; с опасност за живота си, синът на Голах се възпротиви и се осмели да употреби също сила за защита. А такова престъпление според законите на пустинята се наказва със смърт.

Шумът от борбата привлече вниманието на замисления шейх и той каза на сина си да се покори и да стои мирен. Но момчето продължаваше да се противи. Арабинът се приготви да убие непокорния роб, но в тази минута се завтече при тях круме-нът и каза две арабски думи, които означаваха: баща и син. Арабинът застина, той разбра чувствата на сина, но не се съгласи да му позволи да помогне на баща си и заповяда да го свалят на земята при него. Двете жени също бяха вързани, бити и отведени в шатрата.

Фатима остана равнодушна свидетелка на тази сцена, но вместо да изкаже някакво съчувствие към своите близки, тя като че ли се забавляваше с това, което ставаше наоколо ѝ.

Поведението на любимата жена изпълни с ново негодувание душата на черния шейх. Той забрави своите мъки и своето унижение

пред голямото огорчение — да гледа как го презира жената, която е предпочитал пред другите. Тази скръб го измъчваше повече и много по-силно, отколкото всичко останало.

— Старият Голах, изглежда, е много измъчен! — каза Терънс, — Ако не беше ме бил толкова по-рано, бих го съжалил. Когато ме биеше с приклада на пушката си, се заклех, че ще го убия, щом веднъж ръцете ми бъдат свободни, но сега не бих се решил на това.

— Вярно е, Хари — отговори Стария Бил. — Не е геройство да отмъстиш на неприятеля си, когато той е вързан... Не искам с това да кажа, че тоя стар мръсник няма да може вече да ни вреди — напротив, мисля, че още много ще патим от него, преди да го вземат дяволите. Но все ми се струва, че Тоя, който гледа отгоре, ще съумее да накаже виновния и без нашата намеса.

— Имаш право, Бил! — каза Хари. — Аз мисля, че Голах сега е също така нещастен, както и ние самите!

— Какво казваш? — възрази Колин. — Голах е нещастен като нас? Съвършено не! У него има повече енергия, по-силна воля и повече сърце, отколкото у нас тримата.

— Значи опитът му да те накара да умреш от глад говори, че има сърце, нали? — попита Хари.

— Не, за това е виновно неговото варварско възпитание. Сега се възхищавам от него. Видяхте ли как се отказа от водата, която толкова пъти му предлагаша?

— Че в него има нещо чудно, това е истина — каза Хари, — но да се възхищаващ от такъв разбойник, струва ми се, че няма защо.

— Аз съм на същото мнение — намеси се и Бил. — На него можеше да му бъде сега също тъй добре, както и на нас, и аз считам за луд оня, който не иска да бъде щастлив, когато би могъл да бъде.

— Това, което ти наричаш безумие — възрази Колин, — е само една благородна гордост, която го поставя по-високо от всички ни. Той има силна воля и не иска да се подчини на робството. А какво сме ние?

В тази минута круменът насочи вниманието им към шейха.

— Гледайте — извика той. — Голах няма да стои дълго в Сахара, скоро ще видите неговата смърт, гледайте!

Черният шейх стана в това време и повика господаря си, за да поговори с него.

— Няма друг Бог освен Аллах — каза той, — Мохамед е негов пророк, а аз негов слуга. Няма никога да бъда роб. Дайте ми едната жена, едната камила и ще си ида. Мен ме ограбиха, но Бог е велик и такава е неговата воля.

Голах отстъпи, но съвсем не за да избегне мъките на глада и жаждата, робството и смъртта, не защото гордостта му е победена — не! Той отстъпи, воден от друго едно, много по-силно чувство, а именно — отмъщението. Арабският шейх се посъветва със своите хора: безпокойството, което им причиняваше непокорният роб, трудностите при пазенето му, а и убеждението, че е добър мюсюлманин — тези бяха аргументите в негова полза. След продължително съвещание беше решено да се върне свободата на Голах при условие, че той веднага се махне. Голах се съгласи и те му развързаха ръцете. В това време круменът се завтече при господаря на Колин и го посъветва да го пази добре, докато си замине шейхът.

Но тоя съвет излезе ненужен, тъй като главата на Голах в тази минута беше заета със свършено друго. Той и не помисляше за причините, които го бяха накарали да намрази младия шотландец.

— Аз съм свободен — каза Голах, когато развързаха и двете му ръце. — Ние сме равни, ние сме мюсюлмани, искам вашето гостоприемство — дайте ми да пия и да ям.

Той отиде до кладенеца, утоли жаждата си и получи къс печено камилско месо. Докато се хранеше, Фатима изглеждаше силно огорчена; тя си мислеше, че той е обречен ако не на смърт, то поне на робство, и поради това бе постъпвала така равнодушно, когато той бе страдал.

Тя се забърза към арабския вожд и го помоли да не я дава на мъжа ѝ, но той отговори, че Голах ще вземе със себе си тази жена, която иска, че това е негово право. Арабският шейх и другарите му не измениха на думата си. Мех, пълен с вода, торба със зърна за „соглекс“ и още малко най-необходима храна бяха натоварени на камилата, предназначена за Голах.

Тогава черният шейх каза няколко думи на сина си, повика Фатима, заповяда ѝ да върви подире му и замина.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

ФАТИМА

Как бързо се измени положението на Фатима! Само допреди няколко часа славолюбива, жестока и надменна, тя изведнъж се превърна в едно нищо в очите на онези, пред които се бе надувала. Вместо да заповядва на другите жени, сега тя ги молеше да се погрижат за детето ѝ, което се бе решила да повери на тях. Двете жени охотно се съгласиха да изпълнят молбата ѝ. Нито моряците, нито Бил, нито круменът можеха да си обяснят чудното поведение на любимката на черния шейх. Най-сетне, след като се покори на заповедта на своя мъж, нещастната жена се прости с детето си, което може би нямаше никога вече да види.

След заминаването на Голах, два часа преди разсъмване, страшната вест тръгна от уста на уста: всички бяха необикновено развълнувани. Арабинът, който пазеше лагера, отсъстваше от поста си. След това забелязаха, че липсва и една от най-добрите камили, кон и две пушки.

Арабите се заловиха най-напред да проверят робите: всички бяха налице с изключение на сина на Голах. Неговото отсъствие обясни изчезването на животните и пушките, но къде бе изчезнал арабинът, който пазеше лагера? Той по никакъв начин не бе избягал с роба, защото бе състоятелен човек и освен това всичкото му имущество си стоеше в лагера. Но не беше време дълго да се разсъждава, трябваше незабавно да се започне издирване на изчезналите. При първите лъчи на слънцето четирима араби на камили се запътиха да търсят изгубените хора и животни. Всички вярваха, че синът на Голах е отишъл непременно на юг.

Но изследването на местността показва съвършено друго: следите на камилата и коня водеха не на юг, а на северозапад. След това направиха още едно откритие: на разстояние около половин километър от лагера търсачите забелязаха черен предмет, който лежеше на пясъка. Беше трупът на арабина, който бе пазил лагера, а до него лежеше

строшена пушката му. Нямахте защо да дирят повече разигралата се през нощта драма — и без това беше ясна като бял ден за всички.

Младият роб навярно беше вече при баща си, а ловкостта, с която бе избягал, събуждаше не само учудване, но и възторг сред онези, от които бе избягал. При разпределянето на робите Хари Блаунт и круменът се паднаха на арабския шейх. Благодарение на това, че знаеше арабски език, африканецът скоро спечели разположението на своя господар.

Когато арабите обсъждаха какви мерки да вземат, за да отмъстят за смъртта на часовия, отнетите животни и оръжието, круменът, който добре познаваше характера на Голах, помоли арабите и той да каже своето мнение. Той посочи на север и каза, че само в тази посока трябва да се дирят следите на Голах.

— Но защо синът му побягна на друга страна?... — попита един от арабите, като показваше следите на откраднатия кон, които водеха на северозапад.

— Ако тръгнете на север — възрази круменът, — сигурно ще намерите Голах, но ако останете тук, без друго ще чуете поне още веднъж за него.

— Как? Нима той може да бъде на две места едновременно? Че той не е с две глави я?!

— Не, но ще се върне по следите ви, ето какво искам да кажа.

Въпреки всичките уверения на крумена, арабите продължаваха да мислят, че най-сигурно е да открият похитената им собственост, ако тръгнат в посоката, която имаха намерение да следват, а именно по следите на коня и камилата.

Като се посъветваха, решиха да продължат пътя си.

Сега арабите прекрасно съзнаваха, макар и късно, колко неблагоприятно бяха постъпили с Голах. Поради тяхната снизходителност страшният негър бе вече на свобода, а по всяка вероятност към него щеше да се присъедини и синът му. В негово лице те виждаха враг, от когото трябваше постоянно да се пазят. При тази мисъл водачът се закле в брадата на Пророка: никога да не щади никого, който му попадне в ръцете, да бъде убиван, за да не му създава неприятности. Този арабин бе висок, брадат, снажен чалмоносец с необикновено дълга пушка, забучена с пищова в украсен с цветенца бял пояс. Стискаше пушката гневно с едната ръка, а с другата винаги

пазеше висяща под пояса торбичка навярно за дребни пари. Белите, като го гледаха, си представяха зад гърба му сводове на сарай. Почти цял час вървяха те по дирите на камила, ясно отпечатани на пясъка, но после тези дири започнаха постепенно да изчезват и най-после съвсем се изгубиха. Следите бяха заличени от силния вятър, той ги бе засипал с пясък. Но след малко арабите получиха ново доказателство, че вървят по истинския път. Главатарят, който яздеше най-отпред, погледна надясно и видя на пясъка предмет, който възбуди любопитството му. Препусна с камила и придружен от ордата, стигна до мястото.

Беше труп на жена, обърната с лице към небето. Само един поглед беше достатъчен, за да се види ясно, че е Фатима. Главата ѝ беше отрязана и сетне сложена на място.

Зловещото зрелище говореше на арабите, че Голах е изоставил лъжливата посока, върнал се е назад и сега се намира някъде наблизо. По всяка вероятност се върти около пътя, откъдето предполага, че ще минат враговете му.

Като тръгна подир Голах, Фатима навярно бе предчувствала грозната си участ и затова с такава трогателна молба се бе обърнала към другите му две жени да пазят детето ѝ. Двете жени обаче не се учудиха много, като видяха трупа ѝ — те бяха очаквали подобен край за любимката.

Керванът спря за кратко и жените погребяха тялото на Фатима. После продължиха пътуването.

Зетят на Голах, който също бе станал от свободен човек роб, не показваше никак, че се чувства зле в новото си положение.

Той дори се стараеше колкото може повече да бъде полезен на новите си господари и с голяма грижливост разтоварваше вечер камилите, нагласяваше шатрите и строеше лагера.

Докато другите унищожаваша оскъдните си порции „соглех“, една от камилите, взети от Голах, се отдалечи малко от лагера. Зетят на черния шейх се завтече към камила, като каза, че отива да я върне, но в действителност имаше съвършено друго намерение. Като стигна камила, той се метна на гърба ѝ и някак особено извика. Вярното и умно животно, привикнало на тоя глас, разбра много добре смисъла и припна бързо на север. Това развълнува много силно тълпата. Никой не

предвиждаше подобна постъпка от страна на младия роб и затова арабите не можаха веднага да се спуснат подире му.

Нямаше още назначен караул, а когато започнаха да стрелят след беглеца, той вече беше изчезнал в полумрака. Гърмежите не му нанесоха никаква вреда, само усилиха препускането на камилата.

Измамените араби, единият от които загуби роба си, а другият — камилата си, започнаха да се приготвят да преследват беглеца. Те се надяваха да го стигнат със своите бързи камили. Но настъпилата тъмнина не даваше никаква надежда за успех.

Когато двамата заминаха да гонят роба, другите араби се въоръжиха от глава да пети.

Шейхът заповяда да съберат робите и се закле в брадата на Пророка, че ще предаде всички врагове на смърт за назидание на своите роби Хари Блаунт и крумена. Повечето от останалите араби също бяха страшно разгневени: господарят на Стария Бил изля яда си върху него и го би, докато не изчерпа всичките си запаси от ругатни на всички езици.

Когато старият шейх се поуспокои, взе ремък и каза, че ще върже своите роби и ще ги държи така, докато му принадлежат.

— Поговори с него! — извика Хари на крумена. — Кажу ми, че Бог е велик, а той е глупак. Ние нямаме намерение да бягаме и не помисляме дори за такова нещо.

Круменът обясни на шейха, че нито той, нито белите роби, които са служили на английски кораби, мислят да бягат; те искат само едно — да ги заведат на север, където да бъдат откупени. Те не са толкова глупави, за да избягат от арабите в такова място, където не се надяват на никаква помощ и рискуват да умрат от глад. Освен това, добави круменът, те всички се считат много щастливи, че са сполучили да се измъкнат от ръцете на Голах, който искал да отиде в Тимбукту и там да ги обрече на черно робство. Докато круменът говореше с шейха, арабите се натрупаха около него и го слушаха внимателно. Той им съобщи, че белите роби имат приятели в Ахадер, Сверах, Санта Крус и Мохадор, които ще заплатят за тях голям откуп. Защо ще бягат, когато знаят, че арабите ще ги заведат в градовете, където живеят приятелите им? Съвсем друго нещо е младият роб, който току-що избяга: той е роднина на Голах, брат на жена му и ако бе останал при арабите и бе

отишъл с тях на север, би си останал вечен роб. Затова именно избяга той, надявайки се да намери Голах и сина му.

Обяснението на крумена бе толкова задоволително за арабите, че те вече не се страхуваха. Но за по-сигурно оставиха двама души да пазят лагера през нощта. Спокойствието на ордата за щастие с нищо не бе нарушено. Съмна се, а двамата араби, които бяха заминали да гонят хитрия беглец, не се връщаха.

Понеже разстоянието до най-близкия кладенец беше твърде голямо, ордата не можеше да чака твърде дълго на това място. Шейхът заповяда да разтурят шатрите и след малко керванът тръгна на път, като се надяваше да срещне двамата араби, които гонеха избягалия роб.

Очакването им се сбъдна.

Старият шейх яздеше най-отзад и внимателно оглеждаше хоризонта. Като изминаха около десет мили, едно място привлече вниманието му и той веднага се запъти натам, последван почти от всички, без жените и децата.

Двамата араби, които бяха заминали, лежаха на земята един до друг: единият с куршум в сляпото око, другият промушен със сабя. Явно беглецът се бе срещнал с Голах и със сина му и тримата заедно бяха извършили убийството. Защото те не само бяха добре въоръжени, но и яздеха добри животни.

Арабите бяха ужасно разгневени. Те се нахвърлиха върху двете жени на Голах, които коленичиха и се молеха за милост. Искаха да ги убият в яда си, но старият шейх, въпреки че беше побеснял от гняв, се застъпи за тях, каза, че те не са отговорни за постъпките на мъжа им.

Нещастиято, което постигна арабите, доста много разтревожи и нашите моряци — започнаха да се страхуват да не попаднат отново в ръцете на победоносния Голах.

— Ние пак ще станем негови роби — каза Терънс. — Той ще избие всички един по един и ще си вземе имуществото... а нас ще откара в Тимбукту!

— Заслужаваме го — каза Хари, — ние сами ще си бъдем виновни, ако пак ни зароби.

Гневът на арабите се смени с безпокойство. Те знаеха, че около тях се скита враг, и то неотдавна предателски ограбен от тях.

Като заровиха набързо трупове на другарите си, продължиха на север.

Робите скоро започнаха да страдат от глад и жажда и понеже бяха принудени да следват бързоходните камили, останаха съвсем без сили. Полюшвайки се като сенки, те се мъкнеха един подир друг.

На другия ден моряците казаха на арабите, че не могат да вървят повече. Но се излъгаха: още не знаеха, че любовта към живота придава странна храброст на хората.

При залеза на слънцето се влачеха едва-едва по пясъка, изровен от неотдавнашната буря. Дребен и мек като сняг, той причиняваше такава умора на пешеходците, че и самите араби съжалиха робите и сравнително рано спряха за нощуване. Както и през миналата нощ, лагерът се пазеше от двама души. Моряците, измъчени от уморителното вървене през деня, като похапнаха малко и утолиха донякъде жаждата си, заспаха. Около тях, също така дълбоко, спяха и арабите, наполовина заровени в пясъка.

Спокойствието им не беше нарушено до часа, който предшества зората и в който тъмнината бе най-гъста. Тогава се събудиха от гърмеж; последва втори, който се чу от противоположната страна. Скоро целият лагер беше на крак.

Арабите грабнаха оръжието и наизскачаха от шатрите. Един от тях се завтече към тази страна, откъдето се бе чул първият изстрел. Като видя тичащ към него човек, си помисли, че е враг, и гръмна, но удари единия от двамата пазачи на лагера. Другият бе намерен, потънал в собствената си кръв. Врага обаче не можаха да открият, той бе изчезнал. Някои от арабите искаха да го преследват, но шейхът ги спря и заповяда да се съберат всички около него.

Занесоха двамата ранени в една шатра.

Този, който по погрешка бе ранен от другаря си, още дишаше, но скоро изпусна последната въздишка.

Другият, ударен в гръбначния стълб, нямаше никаква надежда да оздравее.

Скоро се разсъмна съвсем и арабите можаха да открият как неприятелят е дошъл толкова близо до лагера, без да бъде забелязан.

На около стотина крачки намериха окоп, внимателно изровен в мекия пясък.

Той се разделяше на други два, по-плитки, и обхващаше ъглово арабския лагер откъм страните, където стояха двамата пазачи.

Убийците се бяха промъкнали в тези окопи от разни страни, без да бъдат забелязани по време на придвижването си.

На дъното на единия окоп арабите намериха следи от човешки стъпки. Бяха следите на оня, който бе бързал да изскочи от окопа.

— Това е работа на Голах! — каза круменът на Хари. — Той е оставил следите, когато е побягнал след изстрела.

— Твърде е възможно... — отговори Хари. — Но защо предполагаш, че това са следи на бившия ни господар?

— Защото само Голах има толкова големи крака и само той може да остави подобни дири.

— Повтарям — каза Терънс, като чу тези думи, — ние пак ще попаднем в ръцете на Голах и ще идем след него в Тимбукту. Ние и сега вече принадлежим на него, защото той ще избие арабите един след друг...

Хари не отговори. Предсказанието на неговия приятел му се видя много правдоподобно.

От единадесетте души, които съставляваше керванът на арабите, четирима вече бяха мъртви, а освен това и още един умираше.

Бил каза, че Голах със сина си и зетя си ще надвие лесно на останалите шестима араби, защото самият се равнява по сила, ловкост и енергия на четирима.

— А ние за какво сме тук? Не можем ли да помогнем на арабите?

— Да, но само като стока — каза Хари. — Досега бяхме толкова неспособни да се защитим! Като малки деца! Та и какво ли бихме могли да направим? Прехваленото превъзходство на нашата напия не може да има никакво значение в пустинята, където сме принудени да действаме в такива необикновени условия!

— Вярно е — каза Бил, — но сега не сме далече от морето, кълна се, че усещам мирис на солена вода! Пред очите ми е фрегатата! Нашата фрегата! Тя ще възкръсне! Тя е нашият символ, водач към волността! Тя е самата свобода, към която се стремим! И повярвайте ми, ако продължим пътя си на запад, преди да настъпи нощта, сами ще се уверите, че казвам истината!

В това време арабите се съветваха какво да правят.

Да се разделят на две части и да пратят едната да преследва неприятеля бе твърде неблагоприятно, защото в такъв случай нито едната, нито другата част би била достатъчно силна, за да се бори с враговете.

Само ако всички са заедно, биха могли да победят Голах.

Оставените по пясъка следи продължаваха цяла миля в посоката, в която арабите искаха да заминат. Ясно се виждаха също и следите на коня и камилите, което показваше, че враговете са избягали на запад. Арабите можеха да избягнат срещата с Голах, ако тръгнаха на изток, но те познаваха много добре тази част на пустинята и знаеха, че ако тръгнат нататък, ще намерят вода чак след пет дни.

Но те не искаха да избягнат Голах. Жаждата за отмъщение ги караше с нетърпение да чакат часа за тръгване. Трябваше да бързат още и поради това, че бе нужно да вървят около два дни, за да стигнат до най-близкия кладенец.

Когато бяха напълно готови за път, се уплашиха да не ги задържи раненият им другар, който още дишаше. Виждаше се, че той няма да живее дълго, тъй като долните му крайници вече бяха изстинали. Оставаше му най-много да се мъчи още няколко часа, но другарите му не искаха да дочакат последното му издихание. Те изкопаха гроб в пясъка до умирация. Обърнаха очи към ранения.

— Бисмиллях! — каза старият шейх. — Защо не умираш, скъпи ми другарю? Ние чакаме края на съдбата ти!

— Всичко е свършено! — пошепна раненият.

Шейхът сложи ръка на главата му.

— Да — каза той, — другарят ни каза истината, не го бива вече!

Положиха умирация в гроба и започнаха да го засипват с пясък.

От гроба се чува охкания и ръцете на ранения няколко пъти се показаха над пясъка, но арабите се престориха, че не виждат тези движения, че не чуват неговите стенания.

Бързо засипаха гроба, после по заповед на шейха керванът тръгна на път.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

ОТМЪЩЕНИЕТО НА ГОЛАХ

Думите на Бил се потвърдиха. Същия ден вечерта моряците видяха със собствените си очи, че слънцето залязва зад блестящ хоризонт, който никак не прилича на хоризонта на пясъчната пустиня, из която от толкова време вече се скитаха. Далечният полъх на любимата вечна стихия силно въз-радва стария моряк.

— Това е родината ни! — извика той. — Няма да загинем, затрупани от пясъка! Фрегатата ни чака! Не искам вече да губя морето от очите си! Искам да свърша живота си под водата, като християнин!

Моряците бяха щастливи, както и Бил. Но морето беше още доста далеч, та не можеха да стигнат до него още тази вечер. То удряше вълните си в сънищата им, в тях виждаха те скалите на родния бряг.

Лагерът беше построен на пет мили от брега. През пялата нощ трима араби стояха на стража, а на следващия ден всички продължиха пътя си. Едни с надежда, а други със страх, че Голах ще се появи отново. Искаха да го срещнат през деня, когато се надяваха да си вземат от него откраднатите животни. И тъй като познаваха много добре тази част на брега, те бяха почти уверени, че желанието им ще се изпълни. На разстояние около два дни път се намираше единственото място, където можеше да попълнят запасите си с вода, и ако стигнеха там преди Голах, трябваше да го чакат. Той непременно щеше да отиде там, за да спаси животните, които иначе биха умрели от жажда.

По обяд се спряха за почивка недалеч от брега. Но понеже шейхът искаше по-скоро да стигне до кладенеца, не се бавиха много. Моряците, възползвайки се от тази почивка, се окъпаха и събраха миди за ядене, защото „соглехът“ почна да им омръзва. Ободрени от къпането и подкрепени от ситата храна, от своята мечта-фрегатата, белите роби понесоха много по-лесно мъчнотиите на пътя и

благодарение на това стигнаха до кладенеца цял час преди залез слънце.

Старият шейх и още един арабин слязоха предпазливо на пясъка, за да огледат следите, оставени от тези, които са били по-рано на това място. Арабите силно се разочароваха, като познаха, че Голах вече е бил тук, и то най-много два часа преди тях, тъй като дирите бяха съвършено пресни. Нямаше съмнение, че черният шейх е някъде наблизо и чака удобен случай, за да направи и второ посещение на враговете си.

След това откритие страхът на арабите се засили още повече. Те не знаеха какво да правят. Мненията се разделиха. Едни съветваха да останат няколко дни при кладенеца, докато водата на Голах се свърши и той бъде принуден отново да дойде до кладенеца. Тази мисъл не беше лоша, но за нещастие те имаха малко храна, та не беше възможно да се бавят дълго на едно място. Затова решиха веднага да потеглят.

В минутата, когато бяха вече готови да тръгнат, пристигна от юг керван търговци. Попитаха ги дали не са срещали някого по пътя. Търговците отговориха, че били срещнали трима души и купили от тях храна. От описанието, което търговците направи-ха на тези трима, ставаше ясно, че са именно негрите, от които, се интересуваха старият шейх.

Не беше възможно арабите да повярват, че Голах се е отказал от отмъщението. Старият шейх им съобщи решението си богатството на загиналите да се разпредели между живите им другари, след което керванът тръгна на път.

Не изминаха твърде голямо разстояние и спряха отново за почивка. На робите позволиха да съберат миди, но този път не само за себе си, а и за целия керван. Повечето от арабите мислеха, че Голах си е отишъл вече в родината. Те дори смятаха за излишно да поставят нощна стража около лагера.

Круменът не споделяше това мнение и направи всичко възможно, за да убеди новите си господари, че и тази нощ ги заплашва посещение на Голах. С всички сили той се мъчеше да им докаже, че Голах, когато беше сам и не добре въоръжен, убиваше техните другари, за да си отмъсти, а сега, когато е вече прекрасно въоръжен и при това не сам, а с още двама другари — с помощта на които сполучи да изстреби почти

половината от враговете си, — сега именно той няма да остави нито за минутка на мира оцелелите.

— Кажете на арабите — намеси се Хари, — че ако не искат да пазят през нощта, ние сами ще се погрижим за това, стига да ни дадат оръжие.

Круменът предаде това предложение на шейха, който вместо отговор се усмихна загадъчно. Мисълта да повери охраната на лагера на робите, и особено да им се даде оръжие, му се видя много детинска.

Хари разбра значението на тази усмивка, която без съмнение беше отказ.

— Шейхът е дърт глупак! — каза той на преводача. — Увери го, че ние също се страхуваме да попаднем в ръцете на Голах, както и на него самия не му се иска да остане без нас, или да бъде убит. Нека разбере, че искаме да отидем на север, където се надяваме да ни откупят, и по тази причина ще пазим лагера със същата бдителност и вяност, както и самите араби.

Тези доводи поразиха вожда. Убеден от аргументите на крумена, че Голах може да ги нападне и тази нощ, както и предишната, той заповяда да се пази лагерът през цялата нощ от стража, към която ще се присъединят и белите роби.

— Ще ви заведа на север и ще ви продам на вашите съотечественици — каза той, — ако си удържите думата. Сега сме малко, тежко е да пътуваме през целия ден, а нощем да пазим. Ако вие действително се боите да попаднете отново във властта на този проклет негър и ако искате да ни помогнете да се защитим — добре! Но ако само един от вас посмее да ни измами, ще отрежа главите и на четирима ви! Кълна се в брадата на Пророка!

И тъй, шейхът се съгласи най-после да назначи стража, но все още не се доверяваше на белите роби и не им позволи да пазят сами.

Той попита крумена кой от белите роби е пострадал най-много от Голах. Круменът му посочи Бил.

— Бисмиллях! — извика старият арабин, като чу за мъките на моряка. — Не се боя, че той ще ни измени, нека пази пръв. След това, което ми разказа за неговите мъки, вярвам, че от желание да си отмъсти той няма да мигне цял месец!

Единият от пазачите стоеше на брега — сто крачки на север от лагера. Заповядано му бе да обикаля на разстояние от около сто

крачки. Другият беше поставен на същата далечина, но на юг от лагера, а Бил трябваше да се разхожда между тези двама арабски пазачи. Всеки от тях, като го срещнеше в края на определения му обход, трябваше да му каже „акка“. Между другите пазачи не определиха парола, защото вярваха, че те са достатъчно опитни, за да разпознаят другарите от враговете си.

Шейхът влезе в една от палатките и донесе оттам огромен пищов, или по-точно, мускетон. Той го подаде на моряка, като го посъветва да стреля само когато е уверен, че убива Голах или някой от другарите му. Бил се страхуваше толкова много от бившия си тиранин, че с радост обеща да крачи през цялата нощ по определената отсечка въпреки силната умора.

А двамата араби, на които бе поръчано да пазят заедно с Бил, знаеха много добре, че ако нападнат кервана, те ще бъдат изложени на най-голяма опасност, а това беше достатъчно, за да не ги остави да мигнат цялата нощ и да пазят строго на местата си.

Те и двамата постъпваха, както им бе заповядано: винаги когато Бил се приближаваше към края на означената дистанция, чуваше ясно условния сигнал — „акка“. Арабинът, който пазеше на юг от лагера, внимателно оглеждаше само пустинята, като предполагаше, че лагерът е напълно защитен откъм морето.

Но той се лъжеше.

Този път Голах се реши да повтори опита на моряците. Влезе във водата недалеч от големи скали, подавайки само косматата си глава; така той виждаше и най-малките движения на стражата, без да бъде забелязан от нея.

Ако пазачът, който стоеше на брега, оглеждаше внимателно и самия бряг, лесно щеше да открие неприятеля, но, както казахме, неговото внимание беше обърнато на друга страна.

След дълго повтаряне на своя обход той даде възможност на Голах да се приближи до него. През времето, когато пазачът се движеше от брега към сушата, така че морето оставаше зад гърба му, Голах се промъкна към него; шумът от стъпките му се заглушаваше от рева на вълните.

Голах разполагаше само с една сабя, но в неговите ръце това беше едно твърде опасно оръжие. Той приближи до стражника, замахна с мощната си ръка и арабинът изохка и падна, без да бъде чу

от някого. Убиецът взе оръжието му и тръгна в същата посока. Този път той вървеше смело, защото предполагаше, че шумът от стъпките му ще бъде приписан на неговата жертва, но не срещна никого. Тогава спря и се помъчи да проникне с поглед в околния мрак, но като не видя нищо, легна на земята и започна да се ослушва.

После се поизправи и забеляза отдалеч някакъв тъмен предмет. Като не знаеше какво е това, пропълзя напред и видя човек, който сякаш се прислушваше като него. Навярно не чакаше приближаването на другаря си, от когото нямаше защо да се крие. „Може би спи — помисли си Голах. — И ако е така, тъкмо удобен случай!“

Продължи да пълзи към лежащия човек. Макар човекът да не мръдна нито веднъж, на Голах някак не му се вярваше, че той спи; спря се отново и устреми поглед с двойно внимание към него. С какво можеше да се обясни неговата неподвижност? Защо той не даваше сигнал за тревога? Голах помисли, че ако съумее да се справи без шум и с този пазач, както с първия, ще може да се промъкне в лагера с двамата си другари, които чакаха резултата от опита му, и да си вземе обратно всичко, което бе изгубил.

Приблужи се още малко и видя, че човекът лежи настрана и с обърнато към него лице, наполовина закрито от ръката му.

Шейхът не забеляза оръжието в ръцете на непознатия и си помисли, че няма опасност. Взе сабята в дясната си ръка.

Стоманата блесна в тъмнината.

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

СМЪРТТА НА ГОЛАХ

След караулене два часа напред и назад, без да се, чува друго освен „акка“ и без да се вижда нещо освен сивия пясък, Бил бе започнал да се уморява и много съжаляваше, че старият шейх го бе зачел с доверието си.

През първия час от своето дежурство той внимателно оглеждаше източната страна на хоризонта, като изпълняваше честно длъжността си на пазач. Но понеже до това време не забеляза никакви следи от неприятеля, започна да забравя за опасността и се унесе в мисли за миналото и в мечти за бъдещето — нещо, което твърде често му се случваше. Това занимание обаче скоро му омръзна и като нямаше с какво друго да се занимава, започна да разглежда оръжието, което му бе дал шейхът.

„Прекрасен мускетон! — помисли си. — Но не вярвам да ми се падне случай да го употребя тази нощ. Цвета му е много тънка, но куршумът трябва да е голям колкото кокоше яйце. Ако гръмна, земята ще се разтресе... А! Че арабите са забравили да го напълнят!... Как не се сетих да видя това още от самото начало?...”

Като се огледа, Стария Бил видя на земята малка пръчка, взе я и измери с нея дължината на цвета отвън, после я пъкна вътре и видя, че вътрешната ѝ част е по-къса от външната.

По това се познаваше ясно, че пищовът е пълен, но понеже разликата от вътрешната и външната дължина на цвета беше твърде малка, излизаше, че в пищова няма куршум, а само барут. След това морякът разгледа спусъка и видя, че е снабден с евза.

— Сега разбирам — пошепна си, — старият шейх иска само да вдигна голям шум в случай, че видя нещо подозрително. Той не е напълнил пищова с куршум от страх да не го употребя против него. Вижда се, че няма особено доверие в мен! Те искат само да лая в опасната минута, без да мога да ухапя!... Такива да ги нямаме. Ще си

намеря ей сега едно хубаво камъче и ще го пусна в Цевта вместо куршум!...

Като кроеше тоя план, Бил започна да дири по брега камъче с нужната му големина, но никъде не намери такава, което да отговаря на цевта, навсякъде напипваше все дребен пясък.

Докато диреше куршум за пищова си, му се стори, че чува човешки стъпки, но съвсем не от тази страна, от която трябваше да чуе условната дума „акка“. Бил се спря и започна да се вглежда внимателно, но нищо подозрително не забеляза.

По време на неволното си скитане из пустинята бе забелязвал много пъти, че арабите лягат на земята, когато искат да се ослушат. Той използва същия способ.

Като легна на земята, направи още едно откритие: в това си положение можеше да вижда много по-далече, отколкото когато е прав. Сега земята му се струваше осветена, а отдалечените предмети се виждаха по-ясно на хоризонта.

Веднага чу шум от стъпки, които му се стори, че идват от противоположната страна.

Не чу повече нищо и предположи, че се е излъгал.

Но едно нещо много го учудваше. Часовоят от лявата му страна дойде много по-близо до него, отколкото друг път, а условният сигнал още не се чуваше.

Бил се обърна и започна да гледа към тази страна. Шумът се прекрати, но недалеч морякът видя човек, който стоеше прав и се оглеждаше внимателно.

Този човек не можеше да бъде пазачът!

Арабинът беше нисък и сух, а тоя, който стоеше сега, беше цял великан. Вместо да каже уговорената парола, той се наведе, сложи ухото си на земята и започна да се ослушва.

Стария Бил се възползва от това и напълни цевта на пищова си с пясък.

Какво трябваше да прави сега? Да гръмне, да вдигне тревога и после да бяга към лагера?

Не! Възможно бе тези страхове да се окажат напразни. Може би човекът, който се бе навел, да бе пазачът арабин. Може би се ослушваше, за да се увери, че наоколо е спокойно и безопасно.

Докато Бил размишляваше така, Голах се приближи пълзешком до него. Промъкна се на около десет крачки и веднага стана.

В този момент Бил позна много добре, че пред очите му стои самият Голах!

През целия си живот морякът не бе изпитвал такъв страх, както сега. Той искаше веднага да изгърми и да побегне към лагера, но сметна, че докато успее да се изправи, черният шейх ще го съсече със сабята си. Затова, цял треперейки от страх, остана да лежи неподвижно.

Голах приближи още и морякът се реши да действа.

Насочи пищова си към черния шейх, дръпна спусъка и веднага скочи на крака.

Разнесе се страшен гръм, последван от ужасен вик.

Бил не дочака резултата на сполучливия си изстрел; той побягна като стрела към лагера, където го посрещнаха изплашените араби. Вдигна се страшен шум: викаха всички и от всички страни — мъже, жени и деца.

Откъм страната, където изгърмя Бил, се чуваше, че някой вика: „Мулей! Мулей!“

— Това е гласът на Голах! — каза круменът на арабски. — Той вика сина си, когото наричат Мулей.

— Сигурно ще ни нападнат! — каза арабският шейх.

Неговите думи още повече засилиха страха на арабите.

Докато те уплашено се лутаха насам нататък, двете жени на Голах взеха децата си и избягаха от лагера. Никой не ги забеляза.

Жените чува гласа на Голах, от когото се бояха в дните на неговото могъщество, но сега го съжаляваха.

Арабите се приготвиха да посрещнат страшния шейх, но времето минаваше, а врагът не се показваше. След ужасния шум настана гробна тишина и би могло да се помисли, че тревогата, която бе вдигнала целия лагер на крак, е била само безпричинна паника. На изток започна да се развиеделява, когато арабският шейх се поокопоти и реши да разгледа лагера, за да провери броя на хората си.

Два важни факта не позволяваха да се мисли, че тревогата е неоснователна: пазачът, който беше поставен на юг от лагера, бе изчезнал, изчезнали бяха и двете жени на Голах.

Изчезването на жените обаче се обясняваше много лесно: те бяха избягали при човека, който бе викал Мулей.

Но къде се бе дянал пазачът?

Нима и той бе станал жертва на кръвожадния Голах?

Бил, като смяташе, че е изпълнил задължението си, отиде да спи. Но шейхът заповяда на крумена да го разбуди.

— Попитай го — каза той — защо изгърмя.

— Защо ли? За да убия проклетника Голах, и ако не се лъжа, добре изпълних задължението си на пазач!

Когато той отговор бе преведен на шейха, той се усмихна недоверчиво, заповяда да попитат Бил видял ли е черния шейх.

— Дали съм видял Голах? Разбира се! — отговори морякът. — Той беше на четири крачки отпреде ми, когато изгърмах срещу него. Казвам ви, че се махна и няма да се върне вече.

Шейхът поклати глава и отново се засмя недоверчиво.

Тези въпроси обаче бяха прекъснати от известието, че е намерен трупът на единия от пазачите. Всичките се спуснаха да го разгледат.

Главата му беше почти отсечена от шията, което показваше, че ударът е бил нанесен от мощната ръка на Голах. Около трупа се виждаха и стъпки, големината на които сочеше, че не са оставени от друго освен от грамадните крака на черния шейх.

Сега вече беше съвсем светло и арабите, като оглеждаха южната страна на брега, направиха и друго откритие: на половин миля разстояние видяха две камили и един кон. Като остави едното да пази лагера, шейхът се отправи веднага заедно с всички мъже към това място, за да улови животните.

Като стигнаха там, арабите намериха зетя на Голах, който бе останал да пази животните. Той лежеше на пясъка и като го приближиха арабите, веднага скочи и си протегна ръцете за милост. Не беше въоръжен. Двете жени стояха до него с децата си и изглеждаха много натъжени. Те дори и не вдигнаха очи, когато старият шейх ги приближи. Всичкото им оръжие се търкаляше по земята. Едната от камилите беше убита. Младият негър дъвчеше къс сурово месо, изрязано от гърба и.

Арабският шейх го попита за Голах. В отговор негърът посочи с ръка към морето, където се люшкаха две тела върху вълните. Шейхът заповяда на тримата моряци да ги извадят.

Бяха Голах и синът му Мулей. Лицето на бащата бе обезобразено, а очите му — издълбани.

Отново разпитаха зетя да им разкаже за станалото.

— Чух, когато господарят започна да вика Мулей след гърмежа, от което предположих, че е ранен. Мулей веднага се завтече към него, а аз останах да пазя животните... След малко Мулей се върна с баща си, който беснееше като обладан от зъл дух. Бягаше насам и нататък и въртеше сабята си на всички страни. Човек би помислил, че иска да убие и нас, и камилите... Гладен съм!... Не мога да говоря повече...

Младият негър замълча и като отхапа от суровото камилско месо, започна да го дъвче с такава бързина, че не остави никакво съмнение в истинността на думите си.

— Свиньо! — извика шейхът. — Разкажи ни по-напред, па тогава яж!

— Хвала на Аллаха! — каза негърът и продължи разказа си. — Голах се блъсна в едната камила и веднага я уби. После се успокои. Злият дух го напусна и той седна на пясъка. Жените му дойдоха при него: той говори с тях много ласкаво, милваше децата и ги наричаше дори по име. Като му видяха лицето, децата се уплашиха и започнаха да пищят, но Голах им каза да не се плашат, щял да си измие лицето и тогава вече нямало да е тъй страшен. Едно от най-малките му момчета го поведе към морето и той нагази едва ли не до шия във водата. Така отиде да мре. Мулей се завтече да го спаси, но течението завлече и двамата и те се удавиха. Не можах да им помогна, защото бях гладен!... И сега съм гладен!...

Крайно изтощеното лице и тялото на негъра потвърждаваха истинността на думите му. Цяла седмица бе вървял, денем и нощем, и бе изнемощял до лудост.

По заповед на шейха робите заровиха мъртвите тела. Като се избави най-после от ужасния враг, арабинът реши да даде един ден почивка и раздели месото на камилата между всичките си хора. Това много зарадва робите.

Оставаше само да се изясни тайната около смъртта на Голах. Отново повикаха крумена, който служеше за преводач.

Когато шейхът узна как Бил наистина бе направил от пищова си смъртоносно оръжие, как го бе напълнил с пясък, остана много

доволен. Морякът, които така добросъвестно бе изпълнил задължението си, получи похвала.

Беше му обещано той и всичките му другари да бъдат заведени в Мохадор, за да се срещнат най-после с мечтата си — моряшката свобода.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

КРАЙБРЕЖНИТЕ ГРАБИТЕЛИ

След почивката всички тръгнаха на път и вървяха два дни. Робите дотолкова се бяха измъчили през тези два дни, че те им се струваха цял век мъки. Гладът, жаждата, умората и нетърпимата горещина ги съсипваха до такава степен, че бяха съгласни веднага да умрат. Но всичко това се забрави, когато стигнаха до един извор.

Още от пръв поглед моряците познаха местността, където бяха налетели в ръцете на Голах.

— Боже опази ни! — проговори Хари Блаунт. — Вече бяхме тук, страх ме е, че няма да намерим вода. Когато си тръгнахме, оставихме в извора само около две ведра вода, а оттогава не е валил никакъв дъжд и мисля, че е пресъхнал.

Лицата на неговите другари изразяваха същото горчиво отчаяние, но това не продължи дълго. Всички се напиха до насита, защото вода имаше твърде много: преди няколко дни валил ситен дъжд, но само в малката долина.

Оскъдната храна не им позволяваше да стоят дълго и още на следния ден керванът продължи своя път.

Арабите не хранеха никаква злоба към зетя на Голах, който му бе помагал да убива техните другари. Негърът влизаше сега в числото на робите и доколкото можеше да се познае по външността му, напълно се бе примирил с участта си. Всъщност той само бе сменил господаря си.

Още цели осем дни керванът вървя на североизток.

Това беше осемдневна агония за робите, защото срещнаха само един извор, но водата му имаше такъв нетърпим дъх и толкова отвратителен вкус, че можеше да се пие само от хора, умиращи от жажда. Все пак нещастните роби се радваха, че имат възможност да утолят мъчителната си жажда.

Керванът се отдалечи доста от морския бряг. Нашите моряци не можеха вече да събират миди, за да се хранят, но все така жадуваха

платната на своята фрегата. Арабите бързаха да стигнат до такова място, където биха могли да намерят храна и за животните.

Стария Бил в никакъв случай не би могъл да продължи, ако не му бяха позволили да се качи на камила. Услугата, която ям бе направил, накара арабите да бъдат много по-снизходителни към него.

През последните два дни младите бели роби забелязаха промяна в околността, която събуждаше у тях надежда за по-добро бъдеще. Почвата беше по-равна, тук-там се срещаха храсти и треви.

Керванът стигна до северната част на Сахара, оставаха му още няколко дни, за да навлезе в населена област, където вече робите нямаше да страдат от глад и от жажда.

След осем дни керванът стигна до коритото на пресъхнал неотдавна поток. Тук-там обаче се намираха локвички застояла вода и при една от тях керванът спря за почивка.

На север от морето, където пътниците разположиха шатрите си, се виждаше хълм с няколко зелени дръвчета. Веднага заведоха камилите на това място и за кратко време листите, клоните и дори тънките стъбла бяха изядени от гладните животни.

Надвечер, когато приготвиха шатрите, пътниците видяха, че към лагера приближават двама мъже. Те водеха камила и носеха мехове от козя кожа, за да ги напълнят с вода; зачудиха се много, като видяха непознати хора.

Като разбраха, че не могат да избягат вече, смело се приближиха до водата и започнаха да пълнят меховете си. През това време разказаха на арабския шейх, че са от керван, спрял недалече, че отиват на юг и смятат утре рано да продължат пътя си по-нататък.

След като двамата си заминаха, арабите се събраха на съвет.

— Излъгаха ни — каза старият шейх, — те не са пътници. Ако бяха такива, трябваше да се разположат на почивка тук, при водата. Кълна се, те ни излъгаха!

Всички бяха на същото мнение и решиха, че керванът на тези хора е разположен някъде край морския бряг и че целта им е да събират изхвърлени части от катастрофирани кораби.

Този случай не беше за изпускане и арабите решиха да вземат нещо от плячката на своите съседи. Но тъй като предполагаха, че окончателното решение на този въпрос ще ги затрудни, шейхът заповяда да отложат тази работа за следния ден, когато ще имат

възможност да се уверят по-добре в успеха на борбата, ако стане нужда да нападнат съседите.

На следния ден рано сутринта керванът на арабите се запъти към брега, който не беше много далеч. Лагерът на съседите, който се състоеше от седем шатри, сякаш бе кацнал на самия бряг. Няколко души излязоха да посрещнат арабите.

След като размениха обичайните поздравии, новодошлите започнаха да разглеждат околността. Дървените отломки, разхвърляни по брега, доказваха, че тук неотдавна е станало коработушение.

— Бог е един и еднакво добър към всички — каза старият шейх. — Той изхвърля на нашите брегове корабите на неверниците и ние дойдохме да вземем дела си от неговата щедрост.

— На драго сърце ще ви отстъпим всичко, което имате право да искате от нас — отговори висок човек, очевидно водачът. — Мохамед е пророк на тогава, който ни изпраща и добро, и зло. Огледайте брега и се помъчете да намерите нещо.

След тази любезност на непознатите арабите разтовариха камилите си и разпънаха шатрите. После се заловиха да дирят остатъци от разбития кораб.

Всичко обаче, което можаха да намерят, се състоеше от няколко парчета от мачта и дъски, които нямаха никаква стойност.

Старият шейх свика всичките си спътници на съвет. Решиха да следят внимателно конкурентите, за да узнаят къде именно се намира потъналият кораб.

След това решение престанаха да се лутат по брега, само наблюдаваха. Но когато намерението им бе разкрито от другите, техният водач поиска да говори с арабския шейх.

— Казват ми Сайди Ахмед — рече той, — а хората, които виждате тук, са мои другари и роднини. Ние всички сме членове на едно семейство и сме верни служители на Пророка. Аллах е велик! Той беше добър към нас и ни изпрати своя дар, който се готвим да съберем. А вие си вървете по пътя и ни оставете на мира.

— Аз съм Риад Абдула-Иесед — отговори старият шейх — и нито аз, нито другарите ми се считаме недостойни за божията милост, затуй и ние имаме право да се възползваме от даровете, които праща Аллах, когато поврежда корабите край нашите брегове.

В отговор на това Сайди Ахмед държа дълга реч. Той каза на шейха, че ако корабът се беше разбил на брега и ако стоките му бяха изхвърлени също на брега, тогава и шейхът, и другарите му имат еднакво право да събират това богатство. Но за щастие работата е съвсем друга. Корабът заедно с всичката стока се намира наистина под водата и недалече от брега, но те го открили сами и следователно имали изключително право върху всичко в него. Дружината на Сайди Ахмед се състоеше от седемнадесет души, здрави и добре въоръжени, ш поради тая причина можеха без страх да говорят на новодошлите.

Водачът каза още, че били работили вече четиридесет дни за изваждането на стоката от кораба и пак работата им не била и наполовина свършена. Старият шейх попита каква е тази стока, но не получи отговор.

Тук имаше някаква тайна. Седемнадесет души бяха работили цели четиринадесет дни за разтоварването на кораба, а никъде не се виждаше нито следа от извадена от морето стока.

Старият шейх и другарите му се заинтересуваха твърде много. Те често бяха слушали за сандъци, пълни с пари, намерени в потъналите кораби. Чували бяха също, че спасените моряци заравяли тези богатства, но били наказвани, когато ги подлагали на разпити.

Имаше ли пари в тоя кораб? Или те вече бяха заровени на брега?

Арабите решиха да чакат, за да узнаят истината, а ако стоката заслужава — да вземат и своята част.

Сайди Ахмед искаше по-скоро да завладее скритите в кораба богатства и не желаше да чака, докато си замине старият шейх, от когото не се плашеше изобщо. Цялата шайка крайбрежни грабители се залови за работа.

Всички излязоха на брега и взеха със себе си дълго въже, което намериха привързано за мачтата. На единия му край направиха примка, за тази примка се залови един човек и отплува на около сто крачки от брега.

Гмурна се във водата и започна да издърпва с мъка някакъв предмет с края на въжето.

След малко главата му се показва над водата и той извика нещо на другарите си. Като чува гласа му, те започнаха да теглят въжето, другият край на което бе останал на брега.

В резултат получиха огромен камък — пясъчник.

Тримата млади моряци наблюдаваха водолаза и другарите му с голям интерес. Когато камъкът беше изваден, по-скоро извлечен на брега, те се учудиха много.

„Защо вадят тези камъни?“ — питаха се и не можеха да отгатнат значението на това действие.

Грабителите не отговориха на стария шейх, когато ги попита каква стока има в кораба, защото и сами не знаеха точно.

Като предполагаха, че белите роби познават тези неща по-добре от тях, те внимателно следяха израза на лицата им.

Учудването по лицата на моряците при измъкването на камъка върху сухия пясък зарадва грабителите, защото си помислиха, че са открили нещо ценно. Това усили старанието на арабите.

Круменът се опита да обясни на своя господар, че тези камъни, които те смятат за ценни, са просто товар, който вземат на корабите с цел да им придадат по-устойчиво равновесие. Никой не повярва на думите му. Хората на Сайди Ахмед взеха крумена за лъжец или глупак и продължиха работата си със същата страст.

Старият шейх, като чу, че круменът държи на казаното, поклати глава. Той не вярваше, че има толкова глупави хора, да предприемат дълго морско плаване, за да превозват само никому ненужни камъни.

А тъй като на кораба нямаше нищо приличащо на стока, трябваше тези камъни да имат някаква цена.

Така разсъждаваха арабите.

Докато круменът се мъчеше да обясни на шейха защо понякога товарят корабите с камъни, дойде един от грабителите и каза, че в шатрата лежи болен бял човек и иска да поговори с неверниците роби, за чието пристигане научил едва сега.

Круменът събщи тая новина на моряците и те затичаха към болния, предполагайки, че може да е някой техен сънародник, изхвърлен на негостоприемния бряг на Сахара.

Като влязоха в шатрата, моряците видяха човек на около четиридесет години. Беше много сух — кожа и кости, — но никак не изглеждаше да е болен, навярно никъде на друго място не биха го признали за болен освен в Африка.

— Вие сте първите англичани, които виждам от двадесет години насам, — каза той. — Като съдя по чертите ви, искам да вярвам, че сте от Англия, което ще рече, мои съотечественици. Аз също бях по-рано

бял, но и вие ще станете като мене черни, ако ви пече африканското слънце толкова години.

— Как! — извика Терънс. — Нима тъй отдавна сте роб в Сахара? Тогава Господ да ни е на помощ! Каква надежда можем да храним, че ще се видим един ден свободни?

При тези думи гласът на младия ирландец прозвуча съвсем отчаяно.

— Най-вярното е, че вие никога няма да видите родината, мило момче — продължи болният. — Аз имам сега някаква надеждица да се отърва от тази неволя, а също да освободя и вас, ако сами не провалите цялата работа. Всичко зависи от вас и от другарите ви. За Бога, не казвайте на арабите, че камъните не струват нищо, защото ги уверих в обратното, за да ги накарам да извозят този товар до някое място, откъдето бих могъл да избягам. Това е единственият случай, който ми се отдава през тези тежки години. Не ме лишавайте от тази надежда, ако имате поне капка съжаление към вашия съотечественик!

Клетникът разказа още как се скитал повече от четиридесет години из пустинята с петдесет различни господари.

— При тези хора съм от няколко недели само — каза той. — Открихме потъналия кораб съвсем случайно — по стърчащата над водата мачта. Това е първият кораб, който господарите ми намериха без стока и затова повярваха, че тези камъни са непременно нещо ценно. Иначе не могат да си обяснят защо корабът е натоварен с тях. Казах им, че в тези камъни има злато, но за да го извлекат от тях, трябва да ги превозят на такова място, където има много въглища и дърва, за да ги разтопят. Разказах им, че само белите умеят да изваждат златото от тези камъни и на тях трябва да се повери тази работа. Те ми повярваха, а освен това видяха в пясъчника няколко лъскави частици, което окончателно ги убеди. Четири дни им помагах да вадят въображаема стока, но тази работа ме съсипа и се престорих на болен.

— Вярвате ли — попита Хари, — че те ще занесат този товар толкова далече, без да разберат от други хора за неговата стойност.

— Да, уверен съм, че ще го направят, ще го закарат в Мохадор, и върху това градя моите надежди.

— Добре, но ако те срещнат някого по пътя и разберат, че сте ги излъгали?

— Не! От страх да не ги оберат те няма да кажат никому за това. Сега заравят камъните в пясъка от страх да не дойде някой по-голям керван и да им ги отнеме. Ще ги съветвам да не показват никому по време на пътуването ни стоката, докато не стигнем в Мохадор, където ще бъдат под покровителството на губернатора. О, кълна ви се, че ако стигна до този град, нищо на света не ще бъде в състояние да ми попречи да се освободя!

Бил гледаше болния с необикновено внимание.

— Извинете, че ви прекъсвам, но ми се виждате много по-млад, отколкото казвате — рече той. — И аз никога няма да повярвам, че наистина четиридесет години ходите из пустинята. Навярно бъркате малко...

Като се погледаха известно време внимателно, двамата се хвърлиха един другиму в обятията.

— Бил!

— Джим!

Най-после братята се намериха.

Младите моряци си спомниха разказа на Бил за неговия брат и веднага си обясниха сцената между двамата. Те отидоха при крумена, който доказваше защо товарят корабите с такива камъни, но Сайди Ахмед и другарите му още не вярваха.

Съобщиха на Джим, че новодошлите намират камъните за съвсем непотребни.

— Разбира се — отговори Джим, — как няма да казват така, като се мъчат да ви разубедят, да ги оставите, та да ги вземат те. Не виждате ли, че са лъжци?

— Кой от вас ме издаде? — попита Джим моряците, когато арабите си отидоха.

Казаха му, че круменът е направил неволно тази грешка, защото не беше предупреден.

— Трябва да поговоря с него — каза братът на Бил. — Ако се досетят арабите, че съм ги излъгал, веднага ще ме убият, а на вашия шейх ще ограбят цялата собственост.

Доведоха крумена и Риад Абдула в шатрата.

— Не разубеждавайте господарите ми — каза Джим на шейха, — защото ако узнаят истината, ще ви оберат всичко, каквото имате. Вие им наговорихте достатъчно, лесно могат да се досетят, че съм ги

излъгал. Животът ми е в голяма опасност, ако остана при тях, затова ме откупете, да си вървим по-скоро.

— Наистина ли камъните нямат никаква стойност?

— Не повече от пясъка, но понеже тези хора са тръгнали за плячка, в краен случай ще ограбят вас.

— Вие сте болен и ако ви купя, няма да можете да вървите — каза Раид Абдула.

— Позволете ми да се кача на една камила само докато се скрием от очите на господарите ми — каза Джим, — а после ще се уверите дали мога да вървя. Те ще ме продадат изгодно, защото ме смятат болен. Но аз съм здрав.

Старият шейх се съгласи и даде заповед да се приготвят за път.

После извика Сайди Ахмед и го помоли да му продаде няколко камъка.

— Бисмиллях! Не! — отговори последният. — Ти ми каза, че те не струват нищо, и понеже си правоверен, не искам да ти продам лъжлива стока.

— Тогава подари ми няколко!

— Не! Аллах да пази Сайди Ахмед! Той никога не прави на другаря си недостоеен подарък!

— Аз съм търговец — продължи Раид — и искам да зная какво мога да купя от вас.

— Да! При мене има едно куче християнин!

Арабинът посочи към Джим.

— Господарю, ти ми обеща да ме заведеш на север, не ме продавай! Чакай да се поправя, тогава ще работя за двама!

Но Сайди не обърна внимание на молбата му и го продаде за една риза и една малка шатра от камилска вълна.

Раид Абдула и другарите му, като купиха Джим, заминаха веднага. Оставиха Сайди Ахмед да продължава с шайката си да вади камъните.

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

БРАТЪТ НА БИЛ

Керванът пътуваше така бързо, че робите едва смогваха да вървят след камилите. Бил не можеше да започне някакъв разговор с брат си и чакаше по-удобно време за това. Най-после керванът спря да нощува и моряците се наредиха около Джим.

— Е, братко — каза Бил, — разкажи ни как прекара в пустинята. Ние и сами можем да си представим твоите мъки, защото ги изпитваме от известно време на гърба си. Няма нищо чудно, дето ти се е сторило, че си от толкова години в пустинята.

— Да, според моите сметки излизат четиридесет и три — отговори Джим. — А ти, Бил, като че ли никак не си остарял, откакто те видях за последен път. Преди колко години беше това?

— Преди единадесет.

— Само единадесет?! Не, братко, ти се лъжеш... Скитам се повече от четиридесет години из пустинята!

— Знам, сигурен съм, че се видяхме преди единадесет години! Повярвай ми, през този месец, на четиринадесето число, ще изпълниш четиридесетата си година... Ти просто грешиш и това никак не ме учудва!...

— Ох, може би си прав, наистина възможно е, защото е съвсем немислимо да се брой времето в Сахара. Тук няма нито пролет, нито лято, нито есен, нито зима — всеки ден прилича на другия, както си приличат две секунди от една и съща минута. Но още ми се ще да вярвам, че се скитам повече от единадесет години из пустинята.

— Не, уверявам те!... Дори се чудя, че след толкова теглила можа да ме познаеш!

— Познах те, когато заговори и започна да смесваш ирландския език с шотландския. И по твоето произношение!

— Виждаш ли, Колин — каза Бил, — моят брат е дванадесет години по-млад от мен. Когато той тръгна на училище, аз бях вече

доста голям и печелех пари, за да го издържам. Вярвам, че не е забравил това, и се надявам, че е щастлив, че ме вижда пак!

— В това не може да има съмнение, братко! — отговори Джим просълзен.

— Разкажи ни сега как си се скитал из пустинята през всичките тези години!...

— Почти нищо няма за разказване — започна Джим. — Добрини видях твърде малко. Времето минаваше много бавно и почти без промяна, което ме караше да вярвам, че съм от дълги години тук. Обработвах земя, сях ечемик, копах кладенци, па-сах стада и се скитах из пустинята. Неведнъж съм стигал до крайно отчаяние, особено като си помислих, че няма да вкуся сладкия плод на свободата. Веднъж се намирах много близо до Мохадор и вярвах, че ще ме откупи някой европеец, но веднага ме продадоха на други, които ме отведоха пак в пустинята. Опитвах се няколко пъти да избягам, но все ме залавяха, след което ме изтезаваха до смърт. Много пъти съм мислил да се самоубия, но надеждата ме отклоняваше от това. Искях да узная дали съдбата ще престане веднъж поне да ме преследва. Крепеше ме мисълта, че човек, който се самоубива, за да се избави от някое нещастие, се счита за победен в борбата с живота.

— Имате пълно право — забеляза Хари, — но аз се надявам, че най-тежкото време в тази борба е минало вече! Господарите ни дадоха обещание, че ще ни отвежат някъде, където ще бъдем откупени, а заедно с нас, разбира се, и вие...

— Не вярвайте твърдо в тези обещания — отговори Джим, — неведнъж и мен са ме лъгали така всичките ми досегашни господари, но и днес съм още в пустинята. Видяхте как уговорях арабите да отидат в някое пристанище, където да избягам от тях. Малцина от изпадналите на тоя нещастен бряг на Африка са успели да се освободят. По-често умират в пустинята от мъки, захвърлени като кучета от безжалостните тирани.

Моряците, които хранеха голяма надежда за скорошно освобождение, бяха много разстроени от думите на Джим. Видяха колко малко трябва да се вярва на арабите.

Бил разказа на младите моряци, че брат му служил като офицер на кораб. И действително Джим беше много по-образован от брат си.

— Щом такъв интелигентен и опитен човек е прекарал десет години в пустинята, каква надежда остава за нас да се отървем? — казаха си угрижено те.

Керванът приближаваше от ден на ден към по-плодородна местност. На следната сутрин стигна до малък град, заграден със стени, близо до него имаше поле, засято с ечемик.

Тук прекараха останалата част от деня. Камилите и конете утолиха жаждата си с истинско изобилие от вода.

Откакто напуснаха кораба, робите не бяха пили толкова вкусна вода.

На другия ден отново тръгнаха на път. След два часа ходене шейхът и един от хората му, които вървяха най-напред, неочаквано спряха; очевидно имаше някаква пречка. Дали не бе река?

Всички удвоиха крачка и стигнаха до странно място. Моряците бяха поразени от гледката, която се разкри пред тях. Поток от малки животинки течеше към равнината: започваше преселението на прочутите африкански скакалци.

Те бяха още много малки, та не можеха да летят. Движеха се в чудесен ред, като добре дисциплинирана войска.

Вървяха на гъсти редове и приличаха на широк поток, бреговете на който се проточваха в правилна линия. Нито едно насекомо не се отделяше от главния отряд. Някои потъваха в пясъка, други преминаваха по гърбовете им и се движеха напред.

Дори арабите се спряха да погледнат тази чудна армия. Старият шейх слезе от камилата си и се опита да спре със сабята си първата колона, но идващите отзад скакалци незабавно запълниха образувалото се празно пространство и продължиха пътя си.

Това зрелище не беше ново за Джим. Той каза, че дори да запалят огън по пътя на скакалците, те няма да го заобикалят, ще вървят направо през него, ще го затрупват с телата си и ще го изгасят. Като погледа няколко минути тази картина, шейхът се качи на камилата и мина през редовете на скакалците.

На всяка стъпка биваха смазвани по десетина насекоми, но на тяхно място веднага идваха други от по-задния ред.

Някои от робите, които бяха боси, не искаха да минат през тази жива река, но ги накараха насила. Скакалците заемаха една ивица от около сто и двадесет метра, но въпреки това моряците предпочитаха да

вървят десет мили из пустинята, отколкото да газят през живата преграда.

Един от черните, който искаше да мине по-скоро, се затича през насекомите, но се подхлъзна и падна върху тях. Скакалците за миг го покриха. От страх и отвращение той не можеше да стане; помогнаха му неговите другари и го измъкнаха от живата река, но той дълго време не можа да дойде на себе си.

Бил също не искаше да премине, но двама черни го замъкнаха насила и го оставиха сред потока. Тогава морякът се затича и премина бързо на другата страна.

Джим разказа на другарите си как миналата година буря отнесла цял облак от тези насекоми в морето, където всички се издавили; после били изхвърлени на брега и вонята, която се разнасяла от тях, била толкова силна, че хората не могли да ожънат ечемика, който се намирал в близост до брега. Претърпели големи загуби.

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА

АРАБСКОТО СЕЛО

Като преминаха през скакалците, хората от кервана се отправиха по големия път, от двете страни на който се простираха неизмерими плодородни ниви, засети с ечемик.

Тази вечер по неизвестни причини арабите не спряха да нощуват. Преминаха през няколко села, без да спрат, за да си набавят храна и вода.

Никой не искаше да чуе оплакванията на бедните роби, които страдаха от глад и силна жажда. Заповядаха им да вървят по-бързо и ако не го правеха, ги биеха.

Към среднощ, когато и последните силици започнаха да изоставят робите, керванът стигна до заградено със стени село. Арабите спряха и вратите се отвориха. Старият шейх каза на робите, че тук ще се нахранят и напият до насита и че керванът ще остане в това село два или три дни.

Нощната тъмнина не им позволи да видят къде ги бе запратила съдбата. Сутринта на другия ден видяха, че керванът стои в средата на застроен от къщи квадрат, заобиколен с високи стени. Тук имаше стада от овце, а също и доста много коне, камили и мулета.

Джим обясни на другарите си, че арабите живеят в такива села, оградени със стени, които им служат за защита против неочаквани нападения, а също и за запазване на стадата.

Робите разбраха, че арабите тук са у дома си, защото наизлязоха да ги посрещнат жени и деца. Тази беше именно и причината, поради която те бързаха толкова усърдно.

— Страх ме е, че мъчно ще се измъкнем от ръцете на тези хора — каза Джим. — Ако бяха търговци, щяха да ни заведат на север и да ни продадат. Но сега си мисля, че те са земевладелци, които се занимават с грабеж по необходимост. Докато узрее ечемикът, се скитат из пустинята, за да си набавят роби, които ще им трябват по време на жътва.

Джим не се излъга. Като попита шейха кога ще ги заведе в Мохадор, той отговори:

— Ечемикът ни вече узря, та не можем да го оставим неожънат. Вие ще ни помогнете да го ожънем, това ще ни даде възможност да идем по-скоро на Север.

— Че нали искахте да заведете робите си в Мохадор? — попита круменът.

— Да — отговори шейхът. — Вярно е, обещах им това. Но не мога да оставя нивята. Бисмиллях! Ечемикът ще пропадне без нас!

— От това именно се страхувах и аз — каза Джим. — Те нямат намерение да ни заведат в Мохадор. Такова обещание съм получавал поне двадесет пъти от моите господари.

— Какво да правим тогава? — попита Терънс.

— Нищо — каза Джим. — Не трябва да им помагаме, защото като видят, че сме им полезни, няма да ни пуснат никога. Отдавна щях да съм свободен, ако не работих тъй много на господарите си с цел да ги предразположа към себе си. Това беше голяма грешка от моя страна. Не, не трябва да им помагаме!

— Но те ще ни заставят със сила! — каза Колин.

— Не могат, когато единни им се противим! По-добре е да ни убият веднага, отколкото да им се покоряваме. Ако им жънем, ще ни карат после да вършим и друга работа, докато и вашите дни преминат в робство, както стана с мен. Всеки един от нас трябва да вреди на господаря си, докато му стане нетърпим. Само тогава ще се съгласят да ни продадат. Друг изход няма. Арабите ще вярват, че в Мохадор ще получат за нас много пари, и не биха се решили на такъв дълъг път за нищо и никакво. Освен това те са разбойници, поради което се страхуват да влязат в града. Трябва да ги принудим да ни продадат.

Всички се заклеха да следват съвета на Джим, макар и да знаеха, че всякак ще бъдат измъчвани за своето непокорство.

На другия ден арабите събудиха рано своите роби и след малка закуска от булгурена каша им заповядаха да идат на работа в нивята недалеч от града.

— Нима ще ни карате да работим? — попита Джим шейха.

— Бисмиллях! Разбира се. Ние и без това ви държахме толкова време без работа. Ще работите, за да живеете, както правим и ние самите.

— Но ние сме моряци, нищо не разбираме от земеделска работа — отговори Джим, — само на кораб можем да бъдем полезни.

— Не се плашете, скоро ще се научите и на тази работа!... Хайде, тръгвайте след мен!

— Не, ние решихме по-скоро да умрем, отколкото да се покоряваме. Обещахте да ни заведете в Свеора! И в Свеора ще идем! Не искаме вече да бъдем роби.

В това време се струпаша много араби с жените и децата си и започнаха да ги оскърбяват.

— Страх ме е, че съпротивата ни никак няма да помогне! — каза Джим на другарите си. — Те насила ще ни накарат да идем, затова пък със същата мярка не могат да ни накарат да работим. Нека бъде по тяхному. Да отидем с тях, но да не работим нищо.

Робите стигнаха скоро на нивата. На всички дадоха по една френска коса, като им обясниха какво да правят с нея.

— Не се безпокойте, приятели! Вземете косите, за да им покажем нашето изкуство!

С тези думи Джим пръв даде пример как се коси ечемик. Размаха наляво и надясно косата, като пръскаше отрязаните класове на всички страни и ги тъпчеше безжалостно. Другарите му и круменът направиха същото.

Терънс удари с косата тъй силно в земята, че тя стана на парчета. Колин си поряза ръката и се престори, че му става лошо от гледката на кръвта... Всичките старания на арабите да накарат робите да работят останаха безплодни.

Псувни, заплахи, удари се сипеха върху белите, но те упорита отказваха да продължат косенето. „Кучетата християни“ бяха решили твърдо да се съпротивляват. Арабите косяха ечемика, а робите се изтегнаха на земята и лежаха до вечерта, но кожата и костите им скъпо заплатиха за този мързел. И стомасите им също изпитаха гнева на арабите: не им даваха нито да ядат, нито да пият.

Въпреки това петимата другари не се покориха.

През нощта ги затвориха в квадратно здание, което служеше за обор. Запазени от горещите лъчи на слънцето, робите не страдаха така силно. Смогнаха да съберат тайно няколко ечемичени зърна, но те никак не бяха достатъчни за гладните им стомаси. Мъките от жаждата не им позволиха да мигнат през пялата нощ; гладни и сънливи, на

другия ден трябваше да отидат отново на нивата. Някои от тях бяха готови вече да отстъпят от общото решение.

Черните роби, които вчерашния ден работиха, получаваха добра храна. Сутринта на другия ден, когато белите минаваха покрай тях, те закусваха.

— Джим — каза Бил, — аз искам да се покоря. Трябва да подкрепя силите си, умирам от глад.

— Не трябва и да помисляш за това, ако не искаш да бъдеш вечен роб! Единствената надежда да се спасим, е упорството ни, както ви говорих вече. Нима вярваш, че арабите са толкова глупави, за да ни оставят да умрем от глад? Това би било голяма загуба за тях; те искат просто да ни изпитат докрай. Трябва да сме чисти идиоти, за да им отстъпим.

Като стигнаха отново на нивата, арабите се опитаха да накарат белите да работят.

— Сега съвсем не можем — каза Джим, — защото премираме от глад и жажда.

— Който не работи, няма да яде!

Арабите ги оставиха да седят под парещите лъчи на слънцето и да се мъчат от жажда.

След пладне Джим употреби цялото си красноречие, за да убеди брат си да не се покорява на арабите. Стария Бил на няколко пъти беше готов да отстъпи само срещу няколко глътки вода.

Дългогодишните мъки в пустинята бяха калили Джим в борбата с глада и жаждата, та не усещаше такива мъки като другарите си. Той си бе възвърнал мъжеството, откакто се събра със своите съотечественици. Надяваше се, че арабите ще бъдат принудени да отведат и него, и другарите му в Мохадор само когато се изчерпи тяхното търпение.

Арабите решиха: ако робите не отстъпят, трябва да ги държат затворени, защото в полето им се удава все пак да си наквасят устата със сочни корени и да откраднат по няколко ечемичени зърна.

С голям труд Бил и Колин успяха да се домъкнат вечерта до обора. Другите, с изключение на Джим, бяха също много отпаднали.

Като стигнаха до обора, те не пожелаха да влязат вътре, докато не им се даде храна и вода.

— Господ е заповядал да гладуват всички, които не искат да работят — отговориха арабите.

И ги вкараха насила в постройката.

— Джим — аз не мога повече да търпя — каза Бил. — Повикай ги и им кажи, че утре ще работя, ако ми дадат малко вода.

— И аз съм готов да работя — добави Хари.

— Мъжество, приятели! Потърпете още малко! — възрази Джим. — Не е ли по-добре да се помъчим още няколко часа, отколкото да търпим в робство още много години?

Но нито Джим, нито круменът искаха да съобщят за примирението на Бил и Терънс. Затова моряците се опитаха да привлекат вниманието на арабите със знаци, но те не им обърнаха никакво внимание.

Рано на другия ден круменът и Колин изразиха също желание да се покорят на господарите си.

— Каква утеха ще търся аз в бъдещето — каза Колин на Джим, — когато примирам днес от слабост! По-добре сами да се погрижим за настоящето. Да отстъпим и те ще ни нахранят.

— Няма да ни оставят да умрем от глад! — каза Джим. — Кълна ви се! Нима още се съмнявате в това? Така ще се обречат на загуба! Повтарям ви, ще ни продадат само ако не им работим, иначе ни чака дълго робство! Моля ви, приятели! Потърпете поне още един ден!

— Аз не мога! — отговори един.

— Нямам вече сили да търпя — каза друг.

— Да се нахраним — предложи Терънс — и тогава със сила ще се освободим. Струва ми се, че ако изпия една чаша вода, ще разпилея всички араби на пух и прах!

— И аз също! — отговори Колин.

Бил, който лежеше проснат на земята, се ободри.

— Вода! Вода! — продума той със сипкав глас.

Круменът и тримата млади моряци се присъединиха към него, завикаха колкото им глас държи: „Вода! Вода!“

Но никой не откликна на молбата им. Само селските дечурлига, които се бяха струпали край вратата на обора, се прислушваха весело във воплите на затворниците.

Нощта премина в същите мъки.

Когато сутринта отвориха вратата на обора, арабите намериха Бил и Колин да лежат полумъртви на земята; старият моряк като че ли бе изгубил съзнание.

Джим се разколеба. Но преди да отстъпи, искаше да узнае точно намерението на господарите.

— Навярно ще работят сега кучетата християни, за да получат храна! — каза шейхът.

Джим, който почти беше обезумял от жажда и се тревожеше страшно за живота на другарите си, се намери да даде утвърдителен отговор, но долови в гласа на шейха нещо, което го накара да се позамисли. Той погледна другите араби и му се стори, че те са склонни да отстъпят. Тогава им заяви тържествено, че всички са решили по-скоро да умрат, отколкото да бъдат вечни роби.

— Животът ни е нужен само за да видим отново нашето отечество — отговори той. — Тялото ни е слабо, но душата — бодра. Ние ще умрем!

След този отговор арабите заключиха вратата на обора и си отидоха.

Круменът поиска да върне арабите, но Джим му попречи, като се надяваше, че упоритостта му ще победи при всички положения.

Измина около половин час и Джим започна да се съмнява, че е отгатнал правилно израза върху лицата на арабите.

— Казахте ли им — попита Терънс, — че ще им се покорим, ако ни дадат вода?

— Да! — отговори Джим, който сега съжаляваше много, че не бе отстъпил.

— Защо тогава не ни освободиха? — проговори Терънс с отчаян глас.

Джим не му отговори. Круменът падна на земята сякаш в безсъзнание.

След малко Джим чу, че стадата излизат на паша, и като погледна през дупката, видя, че и арабите отиват на нивата.

Нима ги оставят още един ден да търпят ужасните мъки? При тази мисъл той силно се разтревожи и започна да вика, но гласът му излизаше много слаб от пресъхналото гърло.

— Да ме прости Господ! — каза той. — Брат ми и всички други ще умрат до довечера. Убих ги, а сега ще умра и аз!

Отчаянието го овладя още повече и той поднови виковете си, този път арабите трябваше да го чуят, защото викате като луд. Той се спусна към вратата като бесен и я изкърти. Изскочи от обора, решен да обещае всичко, само да спаси другарите си.

Щом изскочи навън, видя, че насреща му идват двама мъже и няколко деца с вода и купички, пълни с булгурена каша.

Победата беше на тяхна страна — шейхът им пращаше храна!

Като грабна кратуната с вода, Джим се хвърли към брат си, повдигна му главата и поднесе съда до устата му. Бил не беше в състояние дори да си разтвори устните, та насила му наля животворната течност.

Джим дойде на себе си едва когато другарите му се напиха и нахраниха.

Храната подейства чудесно на гладните: те веднага станаха и благодариха на Джим за неговото мъжество.

— Всичко върви като по масло! — извика Бил. — Ние победихме! Няма да ни карат вече на работа, ще ни хранят, докато ни продадат, а може и да ни заведат в Мохадор. Да благодарим на Бога, че ни даде сила да изтърпим всичко дотук!

За два дни изядоха доста богати порции от „соглех“, а вода изваждаха сами от кладенеца.

Друг един крумен, който се съгласи да работи на арабите, идваше често при своя съотечественик и се оплакваше, че бил глупак, че не направил и той като него и като белите му другари.

Вечерта на другия ден в обора при белите роби дойдоха трима непознати араби, облечени много хубаво и прекрасно въоръжени. Имаха по-красива външност, отколкото жителите на пустинята.

Джим веднага влезе в разговор с тях и научи, че са търговци, останали да пренощуват в селото.

— Вие сте тъкмо тези хора, които отдавна искаме да срещнем — каза Джим на арабски език, който говореше благодарение на дългото си скитане в пустинята. — Бихме желали да ни купят някои търговци и да ни отведат в Мохадор, където ще получат за нас голям откуп от приятелите ни.

— Веднъж купих двамина роби — каза единият от арабите-и с големи разноски ги заведох в Мохадор. Казаха ми, че ще ги купи техният консул, но разбрах, че в тоя град няма такъв консул. Тогава бях

принуден да ги върна назад, поради което изхарчих много пари напразно.

— Англичани ли бяха те?

— Не, испанци.

— Така си и помислих! Ако бяха англичани, сигурно щяха да бъдат откупени!

— Това е още неизвестно — отговори търговецът. — Английският консул не стои винаги в Мохадор и кой знае дали ще се съгласи да откупи свои съотечественици.

— Но това няма никакво значение за нас! — каза Джим. — Единият от другарите ни има в Мохадор чичо, той е богат търговец и ще откупи не само него, а всички ни. Трима от младите ми другари са офицери от английския флот, бащите им са богати — големи шейхове в страната си, а самите те служеха на един кораб, за да станат капитани. Но претърпяха корабокрушение. Чичото на другаря ни ще откупи всички нас!

— Чий чичо е богат търговец? — попита единият арабин.

Джим посочи Хари Блаунт.

— На този — каза той, — чичо му има много кораби, които идват всяка година в Свеора с богати стоки.

— Как го казват?

Джим се обърна към Хари.

— Господин Блаунт — прошепна той, — кажете нещо. Каквото ви дойде наум.

— За Бога, придумайте ги да ни купят! — извика Хари в отговор на Джим.

Понеже трябваше да предаде името на арабите приблизително така, както Хари бе произнесъл последните думи, Джим им каза, че английският търговец се нарича: „За Бога, да ни купят.“

Като им повтори няколко пъти тези думи, арабите започнаха да ги повтарят по своему.

— Попитайте го — каза единият от тях — сигурен ли е той, че чичо му „За Бога, да ни купят“ ще се съгласи да откупи всички ви?

— Когато свърша — каза Джим на Хари, — вие кажете „да“, кимнете утвърдително с глава и изречете няколко думи.

— Да! — извика Хари с утвърдителен знак. — Аз започнах май да ви разбирам, Джим, работата върви напред!

— Да — отговори Джим, като се обърна към арабите. — Той каза, че чичо му ще откупи всички ни, а ние после ще му върнем парите.

— Но и черният ли е англичанин? — попита арабинът.

— Не, но говори английски. Той е служил на английски кораби и ще бъде откупен заедно с нас.

Арабите си отидоха, обещавайки да дойдат на следния ден. Джим разказа на другарите си своя разговор с тях и слаба искрица на надежда блесна в душите им.

— Говорете им каквото щете — каза Хари, — обещавайте им каквото искат. Вярвам, че ще ни откупят, макар да нямам никакъв чичо в Мохадор и да не знам положително има ли английски консул в това пристанище, или не.

— Единствената надежда за нашето спасение е да идем в Мохадор — каза Джим. — Мисля, че не вършим никакво престъпление, ако успеем да ги убедим да ни отведат в Мохадор. Тези араби смятат, че ще спечелят доста пари от нас, и ако употребявам по някоя и друга лъжа, за да ги убедя, вярвам, че не съм отговорен само аз. А вие — обърна се той към крумена, — пазете се да не ви разберат, че говорите арабски, защото няма да дадат и пукната пара за вас. Когато дойдат утре, говорете им на английски, за да повярват, че и вие ще бъдете откупен.

Сутринта на другия ден арабите дойдоха пак при робите и ги разгледаха един по един.

Като се убедиха, че всички ще издържат на дългия път, единият от тях каза на Джим:

— Ще ви купим, ако ни докажете, че не ни лъжете и ако приемете нашите условия. Кажете на роднината на английския търговец, че искаме за всеки от вас по сто и петдесет испански долара откуп.

Джим предаде това на Хари, който веднага се съгласи с предложената сума.

— Как се казва чичо му? — попита единият от арабите. — Нека да каже той сам.

— Питат за името на чичо ви — каза Джим, като се обърна към Хари. — Повторете им думите, които ми казахте вчера.

— „За Бога, да ни купят!“ — извика Хари.

Арабите се спогледаха, а изразът на лицата им говореше: „отлично!“

— Сега — продължи единият — ние сме длъжни да ви кажем, че ако сте ни излъгали, ще отрежем главата на роднината на търговеца, а всички вас ще върнем в пустинята, където ще прекарате живота си във вечно робство!

Джим преведе думите на купувача.

— Много добре! — извика Хари, като се засмя в отговор на заплахата. — Това ми е много по-сладко, отколкото вечното робство!

— Сега погледнете крумена — продължи Джим — и се престорете, че уж говорите нещо с него.

Хари го послуша и се обърна към африканеца.

— Аз се надявам — каза той, — че те ще купят бедния крумен и ние ще успеем да измолим и за него откуп. Той ни оказа големи услуги, та ми е жал да го оставим роб.

— Той е съгласен да купите крумена — каза Джим на арабите. — Но за него не обещава повече от сто долара. Може би чичо му да не иска да плати повече.

Арабите си поговориха малко и единият каза:

— Добре. Съгласни сме. Пригответе се за път, защото утре рано ще тръгнем.

Арабите си отидоха. Робите бяха завладени от голяма радост, предусещайки, че скоро ще бъдат свободни.

Джим им предаде целия си разговор с купувачите.

— Познавам добре характера на мюсюлманите-араби — каза той — и нарочно не исках да приема напълно условията им, без да се пазаря, иначе те биха се усъмнили. Освен това круменът не е английски поданик, та е възможно да се срещнат по-големи затруднения при откупа, затова им предложих по-малка цена за него.

Вечерта им донесоха добра храна, по обилието на която заключиха, че е от новите им господари и се зарадваха пред мисълта за едно добро бъдеще. Легнаха си да спят и за първи път след корабкрушението прекараха добра нощ.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

НОВИТЕ МЪКИ

Сутринта на другия ден мюсюлманите доведоха три магарета, на които трябваше да яздат подред белите им роби по време на пътуването. А на Хари като роднина на богатия търговец дадоха да язди камила.

Хари не се съгласяваше на това предпочитание, но мюсюлманите настояваха на своето, освен това Джим му даде знак да мълчи:

— Те смятат, че вашият роднина ще откупи и нас, та ви правят тази чест. Не се отказвайте от камилата, за да не заподозрат нещо, иначе всичко е изгубено. Не забравяйте и какво ви чака, ако не се намери някой в Мохадор, да ни откупи. Смело приемайте наградата за риска, който ви заплашва.

Другият крумен беше на нивата, когато керванът замина, та не можа да се прости със своя щастлив съотечественик.

След двайсетина мили по плодородната област мюсюлманите търговци стигнаха до водосбор, около който се разположиха за нощуване. Водосборът беше направен от камък и събираше всичката вода, която се стичаше на тънки струи.

Джим позна тази местност. Той разказа на другарите си, че водосборът е построен от някакъв старец преди сто години, че паметта му се почита от арабите и до днес.

Круменът, който остана в селото, успя да побегне от арабите и през нощта стигна до водосбора, където нощуваха нашите пътници. Когато на сутринта керванът продължи пътя си, той тръгна подире му.

Но не се радва дълго на въображаемата си свобода. Още на другия ден се показаха трима души с камили, които идваха към кервана. Бяха Риад Абдула и двама негови другари.

Те препускаха много силно, бързайки да настигнат беглеца, и изглеждаха страшно разсърдени от смелия опит на нещастника. Моряците се опитаха да придумат арабските търговци да го купят, но Риад Абдула искаше голяма цена. Той каза, че круменът му е полезен в

полската работа и поиска за него такава цена, срещу която търговците веднага се отказаха и нещастникът бе взет отново от стария арабин.

— Не ви ли казах по-рано, че ако им работим, няма никога да ни освободят? — каза Джим на другарите си.

Всички признаха, че той има право и че само неговият твърд характер е причината да се спасят. Иначе щяха да робуват вечно като бедния африканец, без да са в състояние да подобрят положението си.

На другия ден търговците спряха при кладенец, където беше разположен голям керван. На полето пасяха стада. Белите роби сега можеха свободно да изучават нравите на този скитнически народ и видяха за пръв път как се приготвя масло по арабски.

Вземаха кози мех и го напълваха с мляко — камилско, овче, магарешко или козе, закачваха го при входа на някоя шатра и го люлееха, докато маслото се появяше на повърхността. Тогава жените го отделяха с черните си пръсти.

Арабите с особена гордост говореха, че са първите, които са измислили начина за добиване на масло.

Това обаче не бе в пълна степен тяхна лична заслуга, по-скоро бе резултат от техния начин на живот. Защото при пътуването си от едно място на друго арабите слагаха пълните с мляко мехове върху камилите си и в резултат на дългото друсане маслото се отделяше само на повърхността. Това именно им бе дало повод да започнат да изваждат маслото от млякото по гореописания начин.

При тази почивка дадоха на робите ечемичени пити и малко масло, което им се видя много вкусно въпреки не твърде хигиеничното му приготвяне.

Вечерта тримата търговци и няколкото араби насядаха в кръг. Запалиха голяма лула с тютюн и започнаха да пушат всички от нея.

Водиха доста оживен разговор и често споменаваха думата „Свеора“, което ще рече Мохадор.

— Разговорът се отнася до нас — каза Джим. — Трябва да се узнае какво именно обсъждат. Страх ме е да не се случи нещо ужасно.

— Слушай — каза той на крумена, — те не знаят, че им разбираш езика. Иди легни при тях и се престори, че спиш, но не изпускай нито дума от разговора им. Ако аз отида, ще ме изпъдят.

Круменът се престори, че търси по-удобно място да си легне, и се простря близо до арабите.

— Тъй често ме е лъгала надеждата да се освободя — каза Джим, — че много се страхувам да не ни развали работата и сега някое непредвидено обстоятелство. Тези хора говорят за Мохадор, а това не ми харесва твърде. Вижете! Струва ми се, че арабите предлагат нещо на господарите ни за нас.

Разговорът на арабски продължи до късно. Белите роби нетърпеливо очакваха връщането на крумена.

Най-сетне той дойде и всички го заобиколиха нетърпеливо.

— Утре ще продадат двама от вас!

— А кои именно?

— Не знам.

Круменът съобщи, че единият от другите араби е голям скотовъдец и неотдавна е бил в Свеора. Той уверявал търговците, че няма да получат голям откуп за своите роби в този град и няма да покрият дори пътните си разноски. Прибавил още, че никога християнски консул или някой чужденец-търговец в Мохадор нямало да даде такъв голям откуп, но даже и да се съгласи, не би откупил повече от двама или трима роби. Освен това консулите в такива случаи плащали само пътните разноски, като не правели разлика между богати и бедни — за всички давали еднакъв откуп.

След дълги преговори търговците се съгласиха да продадат двама от робите си на скотовъдеца: последният имаше право утре да си избере когото си поиска.

— Аз и сам усетих още снощи, че ще има раздяла. Но ние няма да се съгласим, дори ако това ни струва смърт или вечно робство. Трябва да употребим всичко възможно, за да принудим господарите да ни заведат в Мохадор. Вие помнете, че силата на волята ни спаси последния път, затова и сега трябва да бъдем твърди пред мъките, които ни предстоят да изпитаме.

Всички обещаха да слушат Джим, а след това налягаха един до друг и заспаха дълбоко.

На сутринта по време на закуската дойде скотовъдецът.

— Кой от тях говори арабски? — попита той търговците.

Те му посочиха Джим и арабинът веднага го избра в числото на двамата, които трябваше да купи.

— Кажим им, братко, да купят заедно с теб и мен — каза Бил. — Ние трябва да бъдем заедно, макар и да ми е мъчно да се разделя с

момчетата.

— Ще се възпротивим на това — отговори Джим, — само че ще трябва много да теглим. Да се покажем истински мъже, в това е спасението ни!

Скотовъдецът избра и Терънс.

Търговците довършваха преговорите, когато Джим ги заговори.

Той ги уверяваше, че всичките му другари са се решили по-скоро да умрат, отколкото да се разделят; че нито един няма да се съгласи на някаква работа, докато е роб.

— Всички — каза Джим — искаме да отидем в Свеора!

Арабите се поусмихнаха на тези думи и продължиха преговорите за цената.

Джим се опита да ги измами, като каза, че търговецът „За Бога, да ни купят“ ще даде много по-голяма цена, отколкото скотовъдеца.

Но всичко беше напразно: отведоха него и Терънс при новите им господари.

Тогава търговците заповядаха на другите четирима роби да вървят след тях, но те останаха да седят спокойно на пясъка.

Арабите повториха заповедта си с много по-строг тон.

— Покорете се! — каза Джим. — Аз и Терънс скоро ще ви настигнем! Те не могат да ме задържат, каквото и да става!

Колин и Бил възседнаха мулета, а Хари — камила. Арабските търговци изглеждаха доволни от покорството на робите си.

Джим и Терънс обаче бяха завързани, щом направиха опит да заминат при другарите си.

Хари, Колин и Бил слязоха на земята и насядаха, като твърдяха, че искат да останат при своите другари.

— Тези кучета християни сами не желаят свобода! — извика един от търговците. — Не съм и помислял, че ще трябва насила да им я дадем. Кой ще ги купи сега?

Тези думи промениха мнението на Джим. Той разбра, че по този начин лишава другарите си от единствения случай да се освободят.

— Вървете! Вървете! — извика той. — Не се съпротивлявайте! Навярно ще ви заведат в Мохадор, не изпускайте този случай!

— Няма да се разделим от вас — отговори Бил, — макар и да ни заплашва смърт! Аз няма да мръдна оттук доброволно!

— Няма да се отделим от вас — каза и Хари, — ще тръгнем само ако ни замъкнат насила. Нали ти, Джим, ни каза, че не трябва да се разделяме!

— А вие забравихте ли обещанието си да ме слушате? — попита Джим. — Кажвам ви: вървете след арабите!

— Джим знае какво прави — каза Колин, — обещахме си да го слушаме.

След дълги препирни Хари и Бил се съгласиха най-после да заминат с арабите. Но щом се отдалечиха малко, Джим започна отново да ги моли да не го оставят сам. Той още веднъж им напомни за обещанието им — да не се разделят никога!

— Изгубил си е ума! — каза Хари. — Мисля, че ще направим най-добре, ако сами вземем всичко в ръцете си. Но не трябва да оставим Терънс.

Тогава тримата се върнаха при продадените си другари и седнаха до тях на пясъка.

Внезапната промяна в мислите на Джим се дължеше на дочутия от него разговор между арабите.

От тях той бе узнал, че нямат намерение да купуват други роби и бе решил да не им се покорява, докато не ги принуди да го върнат заедно с Терънс на арабските търговци, които да ги отведат в Мохадор.

За това именно бе повикал назад другарите си.

Обясни им с няколко думи каква бе работата и те обещаха да не се покоряват на господарите си, ако настояват да ги разделят.

Напразно арабите викаха името на Пророка си и проклинаха кучетата християни. Последните дори не ги слушаха. След това обаче последваха и удари. Хари, който досега се ползваше с уважение, беше тъй силно бит, че цялата му овехтяла дреха се просмука с кръв.

Джим и Терънс за трети път посъветваха другарите си да отстъпят, но те решително се отказаха от този съвет.

Джим, като видя, че няма да може да ги принуди да отстъпят, реши да си опита щастиято, като поговори с предишните си господари.

— Купете ни и ни отведете в Свеора, както ни обещахте, и ние ще дойдем след вас. Повтарям ви, ще получите голям откуп за нас.

Единият от търговците каза, че иска да купи Джим и Терънс на своя, частна сметка, но новият им господар отказа да ги продаде.

Около тях се събра тълпа мъже, жени и деца, която крещеше:

— Убийте тези упорити кучета! Как смеят да се противят на волята на правоверните!

Тези съвети се даваха от хора, които нямаха нищо общо с продажбата на робите, но и търговците нямаха намерение да ги слушат, защото щяха да пострадат кесиите им.

Оставаше само един изход: да разделят насилствено непослушните роби.

Всички взеха участие в тази работа. Грабнаха Хари и го вързаха върху гърба на камилата.

Постъпиха по същия начин с Колин, Бил и крумена. Качиха ги насила върху магаретата и им привързаха краката под коремите на животните.

После търговците наеха срещу дребно възнаграждение няколко араби, които да пазят робите през първите два дни, докато стигнат до мароканската граница.

При заминаването единият от търговците каза на Джим:

— Кажете на роднината на богатия търговец „За Бога, да ни купят“, че отиваме в Мохадор, но ако ни лъже, ще бъде веднага убит.

— Той не ви лъже, — каза Джим. — Заведете го и ще получите богат откуп!

— Че защо тогава не тръгват доброволно?

— Защото не искат да оставят другарите си.

— Неблагодарни кучета! Да благодарят на съдбата, че така щастливо ги събра с нас. Или те нас ни считат за жалки роби и искат да им се покоряваме?

В това време другите двама търговци изведоха на пътя камилите и след малко Хари и Колин се разделиха с другаря си Терънс, без да се надяват, че някога ще го видят.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА

ЕЛ-ХАДЖИ^[1]

Хари, Колин и Бил яздиха дял час, привързани към животните. Това ги измъчваше много и помолиха крумена да каже на арабите, че няма да им създават никакви неприятности из пътя, ако ги развържат. До този миг африканецът не бе проговарял с арабите.

Като видяха, че той говори и арабски и че се е крил досега, арабите изсипаха порой ругатни и камшици по гърба му. После развързаха робите и ги пуснаха. Да вървят пред кервана, а двамата наети пазачи ги следваха подире им.

Късно през нощта пътниците стигнаха до висока стена, която ограждаше малък глух град.

Като влязоха в него, господарите се разпоредиха да бъдат нахранени робите и да им бъде приготвено място за нощуване, а те отидоха при шейха, който им предложи да си починат след дългия път.

Вечерята на арабите се състоеше от ечемичени питки и мляко. Като се нахраниха добре, робите бяха отведени в стар обор, където прекараха голямата част от нощта в борба с разни насекоми.

Никога не им се бе случвало да нощуват в място с толкова много насекоми, които да са с такъв ненаситен апетит.

Най-после заспаха и Хари видя фрегатата, извика: Ето я! Събуди другарите си и им разказа съня си. Те въздишаха дълго. Сутринта им донесоха закуска.

Слънцето стоеше доста високо на небето и те се чудеха защо арабите не се готвят за път. Бедните роби! Започнаха отново да се страхуват, че ги очаква беда. Времето отминаваше, а арабите не се появяваха.

Обсъждаха развълнувани значението на това необяснимо бавене, което им се виждаше много странно, защото арабите им обещаваха да

ги заведат колкото се може по-скоро в Мохадор. Започнаха да се тревожат, че заветната им мечта е заплашена от нова опасност.

Едва надвечер можаха да разгадаят тайната.

Арабите казаха на крумена, че Хари ги е излъгал: шейхът, на когото гостували, познавал много добре Мохадор и всичките чужденци, които живеели там, и той ги уверил с клетва, че в целия този град няма такъв чужденец, който да носи името „За Бога, да ни купят.“

— Ще те убием! — каза единият от арабите на Хари. — Защото не искаме да ходим тъй далече напразно, а другите ще върнем в пустинята, където ще ги продадем на когото заварим.

Хари помоли крумена да им каже, че е готов още сега да пожертва живота си, ако му докажат, че ги е излъгал. След това повтори с още по-голяма жар, че освен чичо му в Мохадор има и негов богат другар, който е готов да откупи всичките. Тъй че, ако чичо му не е в града, арабите пак няма да изгубят нищо. Освен това английският консул също е длъжен да ги откупи.

— Кажете им — добави Хари, — че ако ни заведат в Мохадор и не ни купи там никой, с най-голяма готовност ще се оставя да ме убият. Нека не ни продават никому, докато не се убедят напълно, че ги лъжем. Те обиждат и нас, и себе си, като не вярват на думите на един чужденец.

Търговците узнаха още, че робите, отведени от пустинята в Мароко, попадат под защитата на местното управление. Тогава ги пускат на свобода, без да заплатят за тях никакъв откуп, и арабите се принуждават да се върнат назад. Такива случаи е имало твърде много.

Единият от търговците, който се казваше Бо-Музем, беше по-склонен да вярва на думите на Хари, но другите не го оставиха. Поради това всичките уверения на Хари за богатството на неговите роднини, за цената му и за тази на другарите му — като офицери от флотата, останаха без всякакъв резултат.

Най-после арабите си отидоха, оставяйки Хари и Колин силно отчаяни. Бил и круменът също изгубиха надежда, че ще се освободят, и мълчаха, въздишайки под напора на силната тъга. Перспективата, че скоро ще се върнат в пустинята, отне изцяло способността им да мислят спокойно. Стария Бил, който изразяваше винаги най-енергично

чувствата си, сега сякаш бе онемял, не произнесе нито едно от проклятията, които бе сипал в подобна ситуация.

Вечерта, на другия ден от пристигането на кервана, в същото село пристигнаха двама пътници и помолиха да ги приемат за през нощта.

Щом единият си каза името, веднага го приеха с голяма почит.

Търговците прекараха дълго след полунощ на разговор с тях в жилището на местния шейх. Това обаче не им попречи да станат рано на другия ден, за да се приготвят за път.

На всичките роби дадоха да закусят, като им казаха да побързат, за да помогнат при товаренето на камилите.

Сега моряците узнаха напълно, че ги връщат в Сахара, където ще бъдат продадени на първия човек, който ги поиска.

— Какво да правим? — попита Колин. — Кое е по-добро за вас: смъртта или робството?

Никой не отговори. Дълбоко отчаяние бе обхванало всички.

Търговците сами извършиха всичките приготовления и сами натовариха камилите. Когато се наканиха насила да изкарат робите да вървят след кервана, им казаха, че Ел-Хаджи искал да говори с християните.

След няколко минути при моряците дойде единият от пътниците, пристигнали през нощта.

Беше мъж на почетна възраст с дълга брада, която се разстилаше по гърдите му.

Той току-що бе приключил пътуването си до Мека, където бе ходил на поклонение, и с титлата „хаджи“ вече печелеше право на почит и гостоприемство при всеки истински мюсюлманин.

Посредством крумена той зададе няколко въпроса на робите и остана много разстроен от техните отговори.

Научи от тях името на кораба им, който бе потънал, колко време се намират в сегашното си нерадостно положение и какви мъки са претърпели досега.

Хари му каза, че той и Колин имат майки и бащи, братя и сестри, които ги оплакват навярно като мъртви. Освен това прибави, че той ще бъде откупен заедно с всичките си другари, ако ги заведат в Мохадор. Разказа му още, че сегашните им господари са дали обещание да ги

заведат в тоя град, но са се отказали от страх, че нямало да получат награда за труда си.

— Аз ще направя всичко, каквото е по-силите ми, за да ви помогна — отговори Ел-Хаджи. — Длъжен съм да направя това, за да се отблагодаря на един ваш съотечественик. Бях се разболял в Кайро, умирах от глад, но един английски офицер ми даде златна монета. Тя ми спаси живота и аз можах отново да видя роднините и приятелите си. Ние всички сме деца на истинния Бог и наш дълг е да си помагаме един на друг. Ще поговоря с вашите господари.

Старецът отиде при арабите.

— Другари мои — каза той, — вие сте поели обещание пред тези роби — християни, да ги заведете в Свеора, където да ги откупят другарите им. Нима не се боите от Бога, че се отказвате от обещанието си?

— Убедени сме, че те ни излъгаха! — отговори единият от търговците. — Страх ни е да ги заведем в Мароко, където биха могли да избягат от нас без откуп. Ние сме бедни хора и похарчихме много за тези роби. Ако ги изгубим, ще бъдем разорени.

— Няма защо да се страхувате — отговори хаджията. — Те принадлежат към народа, който не оставя своите съотечествениците в робство. Нито един английски търговец не би отказал да ги купи, защото не би посмял после да се върне в отечеството си. А според мен във ваш интерес е да ги заведете в Свеора.

— Но ако се оплачат там на губернатора? Веднага ще ни изпъдят и няма да ни платят нищо. Това се е случвало много често. Тукашният шейх знае такъв случай с един търговец. Той изгубил всичко, губернаторът взел откупа и си го сложил в джоба.

Ел-Хаджи не знаеше как да отговори, но като помисли малко, каза:

— Не ги завеждайте в Мароко, докато не получите откупа. Двама от вас могат да останат тук с робите, а третият да иде в Свеора с едно писмо от тоя момък до другарите му. Вие с нищо не можете да докажете, че той ви лъже и по тази причина не можете да се отказвате от обещанието си. Пратете писмо в Свеора и ако не получите пари, правете каквото искате с робите. Така ще постъпите най-правилно и никой няма да ви излъже.

Бо-Музем, най-младият от търговците, одобри пръв предложението на хаджията и започна енергично да го поддържа.

— Трябва още един ден, за да се стигне до Ахадец, пограничния град на Мароко, оттам до Свеора има не повече от три дни път.

Другите двама търговци се посъветваха и казаха, че са готови да последват умния съвет на Ел-Хаджи. Бо-Музем ще занесе писмото от Хари на чичо му в Мохадор.

— Кажете на младежа — рече единият от търговците на крумена, — че ако не заплатят откуп, той непременно ще умре след връщането на Бо-Музем.

Круменът преведе тези думи на Хари и той прие това условие, без да се колебае.

Донесоха на Хари къс стара хартия, ръждясало перо и малко мастило.

Докато той мислеше как да напише писмото, Бо-Музем се приготви за път.

Като знаеше, че единствената надежда да се спасят, е да направят известно положението си на някой техен съотечественик в Мохадор, Хари взе перото и написа следното:

Милостиви Господине!

Двама мичмани от английския военен кораб, който пропадна преди няколко седмици при нос Бланко, и двама матроси се намират заробени в едно село на около един ден от Ахадец. Носителят на писмото е един от господарите ни. Целта на пътуването му в Мохадор е да научи ще бъде ли заплатен откуп за нас. Ако той не намери лице, което ще се съгласи да ни откупи, пишещият това писмо ще бъде веднага убит след завръщането на пратеника. Ако вие не можете или не искате да заплатите назначения откуп (сто и петдесет долара за всекиго от нас), бъдете добри и посочете на пратеника някой европейец, който би се съгласил да даде тази сума.

Друг един мичман и един матрос от нашия кораб също са роби, на разстояние един ден път южно от това село.

Носителят на писмото, Бо-Музем, може да купи и тях, ако е сигурен, че ще получи откуп и за тях.

Хари Блаунт

Младият англичанин адресира писмото така: „До английския търговец в Мохадор.“

Бо-Музем беше вече готов. Преди да замине, той каза, че смъртта на Хари ще бъде наградата за неговото пътуване, ако то излезе несполучливо. Той се покачи на камилата и замина, като обеща, че ще се върне не по-късно от седмица.

---

[1] Ел-Хаджи — в см. хаджия — човек, който е ходил на поклонение. Б. р. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ПЪТУВАНЕТО НА БО-МУЗЕМ

Макар и да беше полутърговец и полуразбойник, Бо-Музем все пак беше в някои моменти доста честен човек. Отиваше в Мохадор, но в душата си вярваше, че уверенията на Хари са действително верни. Бе напълно споделял мнението на шейха, но след разговора със стария Ел-Хаджи счете за необходимо да иде в града, за да изпълни даденото обещание и да се увери лично в истинността на думите на момъка.

Вървя много бързо и като премина Атласките планини, вечерта, на третия ден от тръгването си, стигна до градче, също обградено със стени, от което до прочутото морско пристанище Мохадор оставаха не повече от три часа път. Останала пренощува в градчето, като предполагаше рано заранта да замине по-нататък. Щом влезе в града, Бо-Музем срещна познатия скотовъдец, който преди няколко дни бе купил Терънс и Джим.

— Ах, приятелю, ти ме разори! — каза той на Бо-Музем. — Лиших се от двамата безделници християни, които ми продаде. Нещастният аз!

Бо-Музем го помоли да му обясни за какво става дума.

— След заминаването ти — започна скотовъдецът — аз се опитах да накарам тези неверни кучета да работят, но напразно. Те казваха, че по-скоро ще умрат, отколкото да се съгласят да работят. Аз съм беден човек и не можех да ги храня, ако не ми работят. Не можех дори да ги убия, макар че ми се искаше много да си направя това удоволствие. На другия ден след заминаването ти получих вест от Свеора, където ме викаха незабавно по някаква важна работа. Като се надявах да намеря някакъв глупав християнин, който би се съгласил да откупи тези мързеливци, ги взех със себе си. Те ме увериха, че английският консул ще даде за тях голям откуп, ако ги заведе при него. Стигнахме в Мохадор и отидохме право при консула. Тогава кучетата християни ми казаха, че са свободни и с презрение отговориха на поканата ми да вървят след мен. За всичките си трудове и разноски не

получих нито пукната пара. Губернаторът на Свеора и императорът на Мароко са в приятелски отношения с правителството на неверниците и се отнасят с презрение към белите араби на пустинята. Ако заведете робите си там, бъдете уверени, че ще избягат.

— Няма да ги заведем — отговори Бо-Музем, — докато не се уверя, че ще дадат за тях откуп.

— Няма нищо да получите от Свеора. Техният консул няма да ви даде нито един долар и пак ще ги освободи.

— Но аз нося писмо от един роб до негов чичо, богат търговец в Свеора, който ще откупи всичките.

— Кучето ви е излъгало. Той няма никакъв чичо в града. Ако искаш, ще ти докажа. В това градче има един евреин от Мохадор, който познава всичките неверни търговци в града и знае езика им. Покажи му това писмо.

Бо-Музем се отправи веднага, придружен от скотовъдеца, към къщата на евреина. Евреинът взе писмото на Хари и попита арабина до кого е адресирано. Той отговори:

— До английския търговец в Мохадор.

— Бисмиллях! — извика Бо-Музем. — Всичките английски търговци не могат да бъдат чичовци на това куче! Кажете ми — продължи той, — чували ли сте в Мохадор за някой богаташ „За Бога, да ни купят!“?

Евреинът едва сдържа смеха си. Обясни на арабина истинското значение на тези думи.

— Стига толкова — каза Бо-Музем, — веднага ще се върна и щом пристигна, ще заколя кучето, което се подигра с нас, а другарите му ще продам!

На другия ден Бо-Музем и скотовъдецът се запътиха към селото, където бяха робите.

— Аз искам — каза скотовъдецът, след като излязоха от градчето — да купя сега няколко християни.

— Бисмиллях! Че защо? — учуден попита Бо-Музем. — Нали сам ми каза по-рано, че те са те разорили?

— Така е — отвърна скотовъдецът, — но искам сега да си отмъстя! Робите, които купя, ще умрат от работа и глад. О, ще им дам аз да разберат кой съм!

— В такъв случай мога да ти помогна — каза Бо-Музем. — Ние имаме още трима бели. Единия ще убия, щом си отида, а другите ще ти продам.

Скотовъдецът предложи по десет долара и по четири камили за всеки роб, с което другарят му се съгласи.

Бо-Музем се измами страшно. Спътникът му го бе излъгал, че Терънс и Джим са били избягали.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА

РАИС МУРАД

През последните шест дни робите не прекараха съвсем лошо. Не страдаха вече от глад и жажда.

Един ден ги посети господарят им с един млад, много красив мавър.

Той им каза да станат и ги разгледа един по един.

Мавърът беше облечен със скъпа горна дреха, обшита разкошно на гърдите и ръкавите, с качулка с пискюли, носеше изящно подстригана брада. Широките кожени обуца и красивият пояс допълваха отлично неговия костюм. Очите му гледаха сладострастно.

Към него се отнасяха с особена почит, което даваше да се разбере, че е някаква знаменита личност. С него дойде и многобройна свита, която яздеше на великолепни арабски коне.

Като разгледа робите, мавърът си отиде, а арабите им съобщиха, че вече са собственост, на знаменития чужденец.

Надеждата за свобода, която тъй блазнеше нещастниците от няколко дни, се пръсна като дим при тази злокобна вест.

— Да идем при господарите си! — извика Хари. — И да им кажем да не ни продават! Тръгнете след мен!

Всички последваха Хари към жилището на шейха.

— Защо ни продадохте? — попитаха те. — Нима забравихте своите обещания? Защо отиде тогава другарят ви за откуп?

— Че какво от това? — отговориха арабите. — Каква цена ще получи Бо-Музем за вас?

— Сто долара за мен — отговори круменът — и по сто и петдесет за всеки от приятелите ми.

— Вярно е. Но за да ви заведем в Мохадор, трябва да бием още сума път.

— Разбира се.

— Добре, но Райс Мурад е богат мавър и заплати за всеки по сто и петдесет долара. Няма ли да бъдем най-големите глупаци на света,

ако след това ви заведем в Мохадор, където може и нищо да не получим? Вече е късно: свършихме работата с Райс Мурад. Вие вече му принадлежите.

След този отговор моряците разбраха, че съдбата им се намира в ръцете на мавъра. Те помолиха крумена да попита в каква посока ще ги отведе новият им господар.

Но веднага им бе заповядано да си вървят в обора и по-скоро да обядват. Бил каза, че няма никакъв апетит и не е в състояние да глътне дори една хапка.

— Не скърби, старче — каза Хари, — надеждата не е изгубена съвсем!

— Аз пък мисля, че вече всичко е изгубено! — забеляза Колин.

— Ако непрекъснато меним господарите си, най-после ще намерим и такъв, който ще ни заведе в Мохадор.

— На това ли залагаш надеждата си за нашето спасение? — продума Колин с отчаян глас.

— Спомнете си за брат ми — намеси се и старият моряк. — Досега той е променил доста господари и още се скита из пустинята немил-недраг, още робува, а може би и никога вече няма да се освободи.

— Ще се покоряваме ли на новия си господар? — попита Колин.

— Да! — отговори Хари. — Гърбът ми още не е заздравял от бой. Преди да се подложим на нови мъки, нека се уверим дали упорството ще ни помогне нещо.

За да пътува по-бързо, Райс Мурад купи четири коня за робите. Докато оседлаваха конете, те се помъчиха да узнаят накъде ще ги заведе мавърът, но вместо точен отговор чуха следното:

— Само един Бог знае това. Той иска сляпо да му се покоряват всички хора! Ние не можем да ви кажем къде отиваме!

В момента, когато мавърът и неговият отряд се готвеха да тръгнат, в селото пристигнаха Бо-Музем и скотовъдецът.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ВРЪЩАНЕТО НА БО-МУЗЕМ

Като видяха Бо-Музем, белите роби се затичаха насреща му.

— Попитай го — извика Хари на крумена, — ще ни откупят ли, ще видим ли най-после свободата? Нашата фрегата?

— Тука, тука! — Бил улови африканеца за ръката и му посочи скотовъдеца. — Научи от този къде са брат ми Джим и Терънс!

Круменът не можа да изпълни молбата нито на единия, нито на другия, защото Бо-Музем, като съгледа робите, даде свобода на гнева си:

— Кучета! Лъжци! Да се съберат всички жени и деца, за да гледат как ще отмъстя на кучето християнин, който се осмели да ме излъже!

Но в тази минута другите двама араби му казаха, че белите роби не принадлежат вече на него.

Бо-Музем не би се възпротивил на тази толкова изгодна продажба, ако Хари Блаунт бе останал непродаден. Но като видя, че жертвата се измъква из кръвожадните му ръце, той едва не побесня. Караше се на другарите си, че са продали робите в негово отсъствие, когато те нямат право на това, защото кучетата християни еднакво принадлежат както нему, така и на другите.

В това време се намеси и Мурад, който заповяда на слугите си да обградят робите и веднага да тръгват.

Моряците бяха вече на конете си и тръгнаха към изхода на селото, без да обръщат внимание на разсърдения Бо-Музем. Единствен скотовъдецът споделяше гнева на арабина, тъй като бе купил от него робите на такава ниска цена.

Като заинтересовано лице той също се намеси в разговора и каза на мавъра, че бил купил робите още вчера. Започна да се оплаква, че по този начин претърпява големи загуби и се заклани да събере двеста души, за да си отмъсти.

Но Мурад не обърна внимание на думите му и макар да беше вече нощ, заповяда на отряда си да върви по пътя към Ахадец.

Като се обърна, той видя как скотовъдецът се носеше като вихър към противоположната страна.

— Много ми се щеше да узная нещо за Джим и Терънс от този човек, но вече е късно! — каза Колин.

— Да, много късно — повтори Хари. — Какво нещастие, че не го оставиха да купи и нас. Щяхме да бъдем отново всички заедно.

— Никак не скърбя за това! — каза Колин. — Преди няколко минути се отчайвахме, че ни продадоха на мавъра, но тъкмо това спаси живота на Хари!

— За какво мечтаеш, стари наш Бил? — попита шотландецът.

— За нищо; не искам и няма за какво да мечтая.

— Отиваме към Мохадор! — каза круменът.

— Тъй ли? — извика Хари. — Значи надеждата ни не е изгубена!

— Никак не ме радва това! — Колин отбеляза тъжно. — Не чухте ли, че Бо-Музем не е намерил там никого, който би се съгласил да ни откупи?

— Той не е бил в Мохадор — намеси се круменът. — За толкова късо време е невъзможно да иде дотам и да се върне.

— Африканецът има право — каза Хари, — помня, когато арабите казаха, че за да се отиде в Мохадор, трябва четири дни път, а той се върна на шестия.

Маврите прекъснаха разговора на робите, тъй като всяка минута им подвикваха да карат по-бързо.

Настана страшно тъмна нощ. Бил каза, че не е в състояние да управлява тази сухопътна ладийка; той и без това се крепеше с мъка върху коня. Към полунощ слезе от коня и каза, че не може повече да язди, защото не иска да си чупи без време главата.

Съобщиха това на Райс Мурад, който се разсърди силно, но се успокои, когато узна, че единият от робите говори арабски.

— Искате ли всички да сте свободни? — обърна се той към крумена.

— Да, тази е единствената ни надежда!

— Кажете тогава на тоя човек, че свободата не е тука, че тя е с мен. Затова нека върви подире ми!

Круменът преведе тези думи на Бил.

— Не искам да слушам вече за свободата — възрази старият моряк. — Наситих се вече на нашата фрегата в сънищата.

Нито молбите, нито заплахите можаха да накарат моряка да върви напред. Тогава Райс Мурад заповяда да спрат и да прекарат остатъка от нощта.

При първите лъчи на утринната заря пътниците тръгнаха отново. Когато слънцето изгря, те вече бяха на един висок хълм, от който се виждаха белите стени на град Ахадец.

Конниците приближаваха до плодородна равнина; тук-там се виждаха селца, заобиколени от лозя и градини от финикови палми.

Спряха в едно такова село, където белите роби легнаха под сянката на палмите и веднага заспаха.

След три часа ги разбудиха, дадоха им да хапнат малко ечемик, хляб и мед, след това Райс Мурад заговори с крумена.

— Какво каза мавърът? — попита Хари.

— Каза, че ще ни заведе в Мохадор при английския консул, ако му обещаем да бъдем мирни.

— Отговори му, че сме съгласни и прибави още, че ще получи за нас голям откуп.

Мавърът отговори, че иска от робите писмено задължение, за да бъде сигурен, че ще му се заплати по двеста долара за все-ки роб. И погледна сладко африканеца. Донесе хартия и перо и написа разписка от името на моряците. Тя беше на арабски и той нареди на крумена да преведе дума по дума написаното, което гласеше:

До английския консул,

Ние сме четирима роби християни. Райс Мурад ни купи от арабите. Задължихме се да му платим по двеста долара за всекиго, което ще рече осемстотин долара за всички ни, ако ни заведе в Мохадор.

Бъдете добри да заплатите тази сума незабавно.

Хари и Колин се подписаха, без да му мислят. Бил взе листа и тържествено се приготви да чертае името си: ръката му се движи няколко минути наляво и надясно, докато остави два-три йероглифа, като обясни, че означавали „Уилиам Мак-Нил“, сетне подаде

разписката на Хари, които трябваше да напише същото съдържание, но на английски, на гърба на листа.

След два часа всички се качиха на конете и препуснаха към града. Като изминаха малко разстояние, чуха зад себе си конски тропот. Бяха около трийсет души, които със силен галоп се носеха след нашите пътници. Райс Мурад си спомни за заплахите на скотовъдеца и каза на хората си да карат по-бързо.

Но слабите коне на робите не можеха да тичат през планинския склон, през който минаваха в това време.

Арабите от минута на минута се приближаваха към тях. Между двата отряда имаше не повече от половин миля.

До града оставаше още една миля и мавърът караше пътниците си да бързат, колкото могат.

В момента, когато Райс Мурад се приближи с хората си до целта на своето пътуване, главите на конете на враговете им се показаха на върха на хълма, зад тях.

След пет минути те бяха вече в безопасност и белите благодариха на Бога, че ги избави от гнева на арабите.

Бо-Музем, скотовъдецът и другарите им пристигнаха четвърт час по-късно. Главната им цел беше да разкъсат Хари, който най-много предизвикваше тяхната злоба.

Но Райс Мурад повика стражата и каза на Бо-Музем, че той няма право да го напада в града. Освен това той трябваше да даде обещание, че ще се държи мирно. Арабите разбраха, че се намират в марокански град, и се принудиха да отстъпят. Двата отряда се настаниха в различни части на града, за да не произлезе някакво сблъскване помежду им.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЕТА „ЕВРЕЙСКИЯТ СКОК“

На другия ден сутринта повикаха Райс Мурад и робите му при управителя на града. Мавърът се подчини на тази заповед и се запъти след войника към управлението.

Бо-Музем и скотовъдецът бяха вече там, а след няколко минути влезе и управителят. Хари и Колин очакваха без страх неговото решение, понеже бяха уверени, че то ще бъде справедливо и благоприятно за тях.

Бо-Музем заговори пръв. Каза, Че заедно с двама свои другари е купил тези роби, но не е съгласен да се продадат всичките на тоя мавър, защото единият от тях се счита за негова частна собственост, а другите двама са купени вече от скотовъдеца Мохамед.

Подир него взе думата Мохамед. Той каза, че е купил робите от другаря си Бо-Музем, като е платил за всекиго по десет долара и четири камили. „Райс Мурад — твърдеше той — отведе тези роби насила, но те са мои!“

Райс Мурад отговори, че е купил робите от двама арабски търговци, като е заплатил за всекиго по 150 долара налични пари.

Управителят замълча няколко минути, после се обърна към Бо-Музем.

— Предложиха ли ти твоите другари да вземеш своя дял от тази продажба?

— Да — отговори той, — но аз не го приех.

— Ти и другарите ти получихте ли обещаните трийсет долара и дванадесет коня от скотовъдеца?

След като помисли малко, Бо-Музем отговори отрицателно.

— Робите принадлежат на Райс Мурад — каза управителят, — идете си!

Всички си отидоха. Мохамед и Бо-Музем започнаха да се оплакват, че в Мароко нямало правда за бедните араби.

Мавърът заповяда на хората си да се приготвят за път и помоли Бо-Музем да го придружи до градските порти. Последният се съгласи, но при условие, че вземе и Мохамед със себе си.

Странно сладка усмивка се показва на лицето на красивия Райс Мурад, когато Бо-Музем се съгласи с предложението му.

— Мили приятелю — каза той с покровителствен тон, — ти си страшно измамен. Вие щяхте да спечелите много пари, ако бяхте изпълнили обещанието си да заведете робите в Мохадор. Но това щастие се падна на мен. Мохамед, когото ти наричаш твой приятел, купи от вас двама християни и ги продаде на английския консул за двеста долара. Затова именно искаше той да купи и другите. Той те излъга подло. Няма втори Бог освен Аллах, а Мохамед е негов пророк, а Бо-Музем е един простак!

Бо-Музем веднага разбра правотата на тези думи и се спусна с гола сабя срещу вероломния скотовъдец. Между двамата започна кървава разправа. Белите гледаха равнодушно на тази битка, без да съчувстват нито на единия, нито на другия.

В борбата мюсюлманинът се уповава повече на справедливостта си, отколкото на своите сили, а когато е виновен, губи много от мъжеството си. Като излъган, Бо-Музем се сражаваше смело и беше сигурен, че ще победи. Скотовъдецът, като виновен, отстъпваше на всяка крачка и най-после падна мъртъв.

— Числото на разбойниците се намали с още един — каза Бил. — Колко жалко, че той не доведе тук Джими Терънс!...Какво ли е направил с тях?

— Да попитаме мавъра — каза Хари, — той може би знае и вероятно би ги купил.

Круменът се нареди да отиде при мавъра и да го попита, но той с решителен тон заповяда на робите да се приготвят и да продължат пътя си. Като посъветва Бо-Музем да се пази от хората на Мохамед, мавърът застана начело на кервана и всички потеглиха към Мохадор.

Пътят им водеше през хълмиста област, където пътуването беше свързано с големи опасности. Нашите моряци отново виждаха своята фрегата-надежда с разперени платна.

По време на една почивка круменът намери голям скорпион, сврян под голям камък. Той изкопа трапчинка в пясъка и хвърли в нея насекомото. След това намери още десетина, които сложи при първия,

в същата трапчинка, после започна да ги дразни с пръчка. Разсърдените скорпиони захванаха смъртна схватка помежду си, на която моряците гледаха със същото любопитство, както и на битката между арабите преди това.

Всеки от скорпионите се мъчеше да сграбчи другия с клещите си и да го умъртви с отровното си жило. Последният скорпион беше убит от крумена.

Когато Хари го смъмра за тази безполезна жестокост, африканецът отговори, че всеки добър човек трябва да унищожава вредните скорпиони.

Следобеда керванът стигна до местността, наречена „Еврейски скок“. Това бе много тясна пътека по склона на висока скала, чиито основи се миеха от морските вълни. Тази пътека бе дълга повече от километър, а на ширина бе около метър. Отдясно се издигаше скалиста стена, а отляво бучеше морето. Моряците едва сдържаха сълзите си! Гълтаха жадно соления бриз.

Ако някой се извърнеше и паднеше долу, щеше да загине безусловно във вълните на буйното море.

Не се виждаше нито дръвце, нито храст, за които би могъл да се залови един падащ оттук човек.

Круменът познаваше този път. Той каза на спътниците си, че никой не се решава да мине по него в дъждовно време. Тази пътека била една от най-опасните и ако все пак я използвали често, то било, защото намалявала пътя през планината с цели седем мили. Наричали я „Еврейски скок“, защото маврите, когато се срещнали тук с евреи, обикновено ги хвърляли в морето.

Преди да тръгне по този опасен път, Райс Мурад каза, че никой не идвал срещу него от другата страна. Все пак, за да се увери, той извика няколко пъти с висок глас и като не чу никакъв отговор, заповяда на отряда си да го последва. За всеки случай сметна за необходимо да посъветва робите да се доверят повече на конете. Двама души вървяха напред с предпазна цел.

Не бяха стигнали още до половината на пътя, когато конят на Хари се уплаши от нещо. Той беше много млад и непривикнал на планинските пътища. Веднага спря.

На друго място Хари би го принудил да върви, но тук беше немислимо. Оставаше му единствена възможност за спасение —

незабавно да слезе от коня... Но уплашеното животно се дръпна назад.

Младият англичанин остана зад другарите си, а след него яздеше един мавър. Последният се уплаши да не блъсне коня на Хари в пропастта и по тази причина само удари упоритото животно с надеждата, че ще го накара да тръгне напред. Конят обаче се изправи на задните си крака и падането му в бездната беше почти неизбежно. Тогава Хари го улови за ушите и след отчаяно усилие се преметна през главата му и скочи на земята.

Нещастният кон, оставен на собствената си участ, полетя към морето и тялото му с глух шум изплющя във водата.

Като преминаха този опасен път, спътниците му похвалиха Хари за неговата ловкост и хладнокръвие. Но той мълчете.

Неговата душа беше пълна с признателност към Бога, който му бе спасил живота, и не обръщаше особено внимание на хвалебствените думи... Той вярваше, че Бог ще го възнагради и с една фрегата, на която да бъде капитан...

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На другия ден Райс Мурад стигна с всичките си хора в Мохадор, но понеже вече беше много късно, стражата не го пусна да влезе в града.

Хари, Колин и Бил не спаха през цялата нощ. Те бяха почти уверени, че утре най-сетне ще бъдат изцяло свободни.

Моряците станаха още в зори и нетърпеливо очакваха да узнаят своята съдба, но мавърът, като знаеше, че сега не може да свърши никаква работа, до четири часа следобед не ям позволи да отидат в града. В страшно вълнение робите зачакаха този момент. Най-после Райс Мурад ги повика и тръгнаха заедно към градските врати, от които младите роби не снемаха очите си през цялата сутрин.

Като изминаха няколко улици, видяха постройка, над която се развяваше флаг. Сърцата им се разтупаха силно, като зърнаха ясно знамето на Англия! Бяха дошли до жилището на консула. Райс Мурад вървеше смело напред, а робите му го следваха. Като минаваха през двора, те видяха да тичат след тях самите скъпи техни приятели Терънс и Джим!

След това към тях се приближи един европейец, който стисна ръцете на Хари и Колин и ги поздрави сърдечно с благополучното им пристигане. Терънс и Джим бяха продадени на консула от Мохамед, който беше обещал да откупи и другите трима роби, и да ги доведе в Мохадор.

Консултът веднага заплати на Райс Мурад определената сума за Хари, Колин и Бил, като каза, че няма право да изразходва държавни пари, за да откупи и крумена, тъй като той не е английски поданик.

Като чу тези думи, бедният негър изпадна в пълно отчаяние.

Неговите другари по нещастие не можеха да останат равнодушни зрители на нещастieto му и решиха да направят всичко възможно, за да го освободят. Роднините им бяха заможни и те се надяваха някой английски търговец в Мохадор да им вземе нужната сума.

Не се излъгаха. Още на другия ден круменът бе откупен и освободен.

Консултът разказа случката с младите роби на няколко чуждестранни търговци, които веднага събраха помежду си необходимата сума и я дадоха на Райс Мурад.

След това моряците се снабдиха с всичките необходими неща и излязоха на пристана с надеждата да зърнат английски кораб, за да отплават за отечеството си.

След няколко дни високите мачти на една фрегата, върху която се развяваше британското знаме, хвърлиха сянка върху водите на залива. Младите моряци се качиха в лодка и поеха към тях. Бяха радостно приети в офицерската каюта и в нея в чест на освобождението им звънтяха дълго и щастливо чашите. А Бил, брат му Джим и круменът се настаниха удобно на палубата на фрегатата.

Всичките наши герои след време се отличиха в службата си и заеха видни командни длъжности. И когато се случеше да се съберат в приятна компания, не пропускаха да си спомнят времето, когато бяха на така необикновеното си скиталчество из пясъците на Сахара.

Издание:

Майн Рид. Младите роби

Редактор: Иван Вълков

Илюстрация на корицата: Емилиян Станкев

Художник редактор: Лили Басарева

Коректор стилист: Мария Бозева

Графично оформление: Стефан Узунов

Превод от английски: Д. Дабков

c/o Jusautor, Sofia

ISBN 954-06-0001-1

„Тренив & Тренив“ ООД, София, 1991

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.